

TMMOB
MİMARLAR ODASI
DENİZLİ ŞUBESİ

6 ŞUBAT 2023 DEPREMLERİ DEĞERLENDİRME FORUMU

25 Şubat / 25 Mart 2023

TMMOB
Mimarlar Odası
Denizli Şubesi
6 Şubat 2023 Depremleri Forumu

Yayın Sahibi
Özlem Durdu Kabel
Şube Yönetim Kurulu Başkanı

Yayın Denetim
Şube Yayın Komisyonu

Yayın Hazırlık
Yaşar Tok

Kapak Fotoğrafi
Özlem Durdu Kabel

Ebat
20 x 25 cm

Basım Tarihi
Eylül 2023

Basım Yeri
Ankamat Mat. San. Ltd. Şti.
1333. Cadde 1344. Sokak No: 60
İvedik Organize Sanayi - Ankara
Tel: 0 (312) 394 54 94 - 95
Fax: 0 (312) 394 54 96
Sertifika No: 46700

Yayın Dağıtım
TMMOB Mimarlar Odası
Denizli Şubesi
Sırapapılar Mahallesi Mimar Cüneyt Zeytinci Sokak No: 6
Merkezefendi / DENİZLİ
E-posta: info@denizlimimarlarodasi.org.tr
Tel: 0258 263 21 46 - Fax: 0258 242 55 02

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	05
DEPREM DEĞERLENDİRME FORUMU-I 25 Şubat 2023	
Açılış Konuşması Özlem Durdu Kabel	09
I. OTURUM Mizgin Adıktı	13
II. OTURUM Fazıl Necdet Ardıç	23
III. OTURUM Nigar Hüyük	36
IV. OTURUM Özlem Durdu Kabel	47
DEPREM DEĞERLENDİRME FORUMU-II 25 Mart 2023	
Açılış Konuşması Özlem Durdu Kabel	67
I. OTURUM Devrim Alkaya	69
II. OTURUM Devrim Alkaya	78
III. OTURUM Fazıl Necdet Ardıç	87
EK BELGELER	
Deprem Önlemleri	93
Depremde Yapılması Gerekenler ile İlgili Çözüm Önerileri	95
Depreme Hazırlık Çalışmaları	97
Deprem Forumu Notları	98
SONUÇ BİLDİRGESİ	103

DEPREM DEĞERLENDİRME FORUMU

KATILIMCI KURUMLAR

TMMOB
Mimarlar Odası Denizli Şubesi

Denizli Tabip Odası

AKUT
Arama Kurtarma Derneği

TMMOB
Elektrik Mühendisleri Odası Denizli Şubesi

TMMOB
İnşaat Mühendisleri Odası Denizli Şubesi

TMMOB
Jeofizik Mühendisleri Odası Denizli Temsilciliği

TMMOB
Jeoloji Mühendisleri Odası Denizli Şubesi

TMMOB
Makina Mühendisleri Odası Denizli Şubesi

TMMOB
Şehir Plancıları Odası Denizli Temsilciliği

Denizli Eczacılar Odası

Denizli Veteriner Hekimler Odası

Denizli Soroptimist Kulübü
İş ve Meslek Kadınları Derneği

ÖNSÖZ

6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen 7.7 ve 7.6 ölçeğindeki depremler başta Güneydoğu Anadolu bölgesi olmak üzere Doğu Anadolu, İç Anadolu ve Akdeniz bölgelerinde etkili olmuştur. Deprem gerçekleştiği ilk günden itibaren afet sonrası acil müdahale faaliyetlerine girilmiş, arama kurtarma, tespit, barınma, enkaz kaldırma ve iyileştirme çalışmaları hemen başlatılmıştır. 20 Şubat'ta Hatay-Samandağ merkezli 6.4 şiddetindeki yüzeysel depremle birlikte felaketin etkileri daha da genişlemiş, yaklaşık 14 milyon insanımızı etkileyen depremde, haftalarca devam eden çalışmaların sonunda resmi açıklamalara göre 50 bini aşkın insanımız yaşamını yitirmiş, yüz binin üstünde yurttaşımızın yaralanmış olduğu ortaya çıkmıştır.

Mimarlar Odası Denizli Şubesi olarak tüm meslektaşlarımız adına deprem afetinde yitirdiğimiz insanlarımızı saygıyla anıyoruz. Yaralılarımıza acil şifalar diliyor, en yakın zamanda normal yaşam olanaklarına kavuşmalarını diliyoruz.

6 Şubat ve sonrasında gerçekleşen depremler, Türkiye toplumunun yapısında içkin olan iki farklı sosyo-kültürel boyutun gözler önüne serilmesine vesile olmuştur.

Bunların birincisi, bu tip afetlere karşı, hangi sebeplere dayanırsa dayansın halkımızın dayanışma seferberliği ile ortaklaşmacı bir toplumsal karakter sergilemiş olmasıdır. Başta sivil toplum örgütleri olmak üzere tüm örgütlü yapılar seferberliğin en dikkate değer kurumları olmuştur. Buna, merkezi iktidardan bağımsız olarak, muhtelif siyasal partiler, sendikalar, dernekler ve bireysel faaliyetler de dahildir. Çok fazla teknik yeterlilik gerektiren arama kurtarma faaliyetleri dışında kalan, özellikle beslenme, barınma ve sağlık odaklı çalışmalar, olası ölüm ve hastalık-

ların artış göstermesini engellemiş hayati müdahaleler olarak kayıtlara geçmiştir. Şubemiz de bu aşamada hızlı bir refleks göstermiş, depremin 4. günü gönüllü üyelerimizden oluşan ekibi ile deprem bölgesine giderek acılara fiilen ortak olmaya çalışmış, teknik bilgi birikimini bölge halkının hizmetine sunmak için seferber olmuştur.

İkincisi, dünyanın sayılı deprem kuşaklarından birisi üzerinde bulunan Anadolu topraklarında yaşayan bizlerin, doğal afetlere karşı gereken bilinç ve donanım konusunda yeterli duyarlılığa sahip olmadığımız gerçeğidir. Sorumluluk merkezi siyasal iktidar öznesi olan bilinçlenme olgusu ne yazık ki, çoğunlukla aynı öznenin konjonktürel tercihlerine dönem dönem kurban edilmiş ve halen buna devam edilmektedir. Cumhuriyet Dönemi çok sayıda benzer yıkıcılığa sahip depremlere sahne olmuştur. Ancak üzerinden yüz yılı aşkın süre geçmiş olmasına karşın, bu afetlere karşı kalıcı, etkin, bilinçli ve hukuksal çerçevesi ikna ediciliğe sahip, toplumun güven duyarak sahiplendiği önlemler, kurumsal olarak yaygın kabul görmemiştir.

6 Şubat'ta yıkımla başlayıp aylara dağılan depremler odağında, 25 Şubat ve 25 Mart 2023 tarihlerinde, iki ayrı bölüm halinde gerçekleşen “Deprem Değerlendirme Forumu” etkinliğimiz, depremin acılarının henüz tazeliğini koruduğu bir dönemde, deprem bölgesinde afet müdahale gruplarında faaliyetlere katılmış, konuya vakıf kesimlerin etkin işbirliğiyle gerçekleştirdiğimiz toplantılardır.

“Deprem Değerlendirme Forumu” başlığı altında yayın içeriğini oluşturan etkinliğimiz, depremin hemen ertesinde mesleki ve sivil kurumların ortak duyarlılığı olarak gündeme gelmiştir. Konu “Denizli yerelinde neler yapılabilir ve bölgede

neler eksik yapılmıştır” çerçevesinde, halka açık bir forum yapılması ortak fikrine dönüşmüş, böylece diğer bileşen kurumlarla yapılan görüşmeler sonucunda forumda karar kılınmıştır.

Etkin görüşe uygun olarak forumun iki bölüm halinde yapılması konusunda mutabakata varılmıştır. Formatının “Forum” olarak tasarlanmasıyla, halkın katılımını sağlamak, demokrasiyi işletmek amaçlanmıştır. Böylece deprem felaketine yabancı olmayan kentte, yerel yönetimler üzerinde baskı ve sorgulama unsuru olacak bir sivil inisiyatifin ortaya çıkmasına zemin ve destek oluşturulması hedeflenmiştir.

İki ayrı zamanda ve iki bölüm halinde yapılan Deprem Değerlendirme Forumu’nun ilk toplantısı dört ayrı oturumda tartışıldı. 25 Şubat 2023 tarihli ilk toplantının oturum başkanları ve konuşmacıları genellikle deprem bölgesinde arama kurtarma, hayati idame ve sağlık konularında çalışmış personelden oluştu. Daha çok depremin hemen ertesinde neler yapıldı-yapılmadı, ilgili kurumların rehberliği yeterli miydi, eksikler nelerdi... gibi acil afet konularına ayrıldı. 25 Mart tarihinde gerçekleşen ikinci bölümde ise “Deprem Öncesinde Yapılacaklar”, “Depremde Yapılacaklar” ve “Depremden Sonra Yapılacaklar” başlıkları altında üç ayrı oturum gerçekleşti. İlk iki oturum başkanlığını Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Fakültesi İnşaat Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Devrim Alkaya, üçüncü ve son oturum başkanlığını ise Denizli Tabip Odası Başkanı Prof. Dr. Fazıl Necdet Ardiç üstlendi.

Her iki toplantı ve bu toplantılarda yapılan oturumlar, deprem gerçeği ile bir kez daha ne kadar hazin biçimde, çaresizlik-çözumsuzlükler içinde yüzleşmiş olduğumuzu gözler önüne serdi. Sadece dramatik sonuçları açısından değil, akılcı

çözüm olanaklarına ne kadar uzak kaldığımızı, bu sorumluluğu üstlenmesi gereken merkezi iktidarların izledikleri yapılaşma vb. politikalarla ne kadar sorumsuz ve kifayetsiz olduklarını gösterdi. Ve gelecekte hangi sonuçlarla yüzleşebileceğimizi!

Denizli idari coğrafyası bilindiği üzere birinci derece deprem bölgesidir. Nitekim 2019 yılı Mart ve Ağustos aylarında Acıpayam’da Mw: 5.5 büyüklüğünde, Bozkurt ilçesinde Mw: 6.0 büyüklüğünde gerçekleşen depremler, bize bu gerçeği bir kez daha hatırlattı.

Daha geriye gidersek, 19 Ağustos 1976 tarihinde meydana gelen Mw: 4.9 büyüklüğündeki Denizli Depreminde 4 kişi yaşamını yitirmiş 28 kişi ise yaralanmıştı. Bu depremde 887 yapıda ağır hasar, 2 bin 922 binada orta hasar ve 4 bin 180 evde hafif hasar tespit edildiği kayıtlarda yer almıştı. 76 depreminden hemen sonra yapılan bir toplantıda Mimar Cengiz Bektaş’ın o dönem yaptığı saptamalar, çok şeyin değiştiği sanılan ülkemizde, deprem ve ilgili konularda yarım yüzyılda bile bir adım ilerleme sağlanmadığını açıklıkla ortaya koymaktadır. Toplam sekiz kısım ve 20 maddeden oluşan bu saptamaların en çarpıcı olanlarına yer vererek önsözümüzü noktalayalım:

“1 - Depremin ardından ilk olgu, ürkü (panik) ve sahipsizliktir. Herkes, kendi çözümünü kendi bulmak zorunda olduğunu en acı yoldan duymuştur.

3 - Devletle halk arasındaki bilgi alışverişinde aksaklıklar vardır. Gerçekler yöneticilerin süzgecine, politik görüşüne göre çarpıtılarak devletin yayın organlarına yansıtılabilmektedir. Halk, televizyon ve radyodan dinlediği yanlış, eksik haberler karşısında şaşırıp kalmıştır.”

TMMOB Mimarlar Odası
Denizli Şubesi Yönetim Kurulu

DEPREM DEĞERLENDİRME FORUMU-1

25 Şubat 2023

MİMARLAR ODASI DENİZLİ ŞUBESİ CÜNEYT ZEYTİNCİ SALONU

BİRİNCİ PROGRAM

I. OTURUM

Oturum Başkanı: MİZGİN ADIKTI

Konuşmacılar:

OGÜN GÖKER - KIVILCIM ATAŞLI

BURAK KAYRAK

II. OTURUM

Oturum Başkanı: FAZIL NECDET ARDIÇ

Konuşmacılar:

DR. SERKAN CİVLAN - DR. TURAN EVRAN

DR. NADİR AYDEMİR - OSMAN ÖZDEMİR

MUSTAFA SAĞLAM - HASAN HAZER

TÜRKAY BERBEROĞLU

III. OTURUM

Oturum Başkanı: NİGAR HÜYÜK

Konuşmacılar:

BERK YAĞCIOĞLU - ÖZGE DEVRİM TOKATLI

GÖKHAN FENLİ - HASAN YALAP

IV. OTURUM

Oturum Başkanı: ÖZLEM DURDU KABEL

Konuşmacılar:

CİHAN TOSUN - BÜŞRA BAĞCI

SUDE MİNA YÜREK - NİHAT ÇAPOĞLU

DEPREM DEĞERLENDİRME FORUMU-2

25 Mart 2023

MİMARLAR ODASI DENİZLİ ŞUBESİ CÜNEYT ZEYTİNCİ SALONU

İKİNCİ PROGRAM

1. OTURUM

Oturum Başkanı

DEPREM ÖNCESİ YAPILACAKLAR

2. OTURUM

Oturum Başkanı

DEPREM SIRASINDA YAPILACAKLAR

3. OTURUM

Oturum Başkanı

DEPREM SONRASINDA YAPILACAKLAR

EK BELGELER

Deprem Önlemleri

Depremde Yapılması Gerekenler ile İlgili Çözüm Önerileri

Depreme Hazırlık Çalışmaları

Deprem Forumu Notları

FORUM SONUÇ BİLDİRGESİ

AÇILIŞ KONUŞMASI

Çok kıymetli misafirlerimiz Mimarlar Odası Denizli Şubesine hoş geldiniz. Öncelikle depremde kaybettiğimiz canlar için bir dakikalık saygı duruşuyla konuşmama başlamak istiyorum.

(Bir dakikalık saygı duruşu)

Hepinize çok teşekkürler.

Depremde kaybettiğimiz her bir canımız için çok üzgünüz. Ülkemizin başı sağ olsun. Şunu unutmadan geleceği doğru inşa etmemiz gerekiyor: Asrın felaketi depremin büyüklüğü değil; asıl asrın felaketi bu kadar çok binanın yıkılmış olması, ahlâk anlayışı, daha çok kazanma hırsı, statü çılgınlığı. Evet, asrın felaketi bunlar işte. Deprem felaketinin neden olduğu can kayıplarımız, şehirlerimiz, kültürel mirasımız, bozulan doğamıza, göçük altında kalan hayatlarımıza karşın, sivil toplumun reflekslerinin, duyarlılığının yok olmadığına tanıklık ettik. Bu çaba ve gayretleriniz için hepinize binlerce kez teşekkür ediyoruz.

Şimdi panik havasından çıkıp enerjimizi yeniden kurma sürecine yönlendirmeliyiz. Şu anda dağınık ve telaşlı görünen çabaların yerel yönetimler, sivil inisiyatifler, demokratik kitle örgütleri üzerinden ve bunların arasında bir an önce işbirliği ve koordinasyon modeli, yöntemi geliştirmemiz ve uygulamamız gerekiyor. Geliştirdiğimiz bu model ve aktörler üzerinden de yakın zamandaki

ve sonrasındaki siyasal aktörler üzerinde baskı oluşturmayı, talep etmeyi temel görevimiz haline getirmeliyiz. Sivil toplumdan beslenme damarları kapalı ve sivil topluma güveni çok düşük siyasal aktörlerle bilgi temelli somut projeler üzerinden yeni ilişkiler kurabiliriz. Kurduğumuz bu yöntem ve ilişkilerin siyasal aktörler, sivil toplum ve demokratik kitle örgütleri arasında yeni bir güven ve karşılıklı toplumsal uzlaşmanın üretilmesine de büyük katkı sağlayacağına inancımız sonsuz. Şimdi enerjimizi yeniden kurma sürecine yönlendirme vaktidir. Şimdi tekrar silkelenecek çözümler aşamasına geçme vaktidir.

Bu toplantı yeniden kurma sürecine başlama toplantısıdır. Verimli geçmesini diliyorum, somut çözüm önerileriniz için de düzenleyici sivil toplum kuruluşu ve demokratik kitle örgütleri adına şimdiden teşekkür ediyoruz.

Bu dönemde beni ayakta tutan Zülfü Livaneli'nin "Umudu Kesme Yurdundan" şarkısının bir dörtlüğünü de sizlerle paylaşarak sözlerime son vermek istiyorum.

Umudunu kesme yurdundan
Şahdamarından vurulsa da
Dört bir yanı sarılsa da
Işık yener karanlığı
Bak çocukların gözlerine
Umudunu kesme yurdundan
Teşekkür ederim.

Özlem DURDU KABEL

Mimarlar Odası Denizli Şubesi
Yönetim Kurulu Başkanı

DEPREM DEĞERLENDİRME FORUMU-1
25 Şubat 2023
MİMARLAR ODASI DENİZLİ ŞUBESİ CÜNEYT ZEYTİNCİ SALONU

Önemli Not:

25 Şubat ve 25 Mart tarihli Deprem Değerlendirme Forumu toplantılarında kaydedilen oturum konuşmalarında, zaman zaman teknik nedenlerle geri döndürülemez ses kaybı oluşmuştur. Oturum konuşmacıları ve salon katılımcılarının kayıt kopuklukları ile ses kayıplarını hoşgörü ile karşılamalarını diliyor ve kendilerinden özür diliyoruz.

I. OTURUM

Oturum Başkanı: MİZGİN ADIKTI

Konuşmacılar

OGÜN GÖKER - KIVILCIM ATAŞLI - BURAK KAYRAK

SUNUCU (Hülya Akın)- İlk oturumu gerçekleştirmek üzere AKUT temsilcilerini kürsüye davet ediyorum.

Moderatör Mizgin Adıktı

Ogün Göker

Kıvılcım Ataşlı

Burak Kayrak

MİZGİN ADIKTI (Moderatör)- Merhabalar.

Ben, AKUT Denizli'den Mizgin Adıktı.

Öncelikle geçmiş olsun, başımız sağ olsun.

Öncelikle arkadaşlarımızın kendini tanıtmasını istiyorum. Hem AKUT'ta ne görev aldıklarını, hem de kim olduklarını bir öğrenelim.

GÜNEŞ DENİZAK- Herkese merhaba.

AKUT Denizli gönüllüsüyüm. Aynı zamanda arama ve keşif ekibi ekip lideriyim. Kendimin serbestteki mesleği de, jeofizik mühendisiyim.

CUMALİ OGÜN GÖKER- Merhaba.

İnşaat yüksek mühendisiyim. AKUT gönüllüsü olarak arama kurtarma ekibindeyim.

BURAK KAYRAK- Merhabalar.

Denizli AKUT gönüllüsüyüm. Jeoloji mühendisiyim. Yaklaşık 4 yıldır da gönüllü olarak devam etmekteyim.

KIVILCIM ATAŞLI- Merhabalar.

Denizli AKUT gönüllüsüyüm. Jeoloji mühendisiyim.

MİZGİN ADIKTI (Moderatör)- Ben de AKUT gönüllüsüyüm. Jeoloji mühendisiyim.

MODERATÖR- Maalesef, daha çok afet sırasında akla geliyoruz; ama afetlerden önce ne gibi çalışmalar yürütüyoruz, onu öğrenmek istiyorum. Hem AKUT olarak, hem de genel TAMP planı çerçevesinde AKUT olarak nerelele dâhil oluyorsunuz, onu öğrenmek istiyorum.

GÜNEŞ DENİZAK- Biz AKUT ailesi olarak çok ciddi bir eğitim sürecinden geçiyoruz. Bizim doğa arama eğitimlerimiz var, ama en çok da depremde kullandığımız kentsel arama ve kurtarma çalışmaları için ciddi eğitimlerimiz oluyor. Bu eğitimler olmadan hiç kimse zaten enkaza katılmıyor, bir arama kurtarma faaliyetine giremiyor. Zaten bizim yasal olarak AFAD'dan akredite olmamız lazımdı, Denizli ekibi olarak da bu akreditasyonu sağlamış durumdayız. Türkiye'de veya uluslararası bir deprem anında her yere müdahale edebilecek bir ekibimiz var. Ama bizim en büyük eksikliğimiz sanırım makine ve ekipman. Çünkü biz gönüllüüz ve bağışlarla yürüyen bir derneğiz. Ben size Antakya'da gördüklerimizden, yaşadıklarımızdan bahsetmek istemiyorum; çünkü gidip görenler varsa, anlatılamayacak şeyler var orada.

Artı, bizim AKUT olarak da bir seminer ekibimiz var. Afet bilinçlendirme seminerleri kapsamında, genellikle okullarda, ilkokul, ortaokul, lise düzeylerinde veya büyük firmalar kendi içlerinde isterlerse çalışan elemanları için bir

seminer programımız da var. Seminer birimiyle genelde Mizgin arkadaşımız ilgileniyor. O kısmını anlatırsa seviniriz. Biz kentsel kurtarmacı olarak genelde enkazdayız.

MODERATÖR- Seminer birimimiz aslında bizim en çok değer verdiğimiz birim. Çünkü dediğim gibi, afet sırasında değil de, afet öncesi bilinçlenme çok daha önemli. Afet öncesi bilinçlendirmeye daha çok değer veriyoruz ve o alanda daha çok çalışmalar yapıyoruz. Köy okullarından tutun, merkezdeki okullara kadar, talep olduğu sürece bütün okullara gidip seminerlerimizi veriyoruz çocuklara. Gerekirse velilere de bilinçlendirme seminerleri veriyoruz. Bu alanda inşallah seminerlerimiz daha da fazla artar.

Sorularıma geçeyim.

AKUT Denizli olarak kurtarma süreciniz nasıl gerçekleşiyor? Yani bir afet başladığında sizlere ihbar nasıl geliyor ve sizin yönlerneniz nasıl oluyor?

SALONDAN- Tekrar merhaba.

Bir afet durumunda ekip liderimizden bize çağrı geliyor ve ekip liderimiz de bizim operasyonel grubumuzla bu çağrıyı paylaşıyor. Bir grup kuruluyor, biz de o gruba girmeye başlıyoruz ve birbirimizi haberdar etme sürecimiz başlıyor. Mesela Hatay depreminde, gece olduğu için, bir gün öncesi kar yağdığı için, mahsur kalanları kurtarmak için dışarıdaydık. Şansımıza, çoğu arkadaşımız o gün ayaktaydı. Sonrasında deprem olduğu haberini aldık. Çağrı geldi, diğer arkadaşlarımıza haber verip, hemen planlama yapıp en kısa sürede ekipmanlarımızla yerleşkemizde toplandık. Daha sonra hazırlıklarımızı tamamlayıp yola çıkmaya hazır hale geldik. Daha sonra aldığımız bilgi sonucu yola çıkıp devam ettik.

MODERATÖR- Diğer sorumu sorayım. Arama kurtarma çalışması yapan bir STK olarak hangi alanlarda yer alabiliyorsunuz ve siz hangi görev-

lerde yer alıyorsunuz?

SALONDAN- Biz arama kurtarma ekibi olarak çıktığımızda, enkazlarda arama ekibimiz var ayrı olarak, bir de kurtarma ekibimiz var. Arama ekibimiz teknik olarak arama yapıyor. Delsar dediğimiz bir cihazımız var; bu cihazla akustik dinleme yaparak, sesli arama, köpekli arama gibi arama yöntemleriyle arama yapıyoruz ve kazazedeleri tespit ediyoruz. Biz tespit ettikten sonra da kurtarma ekiplerimiz geliyor, kurtarma ekiplerimiz de enkaza girerek gerekli çalışmaları yapıyor ve kazazedelerimizi kurtarıyoruz. Genel olarak bu şekilde çalışıyoruz. Aynı zamanda yönetim birimimiz var. Tek ekip değiliz, daha farklı ekiplerle beraber çalışıyoruz. Yurtiçi ve yurtdışından gelenler hep beraber çalışmalar yapıyoruz.

MODERATÖR- Özellikle bu depremde ulaşım konusunda çok sıkıntılı olduğu bildirilmişti. Ulaşım konusunda nasıl bir plan yaptınız, kaçınıcı saatte varabildiniz ve ilk 24 saati nasıl değerlendirebildiniz?

MODERATÖR- Merhabalar.

Ulaşımımız biraz zor oldu. Biz hazırlıklarımızı yapıp deprem olduktan 1 saat sonra yola çıktık. Önce uçakla gitme kararı verilmişti. İzmir'e doğru yola çıktık, fakat ekipmanlarımızın uçağa alınmayacağını öğrendikten sonra karayoluyla ulaşma kararı verdik ve karayoluyla deprem bölgesine doğru yola çıktık. Tabii, kış şartlarından dolayı biraz zor oldu. Özellikle Konya Ereğli bölgesinde çok kar ve tipi vardı. Biraz geç ulaştık, yani planladığımızdan geç ulaştık; ama yine de ilk gün oraya varmıştık, depremin gecesi oradaydık. Yolda, Adana'da bir enkazda arama çalışması ihtiyacı olduğu bilgisini aldık ve arama ekibimiz müdahale ekibimizden ayrılarak Adana'ya gitti. Adana'da sesli arama yaptıktan sonra tekrar Hatay bölgesine gidip kurtarma ekibimize dâhil olduk. Sürecimiz bu şekildeydi.

MODERATÖR- Bölgeye ilk gittiğinizde karşılaştığımız majör zorluklar nelerdi, onları anlatabilir misiniz?

SALONDAN- Bizim intikalimiz biraz sıkıntılı oldu; fakat sonrasında, bölgeye varır varmaz daha büyük sıkıntılar oluştu. Tahmin edersiniz, şehre varıyorsunuz ve şehir komple yerle bir. Biz, bize atanan bölgeye ulaştık. Ben arama ekibindeydim. Önce Adana’da çalıştık. Öncü kurtarmacı arkadaşlarımız bir binaya atanmışlardı, hemen onların yanına biz de ulaştık. Bu arada zaten ilk yaptığımız şey, arama ekibi olarak biz sahaya çıktık. Sahaya çıktığımızda şunu fark ettik: Ulaşım yolları kapalı, kaos var, halk panik içerisinde, toplanabilecekleri alanlar yok ya da onları beklemeye alabileceğimiz alanlar yoktu. Bununla ilgili bir sıkıntıyla karşılaştık. Sonra bizim kendi kriz masamız oluşturuldu. Kriz masamız bu taleplere ilk önce cevap vermeye başladı. Halkı sakinleştirmeye, onların dertlerini dinlemeye, bir yandan aramayla ilgili taleplerini not almaya, bir yandan ihtiyaçlarını belirlemeye başladık. Sonra halka bir bölüm gösterdik, “Lütfen, kriz masasından bize ulaşın, bizim ekipmanlarımızın içerisinden dâhil olmayın” diye anlattık. Bu arada zaten gelen ilk ihbarlar doğrultusunda arama ekibimiz sahaya çıkarıldı, tespitler yapıldı, kurtarma ekiplerimiz hemen müdahalelerine başladı. İlk 24 saat bütün depremlerde hemen hemen bir kaos sürecidir, ama 24 saatten sonra yavaş yavaş bizim orada kriz masası oluşturup bölgeyi koordine etme çalışmalarımız sayesinde yavaşlardı.

MODERATÖR- Galiba Hatay’da yer aldınız görev olarak. Peki, hangi enkazda yer aldınız?

SALONDAN- Birkaç farklı enkazda çalıştık; ama bizim ana enkazımız, yani en çok çalışma yaptığımız Rönesans rezidanstı. Onun dışında birkaç binadan daha gelen ihbarlara cevap verdik. Ama bizde şöyle bir şey vardır, hepimiz an-

layabilirsiniz: Bir (...) koyarız, ona göre hareket ederiz. Burada artık askeri tabirlere geçiyoruz. Kurtarabileceğimiz en çok sayıya en az çalışmayla nasıl ulaşırız, bu hesaba göre gidiyoruz. O yüzden Rönesans binasına ulaştık ve oradan çok fazla ihbar vardı. Ama bunun yanında, tek tek gelen ihbarlara da elimizden geldiği kadar, gücümüzün yettiği kadar hep cevap verdik.

MODERATÖR- Ekipman ve saha personeli olarak sayınız yeterli miydi? En çok hangisinde eksiklik yaşadınız?

SALONDAN- Ekipman olarak çok fazla eksikliğimiz yok aslında, ama bizim sayı olarak eksikliğimiz var. 45 kişiyiz ve bunların bir kısmının (...) yok. Çünkü bizim her şeyimizi yapacak insanlar var. Çadırın başında bekleyen de var, lojistik sağlayan da var, enkazın üzerine girebilecek belki 25 kişiyiz. Denizli gibi bir şehirde bizim sayımızın çok daha fazla olması lazım. Biz orada bir hafta kaldık, çok çalıştık, ama 25 kişi çalıştık. Bir gün dediğiniz 24 saat. Bu insanlar aşağı yukarı 20 saat enkazın içinde çalışıyorlar ve belli bir yere kadar. Yorgunluğu size anlatmak mümkün değil. Çalışmakta olan insanları zorla dinlendirmeye çalıştığımızı düşünün ve insanlar çalışmak istiyor. Mesela biz bir Macar ekibi gördük, Macar ekibi 24 saat yanımda. “Bunlar nasıl adam?” diyordum. Hiç durmadan çalışıyorlar. Adamlar 85 kişiymiş. Başlarında bir tane müdürleri var. 4 saati tamamladığı zaman 10 kişiyi çekiyor, “Sen dinlenmek zorundasın” diyor. Adam üstünü başını değiştiriyor, çayını çorbasını içiyor, duşunu alıyor, 4 saat dinleniyor. Arama kurtarmanın böyle yapılması lazım. Bizim aslında en büyük ihtiyacımız insan. Bize kurtarmacı lazım.

MODERATÖR- Teşekkür ederim.

Kriz yönetiminde siz enkazda en çok nelerle karşılaştınız, yerel halkın tepkileriyle çok karşılaştınız mı?

SALONDAN- Tabii ki çok fazla karşılaştık,

çünkü insanlardaki acı çok büyük. Bir enkaza girdiğiniz zaman, bizim olayımız aslında canlıyı kurtarmak; ama insanlar o kadar acılı ki, girdiğimiz enkazda, diyelim ki bir binada 10 kişi var, sadece canlı çıkartıyorsunuz. Adamlar bizim o enkazdan çıkmamızı istemiyor, “Benim orada çocuğum var, annem var; cenazesini de çıkart” diyor; ama bizim böyle bir vaktimiz, böyle bir gücümüz yok. Yan binadan belki bir kişi daha canlı çıkaracağız, ama halk diyor ki, “O önemli değil.” Çok tuhaf şeyler geliyor karşımıza. “O aileyi çıkarmayın” diyor, “O binadakiler Türk değil” diyor. Yani insanlardaki etki çok farklı. Herkes “Benim çocuğumu çıkarın” diyor. Ama dediğim gibi, bizim de gücümüz bir yerde bitiyor. Yakındakini almamız lazım. Yarım saat çalışıp alabileceğim bir yer varken, 3 tabya geçip 10 saatte alabileceğimiz yere sonra gitmeye çalışıyoruz. Yarım saatte girip alabileceğim yer varsa, ilk oraya gireceğim; ama bütün anneler, babalar, teyzeler, dedeler, aklınıza gelebilecek herkes, biri elinden çekip yalvarıyor, biri paçanda ağlıyor, biri sırtına çıkıyor. Sonuçta insan olduğumuz için, biz de bir yere kadar (...) Psikoloji diyoruz, ama ilk 5 dakikada hepimizin psikolojisi bitti. Ya orada oturup ağlayacaktık ya da kendimizi toplayıp çalışacaktık. Çok şükür, bu ekibim hepsi burnu kanamadan, elinde ayağında çizik olmadan geri döndü. Bu insanlar bunlardan tecrübe kazanmalı, ama orada gördüklerinin de çoğunu unutmaları lazım. Yoksa normal hayatlarını devam ettiremezler.

MODERATÖR- Teşekkür ederim.

Çoğunuz aslında teknik personelsiniz; hem AKUT içerisinde, hem de özel hayatlarımızda. Bir arama-kurtarma STK’sı olarak, şehre ilk gittiğinizde sizi en çok zorlayan ne oldu; gerek şehir planlamasında, gerek organizasyonda?

SALONDAN- Bunu şöyle özetleyebiliriz. Bu İzmir depreminde bizim için çok daha kolaydı.

İzmir depreminde belli bir sayıda yıkıntı vardı, kazazededen çok kurtarma ekibi sayısı vardı. Orada mesela çalışacak yer bulmakta zorlandığımız durumlar oldu. Bazı enkazlardan ekibimi geri aşağı indirdim. Ben (...) mühendisi olarak ekibimi tehlikeye atacak bir çalışma içerisinde bulunmalarını istemediğimden, çok fazla kalabalık olan yerlerden geri çektim. Ama Hatay’da durum tam tersiydi. Biraz önce Devrim Bey’in bahsettiği gibi, normalde vardiyalı vesaire çalışırız; ama Hatay’a vardığımızda bu kavramı yitirdik. Normalde bizim ekip sayılarımız 8-6 arasında değişir, biz bu sayıyı 2’ye kadar düşürdük. 2’ye düşürme sebebimiz de (...) sistemle çalışıyoruz. Benim kendimi riske atacağım bir yerde Güneş Bey benim güvenliğimi ve kontrolümü sağlayarak hareket ediyor. Burada birinci sorumuz ulaşımında başladı. Hatay’a vardığımızda anayolları kapanmıştı, insanların oluşturduğu bir trafik yoğunluğu vardı. Gerek müdahale ekipleri, gerek kurtarma ekipleri, gerek ambulanslara yol açmak için, çoğunuz görmüşsünüzdür, arabaları yoldan ittirip kaktırarak, orta refüjleri yıkararak, arazilerde yol açarak ilerlemek zorunda kaldık. Biraz önce bahsettiğim gibi, halkı nereye tahliye edeceğimiz konusunda büyük bir sıkıntı yaşandı, çünkü şehir planlamasında bunlar daha önceden öngörülmemişti. Böyle bir kaos ortamında halkı bir yere almanın çok büyük faydası vardır, halk için çok büyük faydası vardır. Bizim için de doğru bilgiye erişme ve kurtarma çalışmalarını sırasında, binayı bilen bir kişi dışında, o bölgede diğer riske girmeyecek vatandaşların olmasını istemeyiz, kimsenin enkazın etrafında bulunmasını istemeyiz. Bazen sessizlik çağrısı yapıyoruz, o anki psikolojisiyle buna uymakta bile zorlanabiliyor vatandaşlar. Kimisi “Ben ses duydum” diye bağıyor, kimisi farklı şeyler söylemeye çalışıyor, arkadaşıyla bir şeyler paylaşmaya çalışıyor. Bu bizim cihazlarımızı yanıltıyor ya da enkazın boşluklarına girdiğimiz yerlerde

bizi yanıltıyor. O yüzden, bu tahliye alanları olsaydı, biz daha rahat hareket edebilirdik. Aynı şey bizim için de geçerli oldu. Biz şehrin içinde, vatandaşın içinde, enkazların yanında bir yerde bir yerleşke kurmak zorunda kaldık. Biraz önce bahsettik, biz Süpermen değiliz; bizim de dinlenmeye, yemek yemeye, su içmeye, nefes alma-ya ihtiyacımız oluyor. Ama bu alanı biz genelde kazazedelerden uzak alanlarda kurmaya çalışırız. Hak verirsiniz, kazazedeler psikolojik olarak onlar sizin o anda bir çorba içecek süreyi kendinize ayırmanızı anlayamazlar, çünkü onun yakını enkazda. Bu alanlar olsaydı, biz o insanları oraya tahliye edebilseydik ya da biz kendimize daha güvenli, dinlenebileceğimiz, kendimizi motive edebileceğimiz, tekrar çalışmaya adapte edebileceğimiz yerler bulabilseydik, bizim için çok daha iyi olabilirdi.

Bunun yanında, terk edilmiş arabalar yüzünden ambulansların ulaşımını sağlayamadık. Bu konuda gerçekten zorlandık. En son bir inisiyatif alındı, bütün araçlar bir şekilde kaydırıldı; gerek iş makinesiyle, gerek insan gücüyle, gerek askerlerimiz vasıtasıyla. Elektrik müthiş bir sıkıntıydı. İletişimin olmaması bizi de çok duruma soktu. Herkes sevdiklerine ulaşmaya çalışıyor; ama bizim arama ekibi ya da kurtarma ekipleri ya da merkezimizle iletişimimizi mümkün olduğu kadar el telsizleriyle sağlıyoruz. Cep telefonlarımızı da kullanabilirsek, daha da etkili iletişim sağlayabilirdik, ama o sistemlerin tamamı çöktü. Bunun yanında, hijyenik koşullarla ilgili çok büyük sıkıntılar oldu, yardımlara ulaşmakla ilgili çok büyük sıkıntılar oldu; çünkü bu alanlar önceden belirlenmemişti. Tuvalet alanları, hijyen alanları yoktu ya da yardımların nerede toplanacağı, şehrin içinde hangi noktalardan dağıtılacağı bilinmiyordu. Bir alan olsaydı, bilseydik ve bütün yardımların o bölgelerden dağıtılacağını bilseydik, vatandaşları oraya yönlendirirdik. Bu şunun için önemli: Herkes her yardımdan eşit

şekilde faydalanırdı, ulaşımaları daha rahat olabilirdi.

Benim gördüğüm en büyük eksiklikler bunlar.

Güneş Bey'den güzel bir not geldi. Enkaz ortamında müthiş bir bilgi kirliliği oldu. Herkes bir şeyler söylüyor. "Falanca burada oturuyordu. Yok, misafirliliği gelmişti. Onlar taşınmıştı." Biz bunları ayıklamak zorunda kaldık. Bu neden önemli? Ben enkazın içerisinde tahmini kaç kişi olduğu bilgisini oradaki vatandaşlardan alıyorum. Şöyle bir şey olsa, bizim için çok daha güzel olurdu: Nüfus kayıttan, orada kimlerin yaşadığı ya da telefonlar çalışsaydı, baz istasyonlarından oradan kaç sinyal alındığı (...) İzmir depreminde bunu yaptık. Vatandaşlar bizi yanıltmaya yönelik bilgi vermezse -isteyerek vermediklerini biliyoruz- kesin emin olmadığı bilgileri bize ulaştırmazsa, bizim çalışmalarımıza büyük katkı sağlıyor bunlar.

Yapı projelerinin elimizde olması, bizim müdahale ekiplerimizi yönlendirmemiz açısından çok önemli. Şöyle düşünün: Gece bir deprem oldu, biz herkesin yatak odasında olduğunu tahmin ederek harekete başlıyoruz. Yüzde 80 o bölgelerde kurtarma yaptık zaten. Bu bizim öngörümüzü doğru çıkarıyor. Fakat yapının planında yatak odasının nerede olduğunu Güneş Bey'le, Burak Bey'le, Kıvılcım Bey'le enkazın üzerinde tahmin etmeye çalışıyorduk. Eğer bizim o planlara hızlı bir erişimimiz olsaydı, hızlı bir şekilde o bölgeleri tespit eder, oradan aşağı hızlı bir şekilde inerdik.

Bir de şöyle bir şeyden bahsedeyim: Tamamen yıkılmış bir binada, duvar izlerinden yatak odasının nerede olduğunu tahmin ediyoruz. Yan yatmış bir binada bütün eşyalar üst üste binmişken, nerenin neresi olduğunu anlamak gerçekten zor oluyor.

MODERATÖR- Gerek yurtdışından, gerekse yurtiçinden birkaç ekiple çalıştınız. Yurtdışında-

ki ekiplerle iletişiminiz nasıl oldu, buna yönelik çalışmanız var mıydı daha önce?

SALONDAN- Biz AKUT olarak elimizden geldiği kadar kendimizi hazırlamaya çalışıyoruz. Bunlar için tatbikatlar düzenleniyor, kendi çalışmalarımız da oluyor. Sadece yurtdışı değil, yurtiçinden de birçok ekiple birlikte çalışıyoruz. Bunun en güzel örneği 2021 Modex çalışmamızdır. Modex, Avrupa Birliği arama kurtarmacılarının ortak çatısıdır. Tüm ülkeler Modex'e bağlı olarak hareket eder. Biz Türkiye'de AFAD ve AKUT olarak bu organizasyona katıldık, Denizli de buraya arama ekibi olarak katıldı. Biz burada Fransız, Bulgar, Romanya, Avusturya, İspanya gibi ekiplerle birlikte çalıştık. Arama kurtarma bir disiplindir. Biz AKUT olarak tüm dünyadaki arama kurtarmaların ortak çatısına üyeyiz. Oradaki eğitim disiplininiz diğer ülkelerde de uygulanıyor. Birbirimizi anlama konusunda, yani yaptığımız çalışmalarını anlama konusunda rahat oluyoruz. Birebir iletişimlerde, bizim ekibimiz içerisinde İngilizce bilen arkadaşlarımız var ya da bazı ekipler çok iyi bir şey yapıyorlar; Türkiye'ye gelirken Türkçe bilen çevirmenlerle geliyorlar, onlarla iletişim sağlayabiliyorsunuz. Hatay'da da aynı şekilde oldu. Biz Hatay'da kendi bölgemizdeki kriz masasını oluşturduktan sonra, Romanya, Macaristan, Kosova, Fransa ekipleri bölgeye geldi. Biz bu ekiplerle hızlı bir şekilde koordine olduk. Onlarla karşılıklı görüşmelerden sonra onlara hangi bölgelerde, hangi enkazlarda nasıl çalışmalar yapabilecekleri konusunda bilgi verdik ve koordineli olarak, gerek ortak, gerek ayrı ayrı çalışmalara devam ettik. Mesela denizli ekibinin Kosova'yla ortak operasyonu var, Romanya'yla ortak operasyonu var, Macaristan'la da ortak operasyonu var. Bir de şöyle bir durum var: Kosova'da bir ekipman yoksa mesela, bu Romanya'da varsa ya da bizde varsa, bunu bilgisi bizim kriz merkezimize iletiliyor, ihtiyaç olan malzemenin ihtiyaç olan yere

sevk edilmesi sağlanıyor. Yani ekipler arasında ciddi bir dayanışma ve birlik vardır. Zaten herkesin oradaki amacı aynı, bir cana en hızlı şekilde ulaşmak. O yüzden, anlaşma ve koordinasyon kısmında, ortak çatı altında çok hızlı şekilde toplanabiliyoruz.

MODERATÖR- Teşekkür ederim. Benim sorularım bu kadar.

Salondan soruları alabiliriz.

Buyurun.

SALONDAN- Televizyonda izlediğimiz arama kurtarma faaliyetlerinde, son dönemde termal kamera diye bir şey duyduk, yani termal olarak ısıyla tespit edilmesinin mümkün olduğunu; ama bunun çok sonraki günlerde kullanıldığını öğrendik. Gerçekten öyle mi? Yani bu termal kamera ilk baştan beri kullanılabilir miydi, sizde var mı, biz onu geç mi fark ettik veya nasıl oldu, sadece askeriyede mi var?

MODERATÖR- Termal kamera olayı şöyle bir şey: Askeriyenin kullandığı bir kamera. Daha önce İzmir depreminde de, son Kahramanmaraş depreminde de sahada gördük. Askeriyenin mağaraların yerini tespit etmek için kullandığı bir cihaz, elektromanyetik cihaz. Şu an kullanıyorlar. Askeriyenin kullandığı bir cihaz. Ama elektromanyetikle çalıştığı için, etkeni çok fazla. Yani demir donatılar olsun, bulaşık makineleri, çamaşır makineleri, televizyonlar, kimyasal atıkların bazıları veya radyoaktif madde içeren (...) Bilirsiniz, telefonlarımız bile SAR etkisinden dolayı buna etken. Askeriyeden kişiler geliyor, kullanıyor. Nasıl kullandıklarını da gördük. Var, ama garanti değil. Böyle bir şey var. Bize canlı bilgisini verdi 3,5 metre ileriden, çalışıldı, ama herhangi bir bulguya rastlanmadı. Yani etkeni çok fazla. Çok büyük bir cihaz da değil, laptop kadar. Ucunda iki tane anten var, elektromanyetik çalışma prensibi. Anomali haritası şeklinde görüntü aktarıyor. Birimler çok kısa birimler, de-

rece falan değil. Öyle bir cihaz olsa ki, enkazın içinde yaşayan kişiyi tespit edelim ve direkt ona ulaşabilelim.

SALONDAN- Vücut ısısına tepki veren bir şey yok yani.

SALONDAN- Biz kendimiz de bu cihazı çok tartışıyoruz kendi içimizde. Olumlu ve olumsuz yanları var. Evet, yol gösterme açısından olumlu bir cihaz, ama kesinlik açısından akustik dinleme cihazları kadar kesin sonuçlar vermiyor.

SALONDAN- Test ettik, gördük, 3,5 metreden. Bizim ekipten çok kişi yoktu, sen vardın sadece.

SALONDAN- Etkileyen etkenler çok fazla olduğu için, şu an için tam olarak kullanılamayacak bir cihaz. Ama bizim kullandığımız Delsar marka bir cihazımız var, akustik dinleme cihazı, biz bunu enkazda kullanıyoruz. Canlı eğer parmağını bir betona, bir demire sürmesi sesini verebiliyorsa, biz de o titreşimi alabiliyorsak, derinlik olarak enkazın altındaki şeyini yapamıyoruz, ama 1-2 metre yakınına kadar noktasal olarak yer tespitini yapmaya çalışıyoruz.

SALONDAN- Benim bir sorum var. Acil durum olduğu belli, deprem olduğu belli, sizin de akredite arama kurtarma ekibi olduğunuz belli. Bu uçağı alamamak durumu ne? Bu uçakla ilgili kararı veren kişinin bari istifa etmesini isteyelim. Böyle saçma bir şey olabilir mi? Altın saatler dediğimiz süreç nasıl atlatılır?

SALONDAN- Biz bu konuda yorum yapmak istemiyoruz, ama biz kendi inisiyatifimizi de kullandık bu depremde. Biz hazırlanıp yola çıktık, İzmir'e gidiyorduk, Adana'ya, Adana'dan da Antakya'ya. Yalnız, ekipmanlarımız olduğu zaman biz bir hiçiz, oradaki vatandaşın bizim bir farkımız yok. Biz kendi inisiyatifimizi kullanarak karayoluyla ulaşımaya geçtik. Ama diğer kısmına ilişkin yahut da planlama kısmına ilişkin biz yorum yapmayalım hocam.

SALONDAN- Öncelikle çok teşekkür etmek istiyorum. Az kişisiniz, ama iyi ki varsınız. Sağ olun.

Benim merak ettiğim şu: Kurtarmadan sonra ilk müdahale. Bazı doktor arkadaşlarla konuştuğumuzda, çıkan kişiye su içirilmemesi gerektiği, bunun çok önemli olduğu; fakat televizyonlarda, AFAD'ın çıkardığı kişilere illa ki su verildi. Acaba bu da birlikte hareket edilmeyen bir şey mi ya da oradakiler bilinçli kişiler mi değil, onu merak ediyorum.

SALONDAN- Biz bir kazazedeye ulaştığımızda, hatta ulaşmaya yaklaştığımızda, zaten bizim yakınımızda UMKE oluyor, direkt UMKE'ye haber veriyoruz. Biz hiçbir şekilde kazazedeye dokunmuyoruz, müdahale etmiyoruz. Bana çok denk geldi, ekip arkadaşlarımla beraber çalışırken çok denk geldi bize; herkes su istiyor. Normal; çünkü 2 gün olmuş, 3 gün olmuş, hatta 4-5 gün susuz kalmışlar, herkes su istiyor. Çıkardığımız doktorlar dahi bunu istiyordu. Genel olarak bizim ekip arkadaşlarımızın hepsi, ilkyardım sertifikamız var. Biz bunun bilinçlendirmesini aldığımız için, bize soranları ikna ediyorduk. Ben şöyle diyordum: "UMKE gelecek, UMKE verecek size suyu." UMKE geliyor, gerekli müdahaleyi yapıyor, ona su verilmesi gerekiyorsa veriyor, serum takılması gerekiyorsa takıyor. Biz hiçbir şekilde müdahale etmiyorduk. Olması gereken de bu zaten. UMKE'nin gelip, yani sağlık personelinin gelip, ona gerekli müdahaleyi yaptıktan sonra, daha sonra biz onu enkazdan çıkardıktan sonra, ilerleyen saatlerde gerektiği şekilde su, yemek ya da sulu gıda, nasıl yapılması gerekiyorsa o şekilde yapıyor. İlk başlarda, ilk saatlerde çok fazla kazazede çıktığı için, UMKE'ye ulaşamıyorduk. UMKE'ye ulaşamıyorsak da, o zaman da hepimizin ilkyardım sertifikası olduğu için, kazazedeyi güvenli hale alıp, enkazdan çıkarıp UMKE'ye teslim ediyorduk.

SALONDAN- Aynı zamanda bizim ekibin içerisinde doktor arkadaşlarımız, hemşire arkadaşlarımız da var. UMKE veyahut da sağlık personeli dışarıdan veya yerel yönetimden verilmiyorsa, gerekli görülürse onlar da müdahale etmeye yetkili.

SALONDAN- Kendi çadır alanlarımızın yanında, bir de ilkyardım çadır alanı oluşturduk. Gönüllü gelen doktor ve hemşirelere orada ilkyardım yapabilmeleri için gerekli alanı, ekipmanı, kendi yanımızda götürdüğümüz sağlık ekipmanlarını, bunun yanında çevreden edindiğimiz ekipmanları da sağladık. Oradaki her şey bir kazazedeye acil müdahalenin doğru yapılmasıyla alakalı. Evet, biz ilkyardım sertifikasına sahip insanlar olarak yapabiliriz, ama bu bir ilkyardımdır. Müdahale kısmını biz kesinlikle ve kesinlikle bu konuda yetkin kişilere bırakıyoruz.

SALONDAN- Biz (...) olarak sizinle bir protokol yaptık. Size gıda açısından desteğimiz olacaktı. Neden işlemedi, ne olabilirdi, konuşmak lazım. Ben merak ettim, siz oraya varıncaya kadar mutlaka alışverişini yaptınız, su falan aldınız; ama biz bu protokolü (...) yapmıştık, yoksa gerçekten ihtiyaç olacak mıydı? Yakın yerlerde mutlak ulaşmak daha kolay, sonradan gelmek de kolay; ama bizim de 24 saat bu hizmeti verebileceğimiz, daha sizden haber alır almaz İzmir yolunda size kavuşabileceğimizi biliyoruz aslında. Ama nasıl oldu, böyle telaş içinde kaptırdınız gittiniz mi?

MODERATÖR- Onların düşündükleri son şey yemek oldu.

SALONDAN- Sizinle yapılan protokol bizim için çok değerli, fakat şöyle bir durumumuz var: Biz mümkün olan en kısa sürede ulaşmaya çalışıyoruz. Bu açıdan, planlamalarımız içerisinde, bizim ekip sayımıza 3 gün boyunca yetecek kadar yiyecek ve suyumuzu kendi ekipmanlarımız içerisinde bulunduruyoruz. Sizinle olan çalışma-

mızda şöyle olabilir: Biz zaten 24 saat içerisinde çıkarız, o süre içerisinde siz sahaya ulaşıp takviyesini yapabilir pozisyonda devam edebiliriz, yani doğru yolu belki budur. Karşılıklı konuşmayla şey yapabiliriz. Ama bizim için şu çok önemli: Aç da kalsak, susuz da kalsak bölgeye intikal ederiz. Mantıklı olarak bizim böyle bir şeyimiz var. Nitekim, bizim kurallarımız içerisinde, 24 saat boyunca yiyecek, içecek, barınma, kıyafet olarak iklim şartlarına göre hazırlanma konusunda hazır bulundurulması gereken bir çantamız var. Bundan bağımsız, ekibimizin envanteri içerisinde sürekli olarak yenilediğimiz, 3 gün boyunca yetecek yiyecek, içecek ve suyumuz var. Bunun şu yönden çok faydası oluyor: Biz 3 gün boyunca hiçbir yerde aç kalmayız. Sizin gibi hayırseverlerimiz, sağ olsunlar, bize bir şekilde yiyecek ulaştırırlar; ama biz ilk ulaştığımızda kendi iaşemizi halka açtık. Onların acil su ve yiyecek ihtiyaçlarını biz kendi iaşemizden karşılayabilmiş olduk. Böyle bir yol izleyebiliyoruz.

SALONDAN- Hatta bazı şeyleri götüremedik. Bizde araç sıkıntısı var. İntikal etmek için araç lazımdı. Bizim envanterimizde bir pikap, bir panelvan, bir minibüsümüz var. Biz yaklaşık olarak 45-46 kişilik bir ekibiz, operasyonel ekibiz. Düşünün, bu kadar cihaz, ekipman, yiyecek nasıl gider? Burada da belediyelerden veya hayırsever arkadaşlardan veya şirketlerden destek almaya çalışıyoruz. Büyükşehir Belediyesi de bize bir otobüs, Pamukkale de daha sonradan bir araç tahsisi yaptı. Yani çok hızlı bir şekilde gitmemiz lazımdı. Çok kısıtlı bir zamanda büyük bir organizasyona ulaşıyoruz. İrtibat telefonları, kimden ne isteyebiliriz, hangi kurum bize yardım edebilir, bunun hazırlıkları önceden yapılmıştı; ama hızlı olmamız gerekiyordu. Ki, sizinle irtibatı orada kaçırdık. Çünkü sizi beklersek intikal süremiz daha uzar. Bir de mevsim itibarıyla yoğun bir kar yağışı vardı. Konya bölgesinden çok

zor şartlarda geçtik. Herkes o bölgeye gitmek istiyordu, yollar kapalıydı. Belki gidenler vardı, ama ilk gün gidenleriniz varsa, yolların durumu, hava şartları (...) Herkes yakınına ulaşmak istiyordu. Doğrudur, herkes cana ulaşmak istiyor, yakınına dokunmak istiyor; ama cana dokunacak ekiplerin daha hızlı intikal etmesi gerekiyor.

MODERATÖR- Salondan başka soru var mı?

SALONDAN- Hepinize teşekkür ederim.

Orada siz ses arıyorsunuz. Mors alfabesi yaygın olsa, size ne kadar faydası olabilir? Benim aklıma bu gelmişti orada.

SALONDAN- Bizim seminerlerimiz var. İlkokul, ortaokul, lisede, okullarda, köylerde dahi eğitimler veriliyor, deprem bilinçlendirme eğitimleri. Teknik arama ekibi olarak şöyle bir durumumuz var: Biz sağır bir kişiyi de arayabiliriz. Biz sadece sesli bağırma ile arama yapmıyoruz, aynı zamanda enkaz üzerinde farklı noktalardan titreşim oluşturmaya çalışıyoruz. İçerideki kişiyi uyarmamız lazım ki, o da bize bir tepki versin. Biz dışarıdan o uyarıyı yapıyoruz. Çünkü enkazda gerçekten sağır bir kişi de olabilir. “Sesimi duyan var mı?” Artık herkes biliyor bunu, ama sağır bir kişiyle bu iletişimi sağlayamayabiliriz. Bizim ekibimiz yaklaşık 7-8 kişiden oluşuyor. Enkazın etrafına dağılıyor, titreşim oluşturuyoruz. Balyozla vuruyoruz, çekiçle vuruyoruz, bir şekilde o kişiyi de uyarmaya çalışıyoruz. O bize tepki verirse, ondan sonrası daha kolay oluyor.

SALONDAN- Benim bir sorum var.

Ben Ziraat Mühendisleri Odasının temsilcisi olarak burada bulunuyorum. Bir eğitim progra-

mı çerçevesinde 48 gün Japonya’da bulundum. Orada bizi bir geziye götürdüler. Patlamış olan bir yanardağ, milyonlarca metre küp volkan ve çevrede hiç kimsenin burnu kanamamış. Nasıl yapmışlar? Sensörleri dağın muhtelif yerlerine yerleştirmişler, oradan kablolar çekmişler 3-4 km ileriye ve bilgisayara yüklemişler. Sismik dalgaların titreşim boyutlarına bakarak, frekansların sıklığına bakarak, bir de oraya hoparlör sistemi koymuşlar. Titreşimler üst düzeye yükseldiğinde alarm vermişler ve oradaki halkı tahliye etmişler. Milyonlarca metre küp. Altında hiç kimse kalmadı, yollar paramparça oldu.

Sizler burada Merkez Efendi Belediyesiyle işbirliği yaparak, isminizin başına da bir S harfi koyarak, AKUT değil de SAKUT olarak, sismik araştırmalarda da bir payınız olması gerekiyor. Çünkü deprem olduktan sonra artık çok şey ortadan kalkmış oluyor. Deprem olmadan önce bir çalışma yapabilir misiniz, Japonlarla birlikte bir teknoloji işbirliği yaparak bir şeyler yapabilir misiniz önceden?

Teşekkür ediyorum.

SALONDAN- Ben kısaca cevap vereyim.

Panelin 3. oturumunda, ilgili odalardan temsilcilerin yapacağı görüşmeler vardır; muhakkak size o konuda cevap verirler. Biz AKUT olarak size cevap vermeyelim. Yanılmıyorsam, panelin 3. oturumunda Jeoloji, Jeofizik ve İnşaat mühendisleri Odası var; onlar gerekli cevabı size verebilirler diye düşünüyorum.

MODERATÖR- Cevaplarınız için teşekkür ederiz. Ayağımıza sağlık, ağzımıza sağlık.

II. OTURUM

Oturum Başkanı: PROF. DR. FAZIL NECDET ARDIÇ

Konuşmacılar

DR. SERKAN CİVLAN - DR. TURAN EVRAN - DR. NADİR AYDEMİR

OSMAN ÖZDEMİR - MUSTAFA SAĞLAM - HASAN HAZER - TÜRKAY BERBEROĞLU

SUNUCU- 2. Oturumun konuşmacılarını davet edeceğim. Moderatörümüz Sayın Fazıl Necdet Ardiç'ı davet ediyorum.

Tabipler Odasından Dr. Serkan Civlan, Dr. Turan Evran, Dr. Nadir Aydemir'i sahneye davet ediyorum.

Eczacılar Odasından Osman Özdemir ve Mustafa Sağlam'ı sahneye davet ediyorum. Eczacılar Odası Başkanı Hasan Hazer'i de sahneye davet ediyorum.

Veteriner Hekimleri Odasından Türkay Berberoğlu'nu sahneye davet ediyorum.

FAZIL NECDET ARDIÇ (Moderatör)- Hepinize merhaba.

Sayın başkanlarım, oda başkanlarım, değerli katılımcılar, değerli panelistler; hepiniz hoş geldiniz.

Özlem Hanım'la ilk düşündüğümüzde, bu kadar kapsamlı olacağını tahmin etmemiştik, ama ona çok teşekkür ediyorum. Hem çok kısa zamanda hepimizi bir araya getirdi, hem de olay daha tazeiken bize bir kesit alma şansı verdi. Bu toplantıdan tabii ki bu kadar çok katılımı bir sonuç beklemek zor, ama şu anda tanıklıkları dinleyeceğiz ve hepimizi stimüle edecek bir sonuca ulaşacağımızı umuyorum.

Öncelikle panelistlerin kendini tanıtmalarını ve 5 dakika boyunca, nasıl göreve gittiğini, ne yaptığını, orada nelerle karşılaştığını anlatmasını isteyeceğim. Panelistlerimiz sunuşlarını bitirdikten

sonra, Hasan Bey'le beraber moderatörlük yapacağız. Çünkü doktor arkadaşların neler yaşadığını tahmin ediyorum, sorularım ona göre; ama eczacı arkadaşlarımızın ya da Türkay Bey'in ne yaşamış olabileceği konusunda çok fikrim olmayabilir.

Sevgili doktor arkadaşımızdan başlayacağım. Önce kendisini tanıttacak Nadir Bey. Kısa bir sunumu var herhalde.

Dr. NADİR AYDEMİR- Hepinize iyi günler. Ben, Pamukkale Üniversitesi Ortopedi Travmatoloji Anabilim Dalından Dr. Nadir Aydemir.

Kronolojik olarak pazartesi gününden başlayıp bir sonraki pazartesi gününe kadar yaşadıklarımı kısaca özetlemek istiyorum. Pazartesi günü bizim hastanemizde bir (...) grubu kuruldu Whatsapp'tan. Saat 14.00-15.00 gibi haber geldi. Saat 18.15'te otobüse bindik, saat 22.00'de İzmir Adnan Menderes Havalimanına vardık. Hemen önümüzde (...) grubu vardı, ama onlara yetişemedik. Onlar vardılar, ama biz onlara yetişemedik. Biz bir 6 saat daha askeri havalimanında bekledik. Sabaha karşı uçak geldi, madenci arkadaşlarla beraber aynı uçakta İncirlik Havalimanına vardık. Ortopediden ben ve asistan arkadaşım üstlendik sorumluluğu. Önce nereye gideceğimiz netleşmedi. Önce bize Kahramanmaraş Pazarcık denildi, sonra Hatay Eğitim Araştırma Hastanesine yönlendirildik. Hastane bir ovada. Oraya gittiğimizde maalesef umduğumuzu bulamadık. Hastane kullanılmayacak durumdaydı. İlk önce

bahçesinde biraz çalıştık, görüşmelerden sonra bizi Mustafa Kemal Üniversitesine naklettiler. Ekip olarak burada hepimiz ayrıldık, görev yerlerimize geçtik. Biz ortopediye geçtik. Ortopedide ameliyathane çalışmıyordu. Gaz kaçağı olduğu söylendi. Biz gittiğimizde Dokuz Eylül grubu çalışmaktaydı. Oradaki ekip, ameliyathanedeki entübasyon cihazlarını, ameliyathane masalarını aşağı indirmişti ve çocuk polikliniğinin içerisindeki odayı ameliyathane haline getirmişlerdi. Biz de bu odada ameliyatlara (...) vermeye çalıştık. Çok hoş şartlar değildi, personel yoktu, yardımcı personel de yoktu. Hastaları kendimiz alıp götürdük, temizliğimizi kendimiz yaptık, sterilizasyonu elimizden geldiği kadar kendimiz çevirmeye çalıştık. İlk gittiğimizde su yoktu, su sıkıntısı vardı. Daha sonra, eksik olmayın, sizin de yardımlarınızla yemeğimiz geldi, ekmeğimiz geldi, yardımlar ulaştı, çadır kent kuruldu. Ama biz çadır kentte kalamadık, çünkü çok soğuktu. Mecburen, artçıları yaşaya yaşaya hastanede kalmaya devam ettik. İlk gün sabah yardımlar daha da arttı, gelen yardımlar dışarıda kalmaya başladı.

Çadır kent burası.

Artık gelen yardımlar maalesef dışarıda fazlalık haline gelmeye başladı. Sonraki süreçte, görevimizi tamamladıktan sonra, tanıştığımız arkadaşlara veda ettik, Denizli'den yeni gelen ekibe görevi teslim ettik ve pazartesi sabah saat 05.00'te, 15 saatlik otobüs yolculuğundan sonra Denizli'ye vardık.

Teşekkür ediyorum.

MODERATÖR- Çok teşekkürler.

Dr. Serkan Bey'den rica edeyim.

Dr. SERKAN CIVLAN- Herkese merhaba.

Öncelikle halkımıza geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

Pamukkale Üniversitesi Beyin Cerrahisi Öğre-

tim Üyesi Dr. Serkan Civlan.

Ben, sabah bir telefonla uyandım. Arkadaşlarım aramıştı, Hatay ve İskenderun'daki arkadaşlarım aradı. Kıyametin koptuğunu anlatıyorlardı. Olayın felaket boyutunu daha o saatte anlamıştım ve hastaneye geldiğimde ameliyatlarım vardı. Bir Whatsapp grubu oluşturulmuştu ve ben gönüllü olarak gideceğimi söylemişim. Akşam saat 18.00 civarında otobüse bindik, ama otobüste 59 kişiydik. Bunların hepsi, beyin cerrahi, anestezi, ortopedi, göğüs cerrahisi, kalp damar cerrahisi, bunların hepsinden birer hoca, ikişer hoca ve yardımcı sağlık personelleri. Orada herhangi bir üniversiteye gittiğimiz zaman, hemen hemen her tür ameliyatı yapabilecek elemanlardık. Nadir hocam çok güzel anlattı. Biz otobüs yolculuğu yaptık, daha sonra İzmir Havaalanına gittik, Havaalanından askeri uçakla bizi İncirlik Üssüne yönlendirdiler. Hatay Eğitim Araştırma Hastanesine gittiğimizde, orada çadırlarda çalışmak istemedik; çünkü çok kalifiye elemanlardan oluşmuş bir grup. Biz (...) Üniversitesine gittik. Zaten yolda olayın boyutunu görmüştük, çünkü Hatay'da tüm binalar yıkılmıştı. Acile girdiğimizde, acilde çok sayıda ölü vardı. Hatay'da ayakta kalan, merkezde ayakta kalan tek hastane Hatay Üniversitesi ve insanlar ölümlerini de, yaralılarını da tabii ki Hatay Üniversitesine getiriyorlardı. Acil koridorlarında o kadar çok ölü vardı ki, insanlar tabii ki ölüsünü dışarıda bırakmayacaklardı, bir doktorun ölüp ölmediğine kanaat getirmesi gerekiyordu. Dokuz Eylül Üniversitesi bizden çok daha önce gelmişti. Dokuz Eylül Üniversitesi acili çok güzel şekillendirmişti. Biz de Pamukkale Üniversitesi olarak geldiğimizde, beyin cerrahisi olarak ortopedinin yaptığı polikliniğe gittik ilk önce, acaba burada bize yer var mı dedik; ama ortopedide çok farklı tabii. Biz de endoskopi ünitesini ameliyathaneye çevirdik. Yukarıdaki ameliyathanede gaz kaçağı olduğu söylendi. Biz de zemin katta, acilin hemen arka-

sında endoskopi ünitesini ameliyathaneye çevirdik. Yukarıdaki ekipmanları taşıdık ve orada beyin ameliyatları yaptık. Gelenlerin sayısı o kadar çok ki, düşünün, travma odasında 10 tane sedye var, 10 tane hastaya aynı anda bakılabiliyor; ama dışarıda yüzlerce hasta var ve sürekli hasta geliyor. 3-4 tane beyin cerrahını o kadar güzel yerlere yerleştirmemiz lazım ki, birinin acile bakması lazım, birinin tomografiye bakması lazım, birinin de ameliyathaneye bakması lazım. Biz bu düzeni diğer ekip arkadaşlarımızla sağladık, ameliyatlarımızı yaptık. Ameliyatlarda bu sefer de yoğunluk üniteye oldu. Yoğunluk üniteye olunca sevkiyat sistemi başladı. Sevkiyat sisteminde biraz zorlandık, çünkü karayolu yetmedi. Daha sonra helikopterler devreye girince, hastanedeki o yoğunluk kalktı. Asıl yoğunluk 3-5. gün. 3 günden sonra o yoğunluk artık kalmıyor, sağlıkçılar için 3-5. gün. Daha sonra 7. günde Pamukkale Üniversitesinden gelen yeni ekip arkadaşlarımıza görevi devrederek buraya geldik. Teşekkür ediyorum.

MODERATÖR- Çok teşekkürler.

Dr. Turhan Bey, size söz vereyim.

Dr. TURAN EVRAN- (...)

Biraz önce arkadaşlar da anlattılar, özellikle travma cerrahisi (...) elemanlar seçilmişti. Fakat biz deprem bölgesine gittiğimizde, bizi nasıl (...) edebilecekleriyle ilgili orada bir afet koordinasyonu gibi bir şey yoktu. Ayakta kalabilen, sağlık hizmeti verebilen, ameliyat yapılabilen bir hastane olarak sadece Hatay Tıp Fakültesi vardı. Gittiğimizde, depremden büyük ölçüde etkilenmiş olan bir Tıp Fakültesi personeli orada yoktu. Genelde yardım için gelen, oraya gelebilen İstanbul, İzmir, Uşak ekipleri vardı. Onlar kendi uğraşlarına göre, ilgili birimlerde çalışmaya başlamışlardı. Çünkü o organizasyonu yapacak başhekimlik veya diğer birimler yoktu. Biz de ameliyathane ve yoğun bakım arasında bir görev aldık ve ora-

nın koordinasyonunu sağlamaya çalıştık. Depremzedeler, acil ameliyata ihtiyacı olan hastalar ne yazık ki sırada bekliyorlardı. Hepsini genelde şoktaydı. Çoğu şokta olduğu için konuşamıyordu bile. İşimize adapte olduk. Diğer hastanelerden gelen doktor arkadaşlarla kendi aramızda bir (...) oldu ve ameliyathane, yoğun bakım ve servisleri bir şekilde organize etmeye çalıştık. Personel olmadığı için ortam çok steril değildi. Sürekli deprem oluyordu ve kalacağımız yer de hastaneydi. Tedirgin oluyorduk, ama o şekilde çalıştık. Gelmeden bir gün önce, aktif bir şekilde çalıştığımız için, kendi aramızda konuşarak, depremden psikolojik olarak çok yara almadan, görevimizin başında gidiyorduk.

Tıp Fakültesi şehrin 10-15 km dışında bir yer. Şehrin içinden geçmiş olmamıza rağmen şehri de görmek istedik açıkçası. Ben ve asistanım gittik. Şehrin o görüntüsü maalesef beni çok etkiledi. Sonra diğer gönüllü arkadaşlar da geldi ve görevimizi tamamladıktan sonra geri döndük.

Söyleyeceklerim bu kadar.

MODERATÖR- Çok teşekkürler.

Konunun bütünlüğü bozulmasın diye, doktor arkadaşlara bazı sorular sormak istiyorum.

Hepinizin bildiği gibi, sağlıkta, sağlık çalışanlarıyla beraber organize çalışmaya alışık ekipleriz. Yani en küçük birimden en büyük birime kadar kendi kendine organize olmaya alışmış insanlarız. En başından beri öyle yetiştik. O yüzden, böyle kriz anlarında bizim de davranış modelimiz organize olmak üzerine kurulu. Onun için, organizasyona ilişkin birkaç soru soracağım, sonra diğer branşlarla devam edeceğim.

Nadir Bey; bir felaket olduğu zaman, daha önceden gitmeye hazırlıklı mıydınız, sizin aklınızda böyle bir şey var mıydı?

Dr. NADİR AYDEMİR- Yoktu.

MODERATÖR- Böyle bir organizasyona dâhil

olmadınız hiç?

Dr. NADİR AYDEMİR- Hiç olmadım.

MODERATÖR- Ama gönüllü gittiniz, değil mi?

Dr. NADİR AYDEMİR- Gönüllü gittim. Ama ekibi biraz daha geniş tutmak isterdim; 2 ortopedist değil de 8 ortopedist, 10 ortopedist gitmek isterdim.

MODERATÖR- Diğer arkadaşlar daha önce organize olmadı, değil mi?

Yola çıkma anınız pazartesi akşamı olmuş oldu, değil mi? Pazartesi sabaha karşı deprem oldu, pazartesi akşam yola çıktınız. Yani görev başına tam olarak ne zaman vardınız?

Dr. SERKAN CİVLAN- Salı öğleden sonra.

MODERATÖR- Salı öğleden sonra görev yerine varmış oldunuz. Yaklaşık 1,5 gün sürmüş.

Bugüne kadar, sizler böyle bir görev aldığınız zaman yanınızda neler götürmeniz gerektiğiyle ilgili bir eğitiminiz var mıydı? Benim de yok da, soruyorum.

Dr. SERKAN CİVLAN- Eğitimimiz yok. Bizler sağlıkçıyız. Turhan'a şey demiştim, "Turhan, istersen bahçeye götür, bahçede beyin ameliyatı yapabilirim." Çünkü o anda, yanımızda şunu getirseydik düşünemiyoruz, ama geldikten sonra düşünebiliyoruz. Nadir hocam söyledi, çadırlar kuruldu; ama çadırlar çok soğuktu. Uyku tulumu olsaydı, hepimiz çok daha rahat olurduk. Benim her ameliyatımda iki tane artçı sarsıntı oluyordu. Büyük artçı sarsıntılar bunlar. Dinlenme olayında, insanın korkuyla dinlenmesi olmaz. Ben her gözümü kapattığımda artçı sarsıntı oluyordu. 8 saat uyumadım ilk gittiğimde. Çadırlar kurulduğunda kimse çok fazla çadırlara gitmedi, çünkü çok soğuktu. Uyku tulumu bence en önemli ihtiyaç olabilir.

Bu konuda eğitimsiziz. Cerrahi setlerimi de ge-

tirebilseydim, cerrahi ekipmanlarımı getirebilseydim veya sağlık yardım personelimi arttırsaydım, ameliyathanedeki normal personelimi arttırsaydım. Sadece ameliyat yapmak değil, yardımcınız çok önemli. Dışarıdaki destek çok önemli. Keşke personel arkadaşlarımızı alsaydı, ameliyat daha çok olurdu.

MODERATÖR- Yerel ekiplerden kaç kişi vardı, çalışabilen var mıydı, hiç rastladınız mı? Hataylı olan var mıydı?

Dr. TURAN EVRAN- Hataylı olan vardı. Bir başhekim arkadaşımız vardı Hataylı. O da şokun etkisiyle söylediklerimize çok şey yapamadı. Bir talebimiz oluyor, organizasyonla ilgili bir önerimiz oluyor; ama depremin etkisiyle çok efektif çalışamayabiliyor. Bir süpervisor'ları vardı. Hemen hemen hiç doktoru yoktu hastanenin. Hemşiresi, personeli, ya depremde yakını zarar görmüş, onun peşine gitmiş ya da şokun etkisiyle şehirden uzaklaşmış. Dolayısıyla yüzde 90'ın üzerinde Hatay Üniversitesinde çalışanlar diğer hastanelerden gelen gönüllülerdi.

MODERATÖR- Bu arada, son depremle beraber Hatay Üniversitesi Hastanesi boşaltıldı. Yarı yarıya hasarlı bir binada arkadaşlarımız görev yaptılar. Tedirgin olmakta da çok haklılardı. Biz oraya konteynır göndermeye çalıştık, ama bizler de hazırlıksızdık; yani ne göndereceğimizi anlayana kadar, onu gönderene kadar sizin ekip dönmeye başlamıştı zaten.

Son bir soru sormak istiyorum. Siz döndünüz. Peki, oradaki sağlık hizmeti sürdürülebilir durumda mı şu anda? Aciller bitti aşağı yukarı, ama normal sağlık hizmeti var.

SALONDAN- Ameliyathane ve yoğun bakım açısından orası zaten standart olarak kullanılabilir bir ameliyathane değildi. Sonradan, acil ihtiyaçları giderebilmek için bir ameliyathane oluşturulmuştu. Ameliyathane odası değildi, acil poliklinik odasıydı ve orada hayat kurtarı-

cı cerrahi yapıldı. Sonrasında da binanın sağlam raporu biz oradayken geldi, hatta sağlam raporu çıkarıldı. Fiziki olarak söylersem, tekrar bir revizyona girilip oraya sağlık personeli yerleştirilseydi o şartlarda, devam edilebilirdi; ama biz oraya gittiğimizde, o insan gücüyle, o hasarlı binayla sağlık sisteminin düzgün bir şekilde sürdürülmesi söz konusu değildi.

MODERATÖR- Dikkat ederseniz, doktor arkadaşlarımızın hepsi hastanede görev yaptılar. Aramızda, arazide görev yapmış kimse var mı sağlık alanında? Yok herhalde.

Buyurun İsmail Bey.

İSMAİL (Salondan)- Bu depremde değil, ama daha önceki Gölcük depreminde arazide çalıştık. Arkadaşlarımız son derece haklılar. Gördüğüm kadarıyla bağımsız gitmişler, ama arazide mesleğini icra etmek için gerekli ekipmanlarının olmadığını gördüm. Bizim de yoktu sırt çantamız, uyku tulumumuz, çadırımız; ancak, Van depreminde vardı.

Ayrıca, bu depremde şunu gördüm: Daha önceden donanımlı giden ekiplerin hiçbiri yoktu sahada. Hatay depremine gidip gelenlerle konuştuğumda şahit oldum, “İş yapamadık” diyenler-hastane dışındakiler için söylüyorum- var. Şu anda da mesela 1. basamaktaki sağlık hizmetleri sahada verilemiyor. Bütün aile sağlığı merkezleri yıkılmış.

MODERATÖR- Teşekkür ederim.

Buyurun.

SALONDAN- Hemşireyim. Evet, ben sahada görev yaptım. Çok enkaza ulaşamadık, çünkü ulaşım sorunu çok fazlaydı. Bizim araçlar yolda kaldı ve 1 günü aşkın bir sürede ulaşabildiler. O yüzden, karayolunu tercih etmedik. Havayolunda da problemler çıktığı söylendi. Aynı zamanda bir hastane personeliyim. Hastane personeli uçakla iletilebildi, ama biz gemi yoluyla gittik;

çünkü aynı zamanda gemi hastaneleri kuracağımızı söylediler. Sancaktar ve Bayraktar diye iki tane gemi hastanesi oluşturuldu. Kurulum uzun süreceği için, biz kendimizi sahaya attık. Hepimiz Eğitim Araştırmaya gittik. Ama şöyle bir durum var: 672 sayıyı gördüm ben, ambulans sayısı, mobil araçlardan 110 taneyi gördüm. Tabii, ben donanımlı gidiyorum haliyle. Ambulans görevinde de bulunuyorum aynı zamanda. Biz gittiğimizde de araç ve donanım sorunu yaşadık, ama lojistik ya da hastane kurulumu ihtiyacı var. Ben yıllardır (...) işleri yaptığım için hastaneye geçmek durumunda kaldım. Evet, bizler de barınma sorunu yaşadık ilk etapta, ama o hengâmede o mümkün değildi.

Sorularınız varsa sorularınızı cevaplayabilirim. Sağlık ordusu olarak oldukça etkindik.

MODERATÖR- Şu anda sadece tanıklıkları dinliyoruz. Aslında biz bu panelden sonra, sağlık alanında olanlar bir araya gelip daha organizasyonel bir toplantı yapmayı düşünüyoruz. O zaman sizi de tekrar aramızda görmek isteriz.

Hatay ve Maraş Tabip Odası başkanlarıyla konuştum. Hepsi doktor arkadaşlarımızın ifade ettiği konuları daha çok vurguladılar. Burada ilginç olan, bizim düşünmediğimiz, bundan sonra sürdürülebilirlik konusunda oradaki sağlık sisteminin ne olacağı konusu. Belki çoğunuz aşinasınızdır, biz hekimler maaşlarımızın yarısından fazlasını yaptığımız işler üzerinden alırsak. Şu anda oradaki hekim arkadaşlar, buradaki hekim arkadaşlar en az yarısı ya da yüzde 40'ı kadar para alıyorlar ve bu, oradan büyük bir hekim göçüne neden olacaklardır, çoğu devletten istifa edip özel sektöre geçecektir oralarda, yeni atanlar düşük maaş aldıkları için oraya gitmek istemeyeceklerdir. Bunların kompanse edilmesi lazım ki, ben bunu hekimler açısından değerlendiriyorum. Muhtemelen diğer branşlarda da bu tür şeyler olacaktır. Açıkçası, Tabip Odası Baş-

kanımız ifade edince ben sorunun farkına vardım.

Türkay Bey’le devam etmek istiyorum. Onun deneyimlerini alalım.

TÜRKAY BERBEROĞLU- Merhabalar. Türk Veteriner Hekimleri Birliği İkinci Başkanıyım.

Veteriner hekimler olarak biz, Gölcük depreminde antrenmanlarımızı aslında daha önce yapmıştık. Türk Veteriner Hekimleri Birliği o dönemde organize oldu. Oradaki oda başkanlarımızdan duyularımızı aldıktan sonra, ilk 72 saat içinde (...) Hayvan sağlığından daha önemlisi bizim için insan. İnsanla alâkalı sıkıntıyı öğrendikten sonra, biz Denizli Odası olarak, cerrahlık yeteneği olan ve ortopedist (...) kullanılan (...) yıkım bölgesindeki hasarı duyduğumuzdan dolayı, ilk 72 saatte bütün veteriner hekimler beşeri insan sağlığında kullanılan kliniklerimizdeki maddeleri (...) Eczacılar Odası Başkanımızla da konuştuk. Onlar da aynı şeyi yaptıklarını söyleyince, biz daha ziyade cerrahi malzeme üzerine yoğunlaşmış bir arabayla bunu topladık. Genellikle arkadaşlarımız soruyor, “Ne gördün?” diye. Şahsım adına şunu diyebilirim: Mahşerin ve kıyametin ne olduğunu insanlar gözlerinde hayal etmek istiyorsa, orası bir mahşer alanıydı, orası bir kıyametti. Çünkü çok başarılı cerrahların da, çok başarılı hemşirelerin de, sağlık personelinin de ortada olmadığı (...) 3. günün sabahı, biriktirebildiğimiz kadar tüm cerrahi malzemelerle, klinikteki malzemelere kadar toplama işi yaptık. Tabii, deprem bölgesinde o şokun etkisiyle neyi nereye götüreceğimize dair bir bilgi alamadık. Benim aklıma gelen çözüm, ambulans şoförlerinden şunu istedim: Büyük hasar alan binalardaki hastaları nereye götürdüğünü bir ambulans şoförüne sordum, “Samandağı Devlet Hastanesi” dedi. Samandağı’nda yeni kurulan cerrahi kısmına arabayı götürdük. Sağ olsun, oradaki cerrah arkadaşlardan bir kısmına ulaştık. Çünkü

bir cerrahın anlayabileceği dilde ve kullanabileceği malzemeleri yazmıştık. Onu ulaştırdık ilk 72 saatte. Tabii, gıda yardımları vesaire devam ediyor. 3. günün sabahında bölgeye gelen kurtarma köpeklerinin de ne işe yaradığını artık bugün televizyonlardan, sosyal medyadan biliyorsunuz. Tabii ki, yaralı aramalarda, canlı aramalarında kullanılan bu köpeklerin, bu canların travmaları da aynı anda şekillendiği için (...) Çünkü onlar bir göçüğün altına girerken kendi canını düşünmez, direkt dalar, artçı sarsıntı onu yıldırılmaz. Oradaki kayıpları da kontrol altına alabilmek için, Türk Veteriner Hekimleri Birliği olarak, Adana’daki teşkilat ihtiyaç duymadığı için bu yardıma, 9 ilimizde sahra çadırlarıyla bu arama kurtarma köpeklerimizi, sahipsiz, binalardan fırlayan canlıları toplayabilecek bir organizasyona döndürdük. Burada veteriner hekimler olarak vatandaşlarımızın büyük hassasiyeti oluyor. Oradaki canları toplamaya çalışırken, veteriner hekim olarak mümkün merteye sokak hayvanlarını değil; dışarıda yaşama kabiliyeti olmayan o hayvanları, ev hayvanlarını toplamaya yönelik bir olay başlattık. Tabii ki, hayvan severler bu düşünceyi anlatıncaya kadar bir feryat figan oluyor. Sebebi de şu: Orada bir süre sonra tamamı toplanan bir kedi (...) olduğunda, oradaki kemirgenler ve bu tip hayvanların popülasyonu arttığında, birçok hastalığın da taşıyıcısı haline gelecekler. Bunu ortadan yok ettiğimizde diğer bir popülasyon artmaya başlıyor. Bunu sağlamaya çalıştık. Şu anda 9 ilimizde halen büyükbaş ve küçükbaş (...) Çünkü sadece şehir merkezi yıkılmadı, ilçelerdeki kalan hayvanlar var. Biliyorsunuz ki, köylerde canlılar zincirle bağlanır. Oralarda teşvikler yapıp tarım il müdürlüğü koordinasyonunda bu hasarları biz 3. günden sonra görebildik. Çünkü ilk 3 gün insan sağlığının daha önemli olduğuna karar verdik, bu şekilde de halen devam etmekte. Bir terslik olmazsa, Türk Veteriner Hekimleri Birliği olarak bu 9 böl-

gedeki koordinasyon merkezlerimizin ne zamana kadar görev yapacağını kararlaştırmak üzere ayın 9'unda tekrardan bölgeye intikal edeceğiz.

Teşekkürler.

MODERATÖR- Çok teşekkürler.

Veteriner hekimlik konusunda salondan sorusu olan var mı acaba?

Buyurun.

SALONDAN- Şu anda tekrar deprem olması halinde, Veteriner Hekimleri Birliği olarak nasıl bir hazırlık çalışması yürüttünüz, bir koordinasyon yaptınız mı?

TÜRKAY BERBEROĞLU- Türk Veteriner Hekimleri Odası olarak aslında ülkemizde (...) Oda Başkanımız Fevzi Bey burada. Bizim deprem koordinasyon merkezimiz bir önceki Gölçük depreminden dolayı bu birimleri açmıştı. Bu 19 ilçemizde aynı anda deprem olduğunda, aslında bu büyük bir kriz. Biz iller arası koordinasyon kurduk. Çünkü Denizli bu depreme maruz kaldığında, bu merkez ildeki, ilçedeki kayıplar organizasyon bozukluğuna yol açıyor. Biz Aydın'la Aydın İzmir'le, İzmir Balıkesir'le, bu şekilde bir koordinasyonumuz var. Ama şunu anlamayın lütfen: Biz arama kurtarma yönünden değil, devam eden sağlık yönüyle bunu yapıyoruz. Biz organizasyonu bu şekilde kuruyoruz.

MODERATÖR- Çok teşekkürler.

Biz Denizli Tabip Odası olarak, gerek doktorlarımızdan, gerek hayırseverlerden topladığımız yardımları tıbbi malzeme olarak bölgeye nokta atışı olarak gönderdik hep. Bu gönderimler sırasında Birsen Başkanımız, Şeniz Başkanımız bize çok yardımcı oldu. Öncelikle onlara teşekkür ediyorum.

Eczacılar Odasını ziyaret ettiğimde, bizim yaptığımız işin belki 10 katını eczacılarımızın sessiz sedasız yaptığını gördüm. Bütün bölgede ilaçları toplayıp, onları sınıflandırıp, ayıklayıp tekrar

bölgeye gönderdiklerini gördüm.

Moderatörlüğü Sayın Hasan Hazer'e devrediyim. Eczacılarımızla o konuşarak bölgesel sorunları ele alacaklar.

HASAN HAZER- Merhabalar.

Ben sahada bulunmadım. Sahada bulunan iki meslektaşım burada, hatta üç. Birisi Bozkurt Belediye Başkanımız. Kendisi de bizzat sahada bulundu. Ben de önümüzdeki hafta sahada olacağım. Sahadaki arkadaşlara sözü vermeden önce, Denizli'de yaptığımız çalışmalarını size arz etmek isterim.

Doğal felaketlerde ya da ülkemizde yaşanan büyük acılarda organize olma yeteneği en güçlü örgüt Türk Eczacıları Birliği dersem, sanırım abartmış olmam. Depremin ilk saatlerinden itibaren yola çıkardığımız iki konteynır eczane 24 saat geçmeden Maraş iline ulaştı, 72 saat içinde de 24 tane eczane faaliyete geçti. Sebebi şu: Bölgemizde 1100 eczane kullanılamaz hale geldi, 3 tane ilaç dağıtım deposu kullanılamaz hale geldi. Biz de Denizli'den diğer bölge odalarıyla birlikte, tabip odaları, sağlık müdürlükleriyle organize bilgi paylaşımı yaparak, oradaki tıbbi malzemelerin ve ilaçların organizasyonunu, oraya sevkini idare etmeye çalıştık buradan. Tabii, çok üzücü şeyler gördü arkadaşlarımız orada. Hekimlerimiz daha çok görmüşlerdir. Fakat metanetli olmamız gerekiyordu.

Ben kaçırmadıysam bir şey söylemek isterim. AKUT'tan da duyamadım sanırım bunu. Burada ilk gün 8 meslektaşım kendi imkânıyla gitti, bir hafta sonra da 16 meslektaşımızı buradan Türk Eczacıları Birliği organizasyonu ile eczane kurmaya gönderdik Hatay iline. Benim dönüşlerde aldığım izlenim şuydu: Eğer bir profesyonel değilseniz, orada bir yaraya merhem olamayacaksınız -kurtarma olsun, arama olsun veyahut da başka bir iş- oraya sadece fotoğraf çekinmeye ya da gezmeye gidecekseniz, oradaki deprem-

zedeye, yardım ekiplerine yük olmaktan başka bir işe yaramıyor olursunuz. Ben bunu gördüm. Tabii, çalışmalardan şunu söylemek isterim: Eksik, noksan olmuştur. Depo yıkıldığı için, en çok gerekli olan serumlar bölgeden sevk edilemedi. Biz bir kamyonu yakın serum malzemesi gönderdik.

Konuşmamın başında, Türk Eczacıları Birliğinin bu konudaki organizasyon yeteneğinden bahsettim. Tabii, bunlar hep tecrübeyle oluyor. Bu örgüt hafızasında kalıyor ve gelecek kuşaklara aktarılıyor. Bu felaketin gelecek kuşaklara aktarılarak -ileride yaşamak istemeyiz, ama yaşayacağımız bir gerçek var- ileride yaşayacağımız bu gerçeğe hazırlıklı olacağımızı düşünüyorum.

Sözü, daha çok bölgede bulunan Türk Eczacıları Birliği Merkez Heyeti üyem, önceki dönem Bakanım Osman Özdemir'e vermek istiyorum.

OSMAN ÖZDEMİR- Öncelikle ülkemize büyük geçmiş olsun diyorum. Ölenlere rahmet, yaralılara acil şifalar diliyorum.

Hepiniz hoş geldiniz. Sizleri saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Sahaya geçmeden önce, Türk Eczacılar Birliği olarak pazar günü itibarıyla hızlı bir şekilde afet koordinasyon ekibi kurduk. Orada planlamayı hızlı bir şekilde yapıp mevcut Türk Eczacılar Birliğinin tır eczanesini hemen Maraş'a gönderdik diğer konteynırlarla beraber. Ne yazık ki, zor durumda olduğunuzda, çaresizlikten bazen çok şey yaptığımız oluyor. Kızılay'dan 5 tane çadırı zorla alabildik. Ama bunu şundan dolayı söylüyorum: Kesinlikle siyasi bir argüman olarak düşünmeyin, o anda herkese her şey lazım. Burada anlatacaklarımın hiçbir zemininde siyaset olmasına gönlüm de razı değil; çünkü hepimiz aynı toplumun fertleriyiz, aynı kaderi paylaşıyoruz. Belki bu zamanda beraber olamayacağımız insanlarla orada aynı masada oturup yemek yapıyorsunuz, sohbet ediyorsunuz, o size yerini

veriyor, siz ona yerinizi veriyorsunuz. Aslında tabanda çok bir şey yok; tabanda, insanlarda bölünmüşlük falan yok. Bir organizasyonda bunu görebiliyorsunuz. Herkesin tek hedefi var; bir canlıya yardım edebilmek. Hekimlerimiz hayata döndürmek, yaşatmak için uğraşılıyor. Bu anlamda baktığımızda, siyasi dilin ülkede bırakılması bence doğru bir şey. Bu tespiti yapmak lazım. Çünkü yaptıklarımızı anlatırsak, ileride bizden sonra gerçekten yine aynı şekilde anlatacaklar çıkıyor. Aslında bunları anlatmamak lazım, bizim bunları anlatmamız yanlış. Çünkü biz 30 yıl önce de büyük bir deprem yaşadık, ardından da yine birçok deprem yaşadık. Diğer afetleri anlatmıyorum. Yaşadığımız afetlerin hiçbirinden gerçekten ders çıkarmıyoruz. O günlerde konuşuyoruz, sonrasında acıları insanlar kendi yüreğinde ya da yakınlarıyla paylaşıyor, kalıyor. Bunun bitmesi lazım.

Ben tespitleri söyleyeyim. Bir kere, orada koordinasyondaki eksikliği görüyorsunuz. Çok büyük deprem, doğru, şiddeti çok yüksek; ama ne yazık ki, başka ülkelerde ya da dünyanın başka bir yerinde bu kadar yıkım olmuyor. Burada yetkililer var, anlatırlar. Bence bu yıkım işinin durması gerekiyor, yani bu ülkede binaların sağlam olması artık elzem. Tutuklananların bana bir faydası yok. Hayatta olanların binaları var, gözümle gördüm. Hatay gerçekten yıkılmış; ama eski bir bina da dimdik durabilir, hiçbir hasar almamış. Reklamda gördüğünüz, depreme dayanıklı denilen bir binanın önünden geçtim, yerle bir olmuş. İçinde insan yok, daha yapılıırken yıkılmış. Bizim bu işi düzeltmemiz lazım. Bilim ve ilimden başka çaremiz yok. Hangi siyasette, hangi farklı yapıda olursak olalım, ülkenin gitmesi gereken yok bu. Çünkü biz bunu yaşamak zorunda değiliz. Buradaki hekim arkadaşlarla bizim orada bu işi yapmamız görünür olmak anlamında değil. Benim bu ülkede okumuşluğum var, eğitimim var, benim bu ülkeye borcum var, görevim

olarak algılıyorum. Normal şartlarda görevimiz, bunu yapma zorunluluğumuz var, insan olarak yapma zorunluluğumuz var. Ama bu işlerin bitmesi lazım.

Arkadaşlar gösterdi, şehir hastanesi. Büyük şehir hastanelerine deprem bölgelerinde gerek yok. İçine giremiyorsunuz. Biz, o şehir hastanesinin yanında tek katlı kafeteryayı eczane yaptık. Çünkü hekim arkadaşların kullanabileceği ilaçlar ilk 3 gün içinde o kadar önemli ki, ama orada o depremi yaşayan insanlardan fayda göremiyorsunuz. Göremezsiniz, çünkü yakını var, çocukluğu depreme yakalanmış. Kendi kurtulmuş olsa, evde çocukluğu, annesi var. Orada onların sağlıklı düşünme şansları yok, sizin bu işi koordine etmeniz lazım. Ameliyathanedeki malzemeler o sallantıda bir yerden bir yere geçiyor. Orada biri yoksa, onu nasıl kullanacaksınız?

Hatay Eğitim Araştırma Hastanesine gittim, yanındaki binayı kullanıyoruz. O bina üstüne çökse, bu binadaki insanlar da (...) 50-60 kişi çalışıyordu. Bunun içine Denizli ekibi dâhil. 20 kişi gidip eczane haline getirdik. Bir de yardımlar öyle koordinasyonsuz geliyor ki, koli koli, çok fazla miktarda yardım geliyor. Orayı bırakın, 2-3 yıl boyunca yetebilecek miktarda geliyor; ama bunun yanında, içinden birini bu tarafa geçiremiyorsunuz. Çünkü onun da tasnif edilip ayrılması ve sahada kime lazım olduğunun bulunması lazım. Aslında bizim önümüze şapkamızı koyup bunları düşünmemiz lazım, biz nerede eksiklik yapıyoruz diye. Bunlar gerçekten eksik. Türk insanı çok iyi niyetli, çok hızlı bir şekilde yardım ulaştırıyor; ama o yardımların koordinasyonu çok önemli. İlk 5 gün, hayat kurtarmakla ilgili insanların çok anlamlı emekleri var, ama yollar trafik, inanılmaz zor. 2 şeritli yol 4 şerit, arayı açıp fermuar şeklinde ambulans geçiriyorsunuz. Ambulansın normalde 10 dakikada alacağı bir yolu 1 saatte aldığını düşünün ve bunun içinde acil yaralı olduğunu düşünün. O yolların düzene

girmesi gerekiyor. Herkes yardım etmek istiyor, ama birilerinin bunu koordine edip oralara ilk etapta gitmesi gerekenleri göndermesi lazım. İlk etapta gidecek olanlar, UMKE, hekimler, sağlık personeli, barınmayı sağlayacak asker, emniyet güvenliği sağlayacak. Biraz önce söylediler, uçakların gitmesi. Uçakların gitmesi gerekiyorsa gidecek. Meselenin özü burası.

İlaçla ilgili kısma geçeyim. Biz Türk Eczacılar Birliği 25 bölgede ücretsiz ilaç, eczacılık hizmetini ilk günden itibaren başlattık. Sürdürülebilir mi; desteklerle sürdürülür. Ama oradaki bir (...) eczanenin ayağa kalkması lazım, çünkü hayatın normale dönmesi lazım. İnsanların eczaneye gidip, ilaçlarını alıp devam edebilmesini sağlamanız gerekiyor ki, bu travmanın ortadan kalkması lazım. Sahadaki işin içinde bizim meslektaşlarımız da travmada, orada olan hekimler de travmada, herkesi saran bir şey. Bunun ayağa kalkması lazım, işleyişin devam etmesi lazım. Yoksa, biz Denizli gibi büyük bir şehirde -Hatay'dan sorumlu olduğum için söylüyorum- içinde 600 civarında eczane olan bir yeri, orada 6-7 eczane ve revirin etrafındaki ilaç sistemiyle döndürmeye çalışıyoruz. Döndürebiliyor muyuz; döndürüyoruz şu anda, çünkü halkın çoğu dışarıya nakledildi. Orada kalanların bir kısmı ya cenazesini bekliyor ya da içeride beklentisi olduğu bazı şeyleri almak için bekliyor ya da mecburen bekliyor. Kurulan çadır kentlerin yanına, oradaki eczacılarımızla, ayakta kalabilenlerle ya konteynır ya da prefabrik eczane kurup en azından orada hizmeti sağlamak lazım.

Türk Eczacılar Birliği olarak, bu vatandaşların hızlı bir şekilde ilaca ulaşımı gerektiğinde ne yapması gerekiyor? Bir kere, bu vatandaşlarımızın kesinlikle ve kesinlikle parayla ilgili bir sorunu olmaması lazım. Bunları yazdık. Herhangi bir şekilde bunlardan ücret alınmaması, bunların ilaç fiyat farkı çıkmaması, hekimlerin orada çok hızlı bir şekilde gönüllü de olsa reçete

yazabilme yetkisinin sağlanması lazım ki, sizin sağlık hizmetini çok hızlı bir şekilde düzeltmeniz gerekiyor orada. Bundan sonra insanların travmalarını sarmanız gerekiyor, tedavilerinin devamında gerçekten iyileşmesini sağlamanız gerekiyor. Ortamı gördüğümüzde, yıkılmış bir şehir var. ortopediden, beyin cerrahiden arkadaşlarımız travma kısmını anlattılar; ama sonrasında soğuk ve iklim şartları ve yaygın olarak gribal enfeksiyondan tutun, akut dediğimiz ilaç kısmına inanılmaz bir ihtiyaç duyuluyor. Biz baktığımızda, normalde kronik ilaçlar lazım olur; ama ne yazık ki, akut dediğimiz (...) o ilaçlar daha fazla. O bölgelerde uyuz vakası (...) Bir salgın değil, ama bir gerçek var. İlaç istiyorlar sürekli. Bunun kullanımıyla ilgili de sıkıntılar var, çünkü uyuz ilaçlarını vücudunuza sürdükten bir süre sonra banyo yapmanız lazım. Orada hijyen şartları daha yeni yeni oluşuyor, çadır kentlerde oturmaya başladı. Yani bizim sağlık ekibi olarak bu toplantıdan sonra da devamında ne yapabileceğimizi konuşmak lazım. Allah göstermesin, ama bir de ileride eğer Denizli’de ya da yakınımızda bir ilde olursa ne yapacağımızın koordinasyonunu bugünden yapmak lazım. Hatta bugünden yaparken de -Denizli özelinde söylüyorum- Denizli’nin kardeş bir ille koordinasyon yapması lazım. Onlar da hep birbirlerine yakın illeri birleştirmişler, ama 10 il olunca kimse kimseye yardım edemedi. Esas ana meselelerden bir tanesi de o. Yani biraz daha uzak illeri çaprazlamak lazım. Yani hangi il nereye müdahale edecek? Arkadaşlar da konuştu, “Orada kimse yok, biz kendi başımıza bu işi yapmak zorunda kalıyoruz” diye. Baktığımızda, ne kadar çok canın gerçekten kurtarılabilmesinin hesabını bizim bir daha yapmamız gerekiyor. Yani ulaştıramadığımız hizmet sonucunda can olarak ne kadarı sıkıntı yaşamış, bunları da bilmemiz lazım. Bunları algoritmalarından tek tek çıkartmamız lazım. Yoksa, bir dahaki sefere aynı şeyleri konuşuruz.

Çok teşekkür ediyorum.

MODERATÖR- Türk Eczacıları Birliği organizasyonu ya da konuyla alakalı olarak Osman Bey’e sorusu olan var mı?

Buyurun.

SALONDAN- Herkes merkezden konuşuyor, yani merkezlerde bir şekilde ulaşım sağlandı; ama duyduğumuz ve gördüğümüz en büyük gerçeklerden biri de köyler. Ne arama kurtarmanın bir kısmı gidebildi, ne iktidar gidebildi, ne ilaç gidebildi. Bizzat tanıdığım, ulaşmaya çalıştığımız ve bunun mağduriyetini yaşayan bölge, depremde halk da mevcut, yani bildiğimiz.

Ben teşekkür ediyorum, ilk günden beri çalıştığım Denizli’deki eczanelere bunu sordum, yani “Sıkıntıları nasıl hallediyorsunuz?” diye. Hem Tabip Odası, hem de Eczacılar Odasının emeklerine sağlık. Çok ciddi bir koordinasyon olduğunu söylediler. Ama köylere nasıl ulaştınız, köylerdeki vakayı nasıl çözdünüz?

SALONDAN- Eczacılık hizmetini biraz önce anlattım ya, motor ekipler (...) ekipleri kendilerine görev edinmiş. İlk bizi buldular mesela, “Biz köylere gidiyoruz. Bize ilaç verebilir misiniz?” dediler. “Liste çıkarın, TC kimlik alın” dedik. Spesifik ilaçlar var. Reyhanlı, Arsuz, İskenderun’un bir tarafı mesela sağlam, eczaneler hizmette. Onlardan ilaç getirtip birebir onlara da telefonla ulaştık.

Ben Denizli Eczacılar Odasındayken, buradan bir yurtdışı ilaca ihtiyaç olduğunda bir-iki günde ancak getirebiliyorum. İnanın, orayla iletişim sağladık ve yurtdışı ilacını 24 saat dolmadan hastaya ulaştırdık. Epilepsi vakası, yurtdışından bir ilacı varmış, son ilacı şeyde kalmış. “Atak geçiriyor, sıkıntı oluyor” dediler, bir günde ilacı ulaştırdık. Ulaşamayan için gerçekten sıkıntı var. Onu çözmek lazım. Yine Kızılay, hakkını vermek gerekir. Onlar da dolaşır sahra çadırla-

rındaki eczanelerimizden alıp gidiyorlar. Üniversite hastanesinin oraya inanılmaz bir ilaç (...) Çünkü tek sağlam yer orası. Şehir hastanesinin de orada vardı. Bizim normal 25 eczane kurduğumuz yerin dışında, devletin ve özel sektördeki (...) Mesela eczane kısmına da biz gönüllü eczacılar gönderdik, oraların da tasnifini yaptırдық, fazla ilaç varsa bir tarafa aldık. O bölgeyle ilgili 300-400 tane telefon kaydı oluşturduk, çünkü oluşturduğunuz her kayıttan koordinasyon sağlıyorsunuz. Mesela bir çocuk geldi, bir tane depremzedeyi orada köpek ısırılmış. Yani her şey daha kötü olabiliyor. Kuduz aşısı lazım. O anda biz tetanos aşısı sağlamıştık. Çocuğa sorduk, “Hastane yok, nasıl yapacağız?” diye. “Hasta nereye gidebilir?” dedi. Üniversite hastanesinin aciline gidebilir. Kuduz aşısını oraya gönderdik, hastayı oraya yönlendirdik veteriner arkadaşla. İlaç bir şekilde ulaştırabiliyorsunuz, orada sıkıntı yok.

MODERATÖR- Bir şey söylemek istiyorum. Devletimizin sistemi daha çok hastanelere odaklandı ilk anlarda. Hakikaten köyler, uzak yerler çok ihmal edildi. İkinci, üçüncü günden sonra Türk Tabipleri Birliği gönüllü hekimleri çadırlar, konteynırlar kurdular. Onlar daha çok (...) hizmete ağırlık verdiler, ama tabii ki yeterli değildi. Bizler malzeme desteği sağlamakla birlikte, çok sayıda ekibin arazide görev yapmasını gerektirecek bir olay oldu orada. Biliyorsunuz, Türk Tabipler Birliğiyle Sağlık Bakanlığının arası çok şey olmadığı için, tam koordinasyon sağlanamadı o konuda.

MODERATÖR- Buyurun.

SALONDAN- Defne koordinasyon merkezindeydik ve kendi çabamızla köylere yardım dağıtıyorduk. Orada bizim ilaç konusunda en çok başımıza gelen şey, epilepsi ilaçlarına ulaşamamız oldu. Merkeze gittiğimizde, kaymakamlığın yanında bir eczane vardı; bu ilaçları oraya

sorduğumuzda, bu ilaçları alamadık. “İl Sağlık Müdürlüğüne gidin” dediler vesaire derken, biz bu ilaçları temin edemedik merkeze geri dönmek zorunda kaldık. Bu organizasyonsuzluğun çözümü, sonraki olaylar için çok daha önemli olacaktır.

SALONDAN- Oradaki kaymakamlık binası duruyordu. Afetin büyüklüğünü söyleyip, yerle bir oldu deyip işin içinden biraz kolay sıyrılmamak lazım. Çünkü o, bizi sıkıntıya sokar. Orada sağlam binalardan biri de Defne Kaymakamlık Binasıydı. Biz orayı cuma günü devraldık, yani Defne'nin 5 gün sonrası. Oraya ilaç geldiğini söylediler. Orayı Türk Eczacılar Birliği ilaç dağıtım alanı yaptık. Hatta biraz sapa bir yer. Mesela bize ilaç depodan geliyor, eksikimizi tamamlıyoruz. Orada öyle bir sistem yok, çünkü etrafınızda depo ya da eczane yok zaten ayakta. Bir de eczanelerin birçoğu kırılıp yağmalanmış. Sağlam olan eczaneleri açtırabilir miyiz diye düşünmüştük. Üniversite hastanesinin karşısındaki hastaneler biraz sağlamdı. Ama orada da 6,4'lük ikinci deprem olunca, bina ne kadar sağlam olursa olsun, oradaki psikolojiyle kimse kalmak istemedi. Biraz oradan kaynaklı. Ama dediğiniz gibi, 30 dakika. Ben de yürüyerek gittim, çünkü araç gitmiyordu. 30 dakika falan sürüyor. Biz sahadaki hekimlerle de beraber çalıştık. Sahra çadırının yanında iki tane ekibimiz vardı, hatta bir tane de öğrenci ekibimiz vardı. Eğitimli kesim çok iyi organize alıyor. İlaç lazımsa koli yapıp, 5 dakika sonra alıp götürüyorlar. Köylere gidiyorlar. Dönüp turunu attığında, ilaçlar oraya bir şekilde ulaşmaya başlamıştı.

MODERATÖR- Teşekkür ederiz.

Buyurun.

SALONDAN- Herkese saygılar, sevgiler sunarım.

Zannediyorum, depremin 3. günüydü, Hatay'a Denizli Eczacılar Odasının bir kamyona ya-

kın serum ve acil ilacını götürmüştüm ve 3 gün çalışma şeklinde, hem sağlıkçı olarak, hem de yerel yönetici olarak çabalarımız sarf etmiştik. 2019 yılında Bozkurt'ta 6 şiddetinde bir deprem yaşayınca depremle tanışmıştık daha önceden ve bir afete hazırlık programı yapmıştık. AKUT'tan olsun, AFAD'dan olsun, bir afet konteynırımız vardı en azından ve bu afet konteynırında da bir afet başımıza geldiğinde nelerin lazım olduğuy-la ilgili kendimizi bilgili zannediyorduk en azından. Tabii ki, bu bambaşka bir şeymiş.

Köyler şöyle oldu: Örneğin biz, anahtar teslimi iş yaptık. Adıyaman'ın Gölbaşı ilçesinin Harmanlı beldesi bana verilmişti örneğin, ben direkt Harmanlı'ya gittim. Harmanlı beldesinden bana gelmişti zaten ihtiyaç listesi, “Şunlar, şunlar, şunlar lazım” diye. Jeneratöründen tutun hiltisine kadar, özellikle powerbank'lar çok lazımdı, piller çok lazımdı, küçük adaptörler lazımdı. Bunların tamamı bizim konteynır çadırımızdan kamyonlarımıza yüklenip, sadece tekstil markaları ya da kuru gıdalar falan değil, gerçekten böyle acil ihtiyaçlar gitmişti. O nedenle o keşmekeşin içinde organize olmak gerçekten çok zor. Örneğin Hatay'da bana, “Organizasyonun başına git de bu malzemeleri nereye götüreceğini öğren. 53. Karayolları Bölge Şefliği organizasyon merkezi” dediler arkadaşlar, oraya gittim. Biz daha önce burada koordinasyon merkezi kurduk. Önümüzde bir harita vardı; o haritada, o mahallede kaç tane yerleşim yeri var, o mahalledeki insanlar nereye bağlı ve kimler kimlerden sorumludur, bilinir. Anormal bir keşmekeş. Tabii ki, daha organize olunmamış haldeyken ben görmüştüm. Dilerim, şimdi organize olunmuştur. Biz yarın sabah ve pazartesi günü, Türkiye'nin yaklaşık 35 tane belediye başkanı yine anahtar teslimi olarak gidiyoruz deprem bölgesine. Kardeş belediyeçiliği çok önemsedğim için, Osman Başkanına teşekkür ederim. Gerçekten bir (...) kardeşimizin olması lazım. Kahramanmaraş'ın Nurhak Bele-

diyesi benim kardeşim oldu ve oradaki kardeşliğimiz gereği, “Neye ihtiyacımız var?” dedik. Dediler ki, “Depremde Belediyemiz yıkıldı.” Belediyenin iş görmesi lazım, oradaki belediye çalışanlarının bir konteynırda çalışması lazım. Hemen iki konteynırı birleştirip, belediye haline getirip önce onu gönderdik. Allah nasip ederse, çarşambaya kadar Nurhak'ta olacağız. Nurhak bize bildirdi ihtiyaçlarını. Yani biz Nurhak'a gittiğimizde, 11 yaşında kaç tane erkek çocuğuna ne vereceğiz, 6 yaşındaki kaç tane kız çocuğuna ne vereceğiz, bunlar bizim elimizde. Zaten biz böyle organize olmazsak, depremde sınıfta kalırız diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

MODERATÖR- Teşekkür ediyorum.

Biz diğer kuruluşlarla da, AFAD'la da, belediyelerle de organize bir şekilde yol almaya çalıştık. Halkımız yardımsever, fakat bilinçli ve yerinde yardımdan uzaktı. Evdeki ilaçları toplayıp AFAD'a ve belediyelere bıraktılar. Bu süreçte bizim iş yükümüz biraz daha arttı. O ilaçların büyük bir kısmını imhaya göndermek durumunda kaldık. Denizli'de bir sorun yoktu, eksiklik yoktu. Biz burada her gün 25 eczacı çalıştık, fakat bir eczane kurulması için 18 kişiye büyük yük düşüyordu. İlaçların birebir ayrılması, sınıflandırılması gerekiyordu. İlimizden de 18 meslektaşım gitti. Bunlardan biri de Yönetim Kurulu üyemiz Mustafa Bey. Hatay Şehir Hastanesi eczanesini kurdular ve geri döndüler. Görevleri buydu.

Osman Başkanım tam söylemedi organizasyonun şu kısmını. Hanımefendi de sormuştu biraz önce. Biz de nöbetleşe gidiyoruz. İlk önce Erzurum Eczacı Odası, Kayseri Eczacı Odası bölgeye ulaşım faaliyetine başladı. İlimize yeni sıra gelmişti. Önümüzdeki hafta tekrar sıra bizde, biz de bölgede olacağız. Sahada eczane kurmanın zorlukları veyahut da tecrübelerini aktarmak

ister Mustafa arkadaşımız.

Sözü Mustafa arkadaşımıza vermek istiyorum.

MUSTAFA SAĞLAM- Öncelikle hepimizin başı sağ olsun, geçmiş olsun.

Teknik tarafları Osman Başkanımız anlattı. Ben de bir sunum hazırlamıştım, tekrar seyretmeyi kaldıramadığım için getirmedim.

Bizim açımızdan orayı tarif eden tek şey (...) Yani eczacılığın temeli ilaç olduğu için, bizim için en önemli şey lojistik ve gideceğimiz nokta atışı yer. Orada hangi illere bakacağımızı programladıktan sonra Adana'ya gittik ve gördük ki, bizim için hiçbir şey yok. Ama sonra, sanırım 4 veya 5. gün Araştırma Hastanesi (...) Ki, gittiğiniz bölgeyi tanıımıyorsunuz. Orada o kadar medikal malzeme varmış ki, haberimiz yok.

İkinci gidişimizden bir anekdot vereyim size. Bazı şeyleri anlatmak istemiyorum. İlk gittiğimde bir hekimimiz geldi. Neydi, kimdi, nasıldı, ne iş yapıyordu, bilmiyorum; benden sadece alçı istedi, "Alçım var mı?" dedi. Kolilerin içinden 3 tane alçı buldum, verdim. İkinci gidişimde, Araştırma Hastanesinin orada 18 arkadaşımı kandırdım, amelelik yapmaya götürdüm onları oraya. Eczacılık yapacaksınız dedik, amelelik yapmaya götürdük. 6 koli alçı götürdük. O an için (...) düşünebilirsiniz. Orada bizden birisi olsaydı, yani bu organizasyon sağlansaydı, o koliler hiç o pozisyonlara gelmeyecekti. Bunları görmek benim için çok acı. Şunu gördüm ve anladım: Bir şehirde ne olursa olsun, hastane ayakta kalacak. Hastane ayakta kaldığı anda, hekim arkadaşlar, eczacılar, hemşireler gideceği yeri biliyor, ne götüreceğini biliyor. Bu çok önemli.

İkincisi -asında biraz da sizin sorunuza cevap olacak- yardım bazen profesyonellere eziyet olabilir. Şöyle söyleyeyim: İlk gittik, ilaçlar gelmeye başladı, okul sıralarının üstüne ilaçları yerleştiriyoruz, eczanelerimizde o kadar çok ilacı o

kadar geniş alanlara yerleştiriyoruz ki, anlarsınız ki, yerleşmemiz imkânsız. Bir koli geldi, bir yardım kolisi. Kim gönderdiyse iyi niyetle göndermiştir muhtemelen, ama içindeki 100 tane ilacın 90'ının (...) Başkanım hatırlar, o kadar sert bir mesaj attım ki. İlk önce bizden geldi sandım, onların belki de kalplerini kırdım. "İlaçları lütfen kontrol ederek gönderin" dedim. 22 eczacıyız, 17 bin ilaç ayıklamakla meşgulduk. Düşünün ki, o 22 eczane 200 eczanenin yaptığı işi yapmaya çalışıyor orada. O yüzden, ben her zaman vatandaşlarımıza, insanlarımıza, STK'lara, yardım yapmaya çalışanlara, ilaçsa eczacı odalarına, tıbbi malzemeyse tabipler odasına gönderin, biz ayıklayıp gönderelim; yani işgücü kaybı yaşamamın.

Hakikaten, hatırladıkça içim sızlıyor. Çok kötü şeyler gördüm. Daha soğukkanlı olabileceğimi düşünüyordum, olamıyorum, ne yazık ki olamıyorum. Kusura bakmayın.

Son söyleyeceğim şey, ilaçlar konusunda, "Şu hasta şu ilaca ulaşamıyormuş" şeklinde mesajlar sonrasında, aynı hastaya 5 kere ilaç gittiğini biliyorum. Düşünebiliyor musunuz, o zorluklar altında ben ne kadar çok işgücü kaybediyorum. Bunu Denizli Eczacı Odasına, Tabipler Birliğine bildirdiğinizde, bize çok daha net bilgi geldiği zaman, biz nokta atışı gönderebiliriz veya aynı yere defalarca git gel yapacağımıza, aynı kişiyle daha çok insanın ilacını gönderebiliriz. Bunlar çok önemli şeyler.

İnsanlar birbirlerini suçluyormuş gibi gözüküyor, o oraya kızıyor, bu buraya kızıyor. Biz de sınıfta kaldık, yani biz vatandaş olarak da sınıfta kaldık. Şunu söyleyebilirim: Profesyoneller, kim, neyin profesyoneliyse ona ulaştırılmıyordular. Çok samimi olduğum belediye başkanı arkadaşlarım, "İlaç göndereceğiz. Ne gönderebiliriz?" dediler. Göndermeyin, siz göndermeyin, odaya bırakın ya da bunu yapabilecek birisine

birakın. Çünkü bizi yıkıyor bu, yani çok zor durumlara sokuyor.

Teşekkür ederim.

MODERATÖR- Biz teşekkür ederiz.

Mustafa Bey'e sorusu olan var mı acaba?

Buyurun hocam.

Değerli katılımcılardan şunu düşüncelerini ve artık şuna karar vermemiz gerektiğini düşünüyorum. Bu toplantının bu salonda yapılmasının bir sebebi olmalı. Çünkü biz bir karikatür gibi davranmaya devam ettiğimiz sürece, önümüzde muz kabuğu var; ona basarsak neremiz kırılır ve ona göre malzeme biriktiririz? Hayır, ona basmayabiliriz. Bu toplantının Mimarlar Odasında yapılmasının bir amacı olmalı. İmar barışlarıyla o binalara izin verenler olduğu sürece, bir cerrah olmadan bir operasyon yapılamıyorsa, bir veteriner hekim olmadan bir hayvana müdahale edilemiyorsa, inşaatlarda inşaat mühendisi ve mimar olmadan inşaat yapmaya, yapılar yapmaya devam ettiğimiz sürece, oturup hâlâ muz kabuğunun zararlarını tartışırız arkadaşlar.

Yardım bölgelerinde biz şunu gördük hekim olarak, mühendis olarak, birçok meslek grubu olarak: Evet, birçok yardım kuruluşu organizasyonda; ama Birse Başkanımın dediği gibi, direksiyonda eğer organizasyon merkezi yoksa, insanların 5 bin kişilik yemek çıkarıp 2 km aşağıda aç kaldığını da görebiliyoruz. Çünkü şehirde elektrik yoksa, ulaşımında bu duyuruları yapacak sistem de yoksa, eczacımızın yaptığı çaba da boşa, bizim aramalarımız da boşa, birçok yardım da boşa.

Bu toplantılarımız devam edecek mi, onu da öğrenmek isterim.

MODERATÖR- Bizden sonraki oturumlarda inşallah onu halledecekler.

Buyurun.

SALONDAN- Mustafa Bey'in söylediği (...) hastanelerde kalacaktı. Bu ilaçlar önemli. Denizli (...) evet, büyük bir hizmet görüyor, yoğun bir hastane. Şu anda bir şehir hastanesiyle yapıyor. Henüz yapılıırken, herhalde (...) lazım diye düşünüyorum.

MODERATÖR- Öncelikle içten paylaşımları için, yaptıkları hizmetler için panelistlere çok teşekkür ediyorum. Mimarlar Odamıza ev sahipliği için teşekkür ediyorum.

Katılımcılar, hepimiz, Denizli'de bir deprem olduğunda beraber bunun kurbanı olacağımız hemşehrilerim; çıkaracağımız çok dersler var. Bu dersleri aklımızla alırsak eğer, aklımızı kullanarak değerlendirirsek işe yarayacak. Göreceksiniz, bundan bir-iki ay sonra çok büyük kahramanlık hikâyeleri, büyük projelerle göz boyama (...) Çünkü biz toplumsal travma geçirdik. İnsanoğlu travmayı atar kendinden, çünkü acı verir travma. Travmayı silmek için daha pozitif şeylerle onu unutmaya çalışır. Bizim unutmamamız lazım; özellikle bizler gibi meslek odaları, düşünen insanlar. Organizasyonlarımızı kurmamız, prosedürlerimizi belirlememiz, kimlerin görev alacağını ortaya şimdiden koymamız lazım, kardeş şehirlerimizi belirlememiz lazım. Bizim sağlıkçılar olarak üzerimize düşen görev belki çok daha fazla. Yine hep beraber bir araya gelip daha ayrıntılı planlarımızı yaparız diye düşünüyorum.

Bizi dinlediğiniz için çok teşekkürler.

III. OTURUM

Oturum Başkanı: NİGAR HÜYÜK

Konuşmacılar

BERK YAĞCIOĞLU - ÖZGE DEVRİM TOKATLI - GÖKHAN FENLİ - HASAN YALAP

SUNUCU- İnşaat Mühendisleri Odasından Berk Yağcıoğlu’nu, Jeoloji Mühendisleri Odasından Özge Devrim Tokatlı’yı, Jeofizik Mühendisleri Odasından Gökhan Fenli ve Jeofizik mühendisi arkadaşımız Hasan Yalap’ı davet ediyorum.

MODERATÖR- Herkese merhabalar.

Öncelikle hepimize geçmiş olsun diyorum. 6 Şubat sabahı hepimiz televizyon haberleriyle, depremle uyandık. Korona döneminde çok can kaybı oldu. O dönemde, paranın pulun, malın mülkün, eşyanın ne kadar değersiz olduğunu anlamıştık; ama tekrar bu depremde can kayıplarının yanına maddi hasarlar da eklendi. Evet, acımız çok büyük. Oradaki insanlarımız belki enkaza sıkıştı, ama biz de burada çok fazla bir şey yapamamanın çaresizliğiyle ruhen sıkıştık. Her depremden sonra olduğu gibi, neler yapılması gerektiğini konuşuyoruz yine. Bizim ilk miladımız aslında 39 Erzincan depremi, ama 99’daki Gölcük depremini milat kabul ettik. Biz milat kabul ettik herhalde, yani bizler, sizler, sağlıkçı arkadaşlar, eczacılar, veterinerler; ama bizi yönetenler ne yazık ki milat kabul etmediler. Tekrar tekrar dönüp aynı şeyleri konuşuyoruz. Her depremden sonra dersimizi aldık diyoruz, ders çıkardık diyoruz. Ders belli zaten, ama ödevler yapılmıyor. Nedense, bu doğa olayları insan eliyle yapılan tesislerle afete dönüşüyor. Felaketin boyutları çok büyük olduğu için, tüm dikkatler bu konudaki sorumlular zinciri üzerinde yoğunlaştı. Bizler TMMOB’ye bağlı

meslek mensupları olarak aslında teknolojiyi en iyi kullanan arkadaşlar var aramızda. Kent planı konusunda bilgiliyiz, zemin konusunda bilgiliyiz, yapıların nasıl yapılacağı konusunda bilgiliyiz; ama yine de binalarımız yıkılıyor. Tabii, “Neden?” diye sormadan edemiyoruz. Neden bu kadar can kaybı yaşıyoruz? Tabii, tüm sorumluluğu meslek mensuplarına yıkmak doğru değil, ama çuvaldızı da batırmak gerekiyor. En azından ben öyle düşünüyorum. Tabii, bunun da bir sürü sebepleri var. Şimdi bu kadar ayrıntıya girmeli miyiz, bilmiyorum. Mezun sayımız çok, yetersiz donanım ve yetersiz eğitimle mezun olan arkadaşlarımız var, ekonomik olarak çaresiz kalan arkadaşlarımız var. Tabii, bu çaresizlik onları meslek etiği konusunda (...) Adli yargının açılışında bir hâkim demişti, “Yargıtay başkanı hâkimler vicdanıyla cüzdanı arasında sıkıştı” diye. Bizim meslektaşlarımızdan da istemeseler de etik açısından erozyona uğrayanlar olabiliyor. Bilerek yaptıklarını düşünmüyorum, ama var ne yazık ki.

Uygulamada sorun var tabii, denetlemede sorun var, malzeme kalitesinde sorun var, insan kalitesinde de sorun var, işçilik var, bir yapıyı etkileyen bir sürü bileşen var. Tabii, yapısal sorunlar ve yapı düzensizliği gibi sorunlara ilaveten, binalara yapılan ilaveler de binaların yıkılmasına sebep oluyor. İmar barışına değinmeden edemeyeceğim. Hepimiz biliyoruz, her ortamda, her platformda gerek Genel Merkezimiz, gerek bü-

tün şubeler, diğer meslek erbabı, TMMOB, her seferinde karşı geldik; ama 8 defa çıktı 2002'den beri, 9.'su da yoldaydı, torbaya girmek üzereydi. Deprem olunca, inşallah vazgeçerler. Göz göre göre tekrar bir imar affı çıkacağını düşünmüyorum. İmar afları, evet, gerçekten devlet eliyle bilerek ve istenerek yapılan bir kentsel suç, hatta bir cinayet bile diyebiliriz. Yasal olmayanları yasallaştırmak, meşru olmayanları meşrulaştırmak, hukuksuz her şeyi hukuka uydurmak imar affıyla oldu. Adına bir de imar barışı diyerek, sanki ulvi bir barışmış gibi müjdelerle sunuldu. İmar barışı konusunda çok dertliyim. Meclis üyesi olarak çalıştığım Büyükşehirde de bunu dile getirmiştım. Tabii, yine de kendime batırıyorum çuvaldızı. Demek ki derdimizi anlatamadık biz. Yeterince tepki koyamadığımızı düşünüyorum. Meclisin önüne gidip yatmalı mıydık, bilmiyorum ya da kendimizi mi yakmalıydık? Engel olamadık hiçbirisine. Hukuk devletiyiz diyoruz. İnsanların barınma hakkını paraya teslim ettik böylece. 2018'de, yeminli bürolar diye bir kılıf bulunmuştu hatta. Sonrasında ona bile gerek duyulmadı; yani vatandaşın beyanıyla, hep söylendiği gibi, "Mühendisler vatandaşı muhtaç etmeyeceğim ya da "Onlarla muhatap etmeyeceğim" diyen bir anlayışla çıktı. Mühendislik hizmeti almayan yapılar elbette yıkılmaya mahkum.

Sahaya giden arkadaşlarımız var; onları dinleyelim. Önce kendilerini tanıtsınlar.

GÖKHAN FENLİ- Jeofizik mühendisiyim.

HASAN YALAP- Jeofizik mühendisiyim.

BERK YAĞCIOĞLU- İnşaat mühendisiyim.

BURAK KAYRAK- Jeoloji mühendisiyim.

Ben AKUT üyesi olduğum için daha çok Hatay'da bulundum, Hatay'ı gördüm. Hatay'da Asi Nehri olduğu için, oradaki zeminden bahsedecek olursak, daha (...) bir zemin, daha (...) yük-

sek olduğu bir zemin, sıvılaşma potansiyeli olan bir zemin. Dağlık kesimleri var, yani kaya olan zeminler de var. Oraya gittiğimde, daha ince (...) olan zeminlerde evlerin daha çok yıkıldığını, daha sağlam zeminlerde evlerin daha çok ayakta kaldığını gördüm. O yüzden, yapılaşmaya giderken zemin seçimi bence çok önemli. Jeofizik mühendisi arkadaşlarım da var, onlar daha iyi anlatır. Deprem dalgalarının daha iyi aktarılacağı, daha sağlam zemine daha hızlı geçebileceği zeminleri seçersek, binalarımız daha sağlam olacağını ve depreme daha dayanıklı olacağını düşünüyorum. Genel olarak Hatay bölgesi bu şekildeydi. Diğer bölgeleri gezme şansım olmadı. Genel olarak jeolojisi bu şekildeydi.

BERK YAĞCIOĞLU- Ben Urfa'daydım. Bir de Adıyaman'ı gördüm. Aslında Urfa, deprem merkezine Hatay kadar yakın, fakat orada her yer kaya. Zemin olarak çok şanslılar. Hatta orada çoğu ev kaçaktı -Urfa biraz farklı bir yer- o halde bile çok fazla bir hasar yoktu. Fakat Urfa'ya gittiğimde özellikle dikkatimi çeken, inanılmaz bir yoksulluk gördüm.

(...)

Bizden çok farklı bir hayat yaşıyorlar. Bizim imkânlarımız kat kat fazla. Bunun bilincinde olmamız gerekiyor. Yani buradan onların adına konuşmak çok kolay geliyor. Türkçe bilmeyen insanlar gördüm, hiç eğitim almamış insanlar gördüm, mahallelerinden çıkmamış insanlar gördüm. Kadın, hayatı boyunca (...) öteye hiç gitmemiş. Hepimize büyük sorumluluk düşüyor bu konuda. Bizim burada belki de onlar için bir şeyler yapmamız gerekiyor. Ben bu gözlemlerimi iletmek istedim.

GÖKHAN FENLİ- Merhabalar.

Depremin olduğu anda, haberleri açtığım anda, 7.7'yi duyduğum anda, olayın vahametini (...) Orada arama kurtarma ekiplerinin yeterli olmayacağı zaten net bir biçimde görünüyordu;

çünkü depremin olduğu bölge ve Doğu Anadolu fayının kırılmasıyla oluşacak durum zaten ortadaydı. Kendim de dağcılıkla ilgiliyim. Hemen Dağcılık Federasyonundan arkadaşlarla bir grup oluşturduk, 15-16 kişi, pazartesi günü öğleyin 12.00 gibi yola çıkmak için hazırlandık ve AFAD'dan haber bekledik. Pazartesi günü her şeyimizi hazırladık ve haber bekliyoruz. Dağcılık olunca, bizim de bu konuda bir eğitimimiz vardı, katkı olsun diye hazırlandık. Pazartesi günü öğleden itibaren, bekle, bekle, tam 24 saat sürdü. Tam 24 saat, AFAD'dan haber gelecek, yola çıkacağız diye bekledik. Salı günü haber geldi, salı günü saat 14.00 gibi ancak bize çıkış emri geldi. Çıkış emrini aldık, hazırlandık. Bu arada, bir gün önceden (...) o ekip gitmiş. Salı günü hazırlandık, çıkacağız. Derken, bir şekilde saat 17.00'ye kadar bekledik. Kar, tipi falan derken, bizi İzmir'e naklettiler, İzmir'den askeri uçakla, kargo uçağıyla Adana İncirlik Hava Üssü'ne gönderdiler. Ondan sonraki gün, gece saat 01.00 gibi Adana İncirlik Üssü'ne indik. Bizim Hatay'a girişimiz sabah saat 05.00-06.00'ydı. Yol boyunca gördüğümüz vahamet tasavvur edilemeyecek düzeydeydi. Hatay'a girdikten sonra jandarmaya gittiğimizde, nereye gideceğiz, nereye gönderileceğiz falan diye bekleme durumu olmadı. Gittiğimizde zaten kimse ne olduğunu bilmiyordu. Daha önce giden DAK dediğimiz arama kurtarma ekibiyle entegre bir şekilde, onların bulunduğu enkaz bölgesine gittik. Hemen mahalleye girer girmez, "Gel ağabey, bizim oradan ses geliyor. :Gel ağabey, bizim buradan ses geliyor" diye yalvarıyorlardı insanlar, "Gelin, bir bakın" diye. Alana girdik falan derken, çarşamba günü boyunca enkazlarda çalıştık. Elimizden geldiğince canlı çıkarmaya çalıştık. Gerçekten de Hatay'da kimse yoktu; arama kurtarma olarak ancak özel gruplar vardı, gönüllü insanlar vardı. Devlet yoktu orada, asker yoktu. Çok net söyleyebilirim. İnsanlar, "Ağabey, enkazdan ses

geliyor" diyor, gidiyorsun, "Ses ne zaman geliyordu?" diyorsun, "Ağabey, dün akşam geliyordu" diyor. Araştırıyorsun, bekliyorsun enkazdan çıkartabilmek için, yok, ses yok. Oradan oraya gidiyorsun derken, 4. gün çalışmalara başladık. 3. gün enkazdan canlı çıkardık. Cesetler zaten söylenecek gibi değil. Perşembe günü, 4. gün, bulunduğumuz bölgeden, enkazdan canlı çıkaramadık arkadaşlar. İnsanlar yalvarıyorlar. Sonra "cesedimizi çıkarın" diyorlar.

Şu gördüğünüz binalar sağlam falan değil.

Hatay'ın yüzde 40'ı bitmiş, tamamen göçmüş, yüzde 50-55'i de ağır hasarlı. Yani Hatay'da insanların yerleşeceği bina yüzde 5 ya vardır, ya yoktur. Hatay böyleydi.

3. gün çalışırken (...) çekmedik, bizim çalıştığımız bölgede vardı, ama bir sokak ilerisinde yoktu. Mahalle kalmamış, cadde kalmamış, sokak kalmamış, hiçbir şey kalmamış, bir yerden bir yere gidemiyorsun. Bulduğun bölgede ancak 500 metre alan içerisine çalışabiliyorsun. Malzemelerin var, ekiplerin var, jeneratörün var, şunun var, bunun var; bir yerden bir yere aktarman mümkün değil. Artık 5. gün, arama kurtarma ekibiyle beraber alandan çıkmak zorunda kaldık. Sokaklarda bırak aracı, yürümek mümkün değildi. Koordinasyon denen bir şey yoktu, enkazlarda yangınlar vardı.

(...)

Yüzde 55 hasar görmüş binalar, yüzde 20'si yıkılmış da, yüzde 20'si (...) yüzde 25'i yıkıldı, yüzde 75'i daha sonra yıkıldı, onu da bilemiyorum; ama durumlar böyleydi arkadaşlar. Şunu söyleyebilirim: Koordinasyon eksikliği vardı, hatta koordinasyon yoktu. Bir deprem olduğunda, ilk 72 saatte, AKUT'tur, AFAD'tur, gönüllülerdir, arama kurtarma ekiplerinin gitmesi lazım oraya. Adama, "Yemek, su" dedim, "Biz yemek istemiyoruz arkadaşım, su istemiyoruz. Ben can

istiyorum” dedi. Yani biz, o durumdaydık. Askeri 4. gün sokaklarda gezerken gördüm.

Asi Nehri'nin karşısındaki yamaç, kayalık bölge falan. Bölgede durum ne, hasar tespitini bilemiyorum. Gidemedim. Zaten mümkün değil, gidemem. Durum nedir diye incelemedim. Orada iki-üç katlı, bizim gecekonda dediğimiz yerde bir hasar varmış. Oranın durumu da aynıymış aşağı yukarı. O binalar ancak hayat kurtarmış.

Bu da en son canlı kurtardığımız görüntülerden bir tanesi.

Bu da Pazarcık depreminin ivme görüntüsü. Yeşil olan Kocaeli depremi, mavi olan (...) depremi, pembe olan da Pazarcık depremidir. Şu ivmenin büyüklüğünü görüyor musunuz arkadaşlar? 1.5'ü aşan bir değerde ivme değerimiz var. Çok yüksek değerde bir ivme değeriydi. Diğer depremlerin ivmeleri 0.5-0.6 değerleri. Yani burada binalar zeminde sıçramışlar. Bu, şu demektir: Yerçekimi üzerindeki bir ivmenin üstünde, daha büyük bir ivmeyle yukarıya binayı vurmuş demektir, yani binayı sıçratmış.

Bu da o günkü kırılmanın 3 fay kırıldı Doğu Anadolu fayında; 1., 2., 3. fay. Sabah 04.17'de olan depremin 3 kırımında olduğunu ilk önce biz anlayamamıştık, daha sonra ortaya çıktı bu hesaplamalarla. Yani ivmenin neden bu kadar büyük olduğunu, hasarın neden bu kadar büyük olduğunu gösteren görüntüler. Depremin 1 dakika olmasının sebebi de bu. En büyük hasar 20-40 saniye arasında. Çünkü hem sekonder, hem de (...) dalgaların binaya hasar verdiği durumlardır.

Depremin özeti buydu arkadaşlar, çok net söylüyorum. Ben bunu kendi gözlerimle gördüm. Ses varken ekip yoktu, ekip varken ekipman yoktu, ekipman varken ses yoktu.

Bu da bizim Denizli'mizin şu andaki diri fay haritası. Yani bizler de her zaman için depremle karşı karşıyayız. Deprem olduğu an biz deprem-

zedeyiz arkadaşlar, biz enkazın altındayız. O zaman bizim (...) başka olacak, ama aynı olamaz. Aydın, Denizli (...) aynı faylardan etkilenecek şehirlerdir. Çünkü şu fay zonu aynı (...) içindeyiz. Ortak (...) oluşan fay kırılmalarıyla Aydın da zarar görür, biz de zarar görürüz. Yani (...) eşleşmiş de, ona göre koordinasyon (...) Böyle bir şey olabilir mi? Eşleşme yapıyorsan (...) yapamazsınız arkadaşlar, bu net. Bunu görmek için biraz yerbilimi, biraz mühendislik lazım.

Bizim faylarımız çok uzun değil; 10 km, 15 km, 20 km. Bunlar 6.5 değerlerinde bir deprem oluşturur; ama sanmayın, bu 6.5 büyüklüğündeki depremin Denizli'ye vereceği zarar az olacak, çok daha farklı olabilir. Çünkü bizde de aynı sıkıntılar var, biz de aynı sıkıntıları çekiyoruz. Bir de 1500 yılından bu yana tam 7 büyüklüğünde 25 deprem olmuş. Bu, şu demektir: Biz her 20 yılda 7 üzerinde büyük bir depremle sarsılıyoruz. Yani biz sürekli depreme hazırlıklı olmalıyız arkadaşlar. İstanbul depremi olacak mı, Doğu Anadolu depremi olacak mı? Deprem olacak arkadaşlar. Hocalarımız, yerbilimciler sürekli söylüyorlar. Bingöl'de olacak (...) fayında olacak. Bizim (...) şu anda gerilim had safhada. Bugün olacak, yakın olacak, 5 yıl sonra olacak, 10 yıl sonra olacak, olacak. Biz mühendisler olarak buna hazır mıyız? Bizim zeminlerimizde sıkıntı yok mu? Bizim zeminlerimizde de sıkıntı var, aynı mühendisliği biz de uyguluyoruz. 5 katlı, 3 ustayla, bildiğimiz inşaat standardıyla yaptığınız binalar yıkılır. Oraya özel standartlarla, inşaat teknikleriyle yapılması lazım. İnşaat yapılır, elbette yapılır; ama özel standartları olması lazım bu inşaatın. Yoksa, 5 katlı, 3 tane ustayla, proje çizdir, zemini doldur... (...) Sıvılaşma var.

Arkadaş diyor ki, “7 küsurluk depremde binalar yıkılmadı da, ikinci depremde binalar yıkıldı.” Biz binaları 7 büyüklüğünde deprem olacak şekilde mi planlıyoruz? Sanmıyorum. Her 20 yılda bir 7 büyüklüğünde deprem yaşayacağız. Biz her

20 yılda bir binalarımızı yıkıp tekrar mı yapacağız?

(...)

Şu andaki durumumuzun tek sıkıntısı, tek kişinin her şeyi bilmesi. Tek kişi her şeyi bilemez. Mühendislik disiplinlerinde de tek kişi her şeyi bilemez. Eğer biz sağlam bina yapacaksak, herkes uzman olduğu konularda binayı ona göre yapacağız. Yoksa, kendi aramızda hâlâ daha bazı şeyleri yaparsak, bu iş olmaz.

Teşekkür ediyorum.

MODERATÖR- Teşekkürler.

HASAN YALAP- Ben depremin ilk anından itibaren o bölgedeydim. Ben de bir arama kurtarma gönüllüsüyüm. Jeofizik mühendisiyim.

Öncelikle toplum olarak bizim bilinçlenmemiz gerekiyor. Biz daha buradan Hatay bölgesine giderken, Afyon-Konya arasında arabaların bize yol vermediğini gördük. Trafik yoğunluğundan, giydirilmiş, tepe lambası olan, sireni çalan bir arama kurtarma aracına yol verilmediğini gördük. Bu bizi çok üzdü. İnsanlar kafasını arabasından çıkartıp bizim sirenlerimizden kafasının şiştiğini söylüyor, ama biz can kurtarmaya gitmeye çalışıyorduk. Ben çok üzülüm bunları gördüğümde. Ne kadar bilinçli toplumuz, can kurtarmaya ne kadar önem veriyoruz? O bölgeye fotoğraf çekinmeye mi gidiyoruz, bir şeyler yapmaya mı gidiyoruz, bu çok önemli.

Ben jeofizik mühendisiyim. Bölgeye ilk gittiğimde gördüğüm şey, alüvyon bir zemin üzerine yapılmış Antakya. Deprem Maraş'ta olmuş, ama Antakya'yı yıkmış. Neden? Kayalık olan Urfa bundan çok etkilenmemiş; ama Asî Nehri'nin alüvyon zemini, yeraltı suyunun yüksek olduğu bir zeminde siz ne kadar profesyonel bir bina yapsanız da, zemini bilmiyorsanız binalarınız yıkılıyor arkadaşlar. İçinizde hocalarımız da var, profesyonel inşaat mühendislerimiz, mimarları-

mız da var. Zeminin durumunu ortaya koyamadıysak, üstüne yaptığımız milyon dolarlık yatırım çöp oluyor ve altında binlerce kişi ölüyor.

Şu an aramızda Barodan kimse var mı acaba?

Teşekkür ederim.

Antakya'da 4 bloklu bir bina, zemininde bir tane kolon kesildiği için dava edilmiş ve dava sonucu takipsizlik verilmiş sanırım. Yanlışım varsa düzeltin. O bina bu depremde yıkılıyor ve yan tarafındaki binayı da yıkıyor, 104 kişi hayatını kaybetti. Buna takipsizlik veren hâkim, savcı. Buna dava açılacağını düşünüyor musunuz?

SALONDAN- İnceleme başlatıldı.

HASAN YALAP- Çok sevindim.

Bir hata var, hatayı fark eden insanlar var ve bir sonuç ortaya koymaya çalışılıyor, ama sonuç elde edemiyoruz. Bunun sonucu elde edilemediğinde, işini iyi yapmayan kişiler daha çok cesaretleniyor aslında. Ben buna çok üzülüyorum.

Dediğim gibi, yolda giderken bize yol verilmediğini gördük. O bölgeye gittiğimizde, ilk dakikadan geliş anımıza kadar elimizden gelen her şeyi yaptık, birçok kişinin hayatını kurtardık. Gönüllü olduğumuz için, bu zaten bizim görevimiz. Ama ben ilimize dönmek istiyorum. Kendi ilimizde bir arama kurtarma eğitimi aldık mı, bir ilkyardım eğitimimiz var mı? Çünkü yarın bizim evimiz yıkılmamış olabilir, yakınlarımız enkaz altında kalmamış olabilir; ama komşumuz enkazın altında olabilir. Onları bilinçlendirebiliyor muyuz, adım atabiliyor muyuz? Mesela Denizli'nin (...) burada. Ben öyle görüyorum şahsen bu salonu. Kaçımızın ilkyardım eğitimi var, kaçımız arama kurtarma eğitimi aldık, AFAD'ın ya da AKUT'un? İnternet üzerinden akşamları film izlemek yerine hangimiz bunu yapıyoruz? Çünkü 99'u yaşadık, ilimizde Bozkurt depremini yaşadık. Ben gönüllü olduğum STK'ya Bozkurt depreminde çadır kurarak başladım,

İzmir’de bilfiil 4 gün görev aldım. Kendim bir depremedeyim. Hâlâ ailemle deprem evlerinde yaşıyorum. Denizli’deki depremde, Honaz’da yıkılan evlerde (...) Ruhsat kesme, inşaat ruhsatı, yapı ruhsatı, birçok arkadaşımızın projelerini okumuşluğum da var. Çok üzülüyorum şahsen. Neden hâlâ geç kalıyoruz? Kendimizi bilinçlendirmek konusunda geç kalıyoruz. Toplumda hepimiz televizyon programlarına çıkıyoruz. Hiçbirimizin deprem olana kadar depremle alâkalı bir (...) görmüyorum. Bununla alâkalı bence ilimizden başlayarak, mahallemizi, ilimizi, ilçemizi bilinçlendirmemiz gerekiyor.

99 depreminden sonra İstanbul’da turuncu konteynrlar vardı, hepimiz görmüşüzdür; içinde jeneratör, kırıcı, delici malzemelerin olduğu, belediye başkanlarının yönetiminde, takibinde, süresi dolan malzemelerin değişmesi için. Burada site yöneticilerimiz var. Her site oraya ekonomi ayırabilir mi? Zor olabilir, ama (...) edebilir. İnsanlar orada yardım etmeye çalışıyor, ama malzemesi yok. Benim elimdeki kırıcıyı diyor ki adam, “Bana verir misin?” Ben sana verirsem ben nasıl çalışacağım? Malzeme eksikliği çok fazlaydı. Niye; uçaklar malzemeleri almadı. Arama kurtarmacıları götürdü, ama orada malzeme tedarikinde bulunmadılar.

Dediğim gibi, ben ilk önce evimi düşünmek zorundayım. Şu anlamda: Ben kendi ailemi nasıl kurtarırım, komşularımı nasıl kurtarırım? Biz Denizli olarak ne düşünüyoruz? Meslek etiği olarak, ilk önce bir kasketimizi önümüze koyalım. İşimizi yaparken ilk önce ben mi, yoksa toplum mu? Meslek örgütlerimizden SMM (...) almaya gelen kişilerin önce bir eğitimden geçmesi gerektiğini düşünüyorum. İnsan hayatı nedir, senin yapacağın yapı ve atacağın imza kimlere dokunur? Ben imza attım, 3 bin liraya zemin etüdü yapıyorum, 5 bin liraya zemin etüdü yapıyorum. Yaptığım zemin etüt sonucunda inşaat mühendisine yanlış bilgi aktarıyorsam, o kişinin yaptığı

yatırım da çöp olacak, insan hayatı da. Bunları engellememiz gerekiyor diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

MODERATÖR- Teşekkürler.

“Bizi deprem öldürmüyor, bina öldürüyor” diyoruz; ama onun yanında, yoksulluk, cehalet, liyakatsizlik, açgözlülük.

BERK YAĞCIOĞLU- Benim inşaat mühendisi olarak deprem olduktan sonra yaşadığım ilk duygu utanmaktı. Bir numaralı sorun belki de biziz. Hâlâ ben görüyorum, şantiye şefi gitmeden imza atıyor mu; atıyor. Ama kimse yüzüne söylemiyor, herkes meslektaşlarını (...) çalışıyor. Sadece niye sorumlular utanıyor, hep beraber utanalım.

Benim sizden ricam şu: Karşınızda gördüğünüzde bunu yapanları, tepkinizi gösterin. Bize soruyorlar, “Japonya’da niye bina yıkılmıyor? Bizim eğitimimiz Japonya seviyesine mi, sinemamız Japonya seviyesinde mi, kültürümüz Japonya seviyesinde mi? Hangi konuda biz Japonya seviyesindeyiz de binalarımız onun seviyesinde olsun? Eğitim, kültür, bunlar toplu şekilde gelişen unsurlardır. Kore mesela, en son (...) aldılar. Altında ekonomik kalkınma var, eğitim var, bir yatırım var. Hadi, tek başına biz inşaatı çözelim. Böyle bir şey yok dünyada, hiçbir ülkede yok. Siz rastladınız mı? Diyelim ki, kötü durumdaki bir ülke şu konuda dünya devi. Olabilir mi; olmaz. Biz nasıl inşaatta dünya devi olalım? Belirtmek istediğim birinci konu bu.

Benim alanım kısıtlı. İnşaat mühendisiyim, ama ben (...) alanında çalışıyorum. Benim 20 yıllık bir statikçiyle aynı projeye imza atabilmem adama saygısızlık. Ben bunu biliyorum. Ben bir statik proje hazırlamam, gerek de yok. Bizde, bir inşaat mühendisi jeofizik konuşuyor -televizyonda görüyorum- jeoloji konuşuyor ya da tam tersi, jeofizik mühendisi inşaat mühendisli-

ğiyle alâkalı ahkâm kesiyor. İnsanlar da sosyal medyadan alkışlıyor, ondan sonra bütün şeyler unutulup gidiyor. Biri diyor ki mesela, “Bütün binalara sismik izolatör yapılmalı.” Televizyonda bunu alenen dile getirebiliyor. Böyle bir şey var mı bilimde? Zannediyor musunuz ki, Japonya’da bütün binalarda sismik izolatör var. Biri çıkıyor, raylı sistem diyor. Raylı sistem diye bir şey yok. İnanılmaz bir bilinçsizlik var. Bu bilinçsizliğin sebebi eğitimsizlik. Bugünü değiştirmek istiyorsak, sıfırdan başlamamız lazım, çocuklardan başlamamız lazım, hatta anasınıfından. Zaten buraya bilgi sahibi olan insan geliyor, bizi onlar dinliyor, kendimiz çalıp kendimiz oynuyoruz. Şantiyeleri gezsek, inşaat mühendisinin olmadığı boş şantiyeler göreceğiz yine. Bu konuda bizim hiç olmazsa gördüğünüz insanlara anında tepki vermenizi rica ediyorum. Sizden ricam bu.

MODERATÖR- Buyurun.

SALONDAN- Delikanlı çok güzel konuştu. Alan dışı konuşanlara laf etti, güzel söyledi. Neden alan dışı konuşuluyor, biliyor musunuz; çünkü alan içi olanlar görevini yapmıyor, yapmadıkları için içimizde şüphe oluşuyor. Biz mühendisliğe laf söylüyoruz, sizler (...) söylüyorsunuz. Söylüyoruz, çünkü orada bir eksiklik görüyoruz, yanlışlık görüyoruz. Bu yüzden, öncelikle herkes alan içinde görevini layıkıyla yapmak durumunda.

Bir şeyden daha bahsedeceğim. Biraz siyasi olacak, ama son zamanlarda furya şeklinde kentsel dönüşümlere itirazlar neticesinde kentsel dönüşümlerin muhalefet tarafından engellendiği ve gerçekleştirilemedi şeklinde paylaşımlar var. Ardından (...) çıkarılıyor, hangi yerde, hangi ilçelerde bunlar yapılmış diye. Halbuki, hukuk devleti olmadığımız için, kentsel dönüşümleri de rant dönüşümüne çevirdiğimiz için, buna rağmen itirazları (...) Mesela ben üşenmedim, Antakya’daki kentsel dönüşümün neden engellen-

diğiyle ilgili mahkeme kararlarını, gerekçelerini okudum ve şuraya geldim: Kentsel dönüşümle ilgili merkezi hükümet tarafından bir proje oluşturulmuş, bütün sivil toplum örgütleri karşı çıkmış buna. Karşı çıkmalarının tek bir gerekçesi var; “Siz kültür varlıklarının korunmasıyla ilgili buraya tek satır yazmamışsınız” diyor. Bakın, 3 sene dava devam etmiş, bu 3 sene içinde oradan biri çıkıp da “Tamam, onu unutmuşuz. Onu şöyle yapacağız” dememiş. Mahkeme de en sonunda, “Burada ilgili müdürlüklere, müze müdürlüklerine sorulması gerekiyordu. Kültür varlıklarının korunmasıyla ilgili eksiklik olduğu için iptal ediyorum” demiş. Ama buna rağmen, buradaki TMMOB başta olmak üzere, belediyenin bunu engellediği, yani muhalefetin engellediği şeklinde ajitasyon yapılıyor şimdi ve göreceksiniz, bu ajitasyon seçim sürecinin bir (...) olacak. Buralarda çok daha hazırlıklı olmak lazım. Bakın, son 5 yılda malpraktis davaları, hekimler üzerinden, 6 bin tane. Gölcük depreminden sonra 2 bin dava var.

Çok vaktinizi aldım, kusura bakmayın.

MODERATÖR- Estağfurullah.

Buyurun.

SALONDAN- Merhaba arkadaşlar.

Arkadaşlarımızın çizdiği anlamda (...) hepsi doğru; ama biz bunu çözemeyiz dediğiniz zaman, orada durun. Jeofizikçi arkadaşımız var. Hepimiz fizik okuduk lisede, üniversitede. Bütün dünya teknolojik gelişim adı altında çok güzel şeyler öne sürdü. Bir yerlerde (...) sağlam durur. Sadece biz (...) şunu söyleyebilir miyiz: (...) sistemi Sanayi Devriminde bütün dünyanın geçtiği bir sistem. Sanayi Devriminin en iyi ögesi (...) Zemini iyileştirirsiniz, iyileştirdiğiniz zeminin üzerinde (...) atarsınız veyahut da fore kazık çakarsınız, zemini iyileştirirsiniz. Bir mimar olarak 50 yıl önce kendi hocalarımdan duyduğum, betonarme dersi veren, Amerika’da veya yurtdi-

şında çalışmış bir mimar hocamdan duyduğum şeyi size kısaca özetleyeyim. Yaptığımız zemin iyileştirmesinden sonraki betonun üzerine ergitilmiş kurşun döküyorlar. Şu anda kullandığımız betoniyerler gibi, belirli ısı derecesinde kurşunu döküyorlar, döktükten sonra üzerine tekrar bir radya temel ve üzerine çok katlı da olsa binalarını yapıyorlar. Bunu ben 50 yıl önce duydum. Biz sanki çaresizmişiz, her şey bitecekmiş gibi algılayamayız. Genç mimar arkadaşlarım, genç inşaatçılar, bakın, araştırın. Biz her şeyi çözeriz, çözemeyeceğimiz bir şey yok.

Teşekkür ederim.

MODERATÖR- Buyurun.

AYSUN (...)- Merhabalar.

Öncelikle toplantı için çok teşekkür ederiz. Toplantıyı tertipleyen odalarımıza, başkanlarına, Birsen Başkana ve burada bulunan herkese çok teşekkür ederim.

Keşke toplantının sonuna kadar kalabilseydim ve en sonunda bu toplantıyı değerlendirmek üzere aldığım notları söyleyebilseydim, ama gitmek zorundayım.

Eczacılar Odası Başkanımız biraz önce konuşurken, “Yaşayacağımız felakete hazır olmalıyız” dedi. Çok doğru. Diğer eczacı bey, “Biz her depremde yaşadıklarımızı anlatıyoruz; artık bu anlatmaklar bitmeli” dedi. Doğru. Tabip Odası Başkanımız, “Bir müddet sonra yaşadıklarımızı unutuyoruz. Unutmayalım!” dedi. Doğru. Biraz önce konuşan arkadaşımız, “Artık kendi ilimize dönelim, bakalım” dedi. Doğru. Önce küçük bir ben cümlesi kurayım, sonra bize geçeceğim. Ben en son İzmir depremde çok kaygılandım. Kardeşim hekim ve o depremi yaşadı. Ama şimdi Hatay depreminden sonra kaygım çoğaldı. Bu bana yeni bir psikolojik hediye oldu ve hep şunu söyledim: “Hatay, Adıyaman, Maraş, bedelini çok ağır ödeyerek, bu deprem belasını uzunca

bir süre için başından attı; ama artık biz bu belaya çok yakınız. Dolayısıyla biz ne yapmalıyız?” diye sürekli düşündüm.

Bu arada, Büşra beni aradı, deprem bölgesinde olduğunu söyledi, yaşadıklarını anlattı. Ben zaten çok kaygılıyım ve Büşra bana dedi ki, “Ne olur Aysun abla, bir şeyler yapalım. Bir buluşalım, oturalım, konuşalım.” Sonra ben bir hekim arkadaşımı aradım, hekim arkadaşım Tabip Odası Başkanını aradı derken, son derece güzel bir toplantıyla bugün burada buluştuk. Ama ben bu toplantının farklı bir toplantı olacağını düşünmüştüm. Burada şu sorunun cevabını ararız diye düşünmüştüm: Denizli, yaklaşan, yakında yaşayacağımız deprem felaketine nasıl hazırlanmalı, nasıl bir oluşum oluşturmali, stratejisi ne olmalı, bunları konuşuruz diye düşünmüştüm; ama bu daha çok bir bilgilenme ve yüzleşme toplantısı oldu. Doğrusu iyi oldu, gayet de iyi düzenlenmiş. Duyduğumuz her şey çok kıymetliydi. Bu şimdi belki stratejileri belirlemek anlamında bizi daha bilinçli kıldı.

MODERATÖR- Sadece oda mensuplarıyla yapılacak bir organizasyon değil tabii depreme hazırlanmak. Yerel yönetimlerden sadece Birsen Başkanımız var aramızda.

AYSUN (...)- Ama bu da gayet iyi bir toplantı oldu. Onun için baştan da teşekkür etmişim.

Benim notlarım var. Bu notlar konu başlıkları halinde derlenmedi, çünkü her konuşmacıyı dinlerken, konuşmasının içeriğinde, yorum kısmı hariç, önemli bulduğum somut şeyleri yazmaya çalıştım. Bir arkadaşımız dedi ki, “Yıkılan yapıların projeleri elimizde olsaydı, bizim çalışmamız çok daha verimli olabilirdi.” Demek ki, bizim Denizli Belediyesinin kayıtlarının bir başka il belediyesinde aylık güncellemelerle saklanması lazım veya buluta da yüklenebilir; ama biliyorsunuz, internet gidiyor deprem sırasında. Demek ki, bir başka yerde bu bilgiler depo edi-

lebilir ve deprem anında bu yapı projeleri ortaya çıkarılabilir.

Bir başka arkadaşımız, “Elimizde bina sakınlariyle ilgili veri olsaydı, çok daha iyi olurdu” dedi. Demek ki, muhtarlık kayıtlarının yine bir başka ilin nüfus müdürlüğünde saklanması fayda olacak.

Bir başka arkadaşımız, “Sayıca yeterli değiliz” dedi. Demek ki, ekibin genişletilmesi için bütün STK’lar ve kamunun birlikte çalışması gerekiyor. AKUT ve/veya AFAD ile UMKE ya da sağlık ekiplerinin aynı yerde, aynı anda çalışması gerekliliğinden bahsedildi. Demek ki, bunun için bir strateji geliştirilmesi gerekiyor. Dış şehirlerden ve ülkelerden gelenlerin nerede kalacağı, hangi binalarda kalacağı ya da hangi açık alanda ne yapılacağı önceden belirlenmesi gerekiyor.

Yine konuşulurken hocam dedi ki, “Biz (...) ve AKUT arasında bir protokol yapmıştık.” Ama demek ki, anlık koordinasyon planlanması gerekiyor. Yani kâğıt üzerinde bir protokol yapılmış, ama o protokol hayata geçirilmemiş. Burada bir problem var; onu ortadan kaldırmamız gerekir.

Eğitimlerden bahsedildi. Doğru. Okullarda, kamu binalarında, askeriyede, hastanelerde, yani insan yoğunluğunun çok olduğu yerlerde yapılması gerekiyor. Bir telefon sinyaliyle deprem tatbikatı olmaz tabii ki. Biliyorsunuz, onunla oyalandık.

Denizli’de bir ekip olmalı ve bu ekipte herkesin ayrı bir sorumluluk ve yetki alanı olmalı. Konuşmamın sonunda, bunun nasıl olabileceği hakkında fikrimi de anlatacağım; ama öyle bir ekip olmalı ki, o ekipte Aysun’un vazifesi belli olmalı, ben ne yaparsam onu bilmeliyim. Ama Aysun’un da bir muadili olmalı, çünkü ben depremde hayatımı kaybedebilirim. Yani A planları, B planları, C planları olmalı.

Hekimler, “Teşhis, tedavi, ameliyat yapacak yer bulamadık” diyorlar. Demek ki, böyle bir yerin, kapalı ya da açık bir alanın belirlenip daha sonra yerel yönetimlerce başka bir amaçla kullanıma ikame edilmemek üzere şimdiden hazırlanması gerekiyor. Belki çok iyi yapılıyorsa, kapalı pazar yerleri olabilir. Şimdiden etüt yapıp sağlam binalar belirlenebilir bunun için. Ulaşım için diğer şehirlerle birlikte planlama yapmamız gerekebilir. Her çalışma yapılan enkazın başında, sağ çıkarılan çocukların sahiplenilmesi için, bir kamu ve bir STK üyesinden oluşan belki de onlarca ekibin şimdiden belirlenmesi gerekebilir. Biliyorsunuz, çocukların ne olduğuyla ilgili bir sürü spekülasyon dolaşüyor ortada. Doğru mu, yanlış mı, bilmiyoruz.

Yine acil ilaç listesi ve bunların en yakın hangi şehirlerden temin edileceği belirlenmeli. Hekimler dediler ki, “Biz meğer büyük afet konusunda hazırlıklı değildik.” O zaman, demek ki böyle eğitimlere başlanmalı.

Biz şimdi Kızılay’ın çadır ve battaniye envanterini bilmiyoruz. Ben 60 yaşına yaklaştım. Bilirim ki, Kızılay çadır imal eder. Senelerdir ben bilirim bunu. Kızılay’da battaniler vardır. Biz şimdi Kızılay’ın stokları konusunda hiçbir fikre sahip değiliz. Eminim, uzun zamandan beri de böyle bir imalat yapmıyordur. Onun da içinin boşaltıldığı gibi bir endişem var. Tespitim yok, endişem var.

Bir eczacı arkadaşımız dedi ki, “5 tane çadırı zor aldık.” Bu da kötü. Bizim böyle tesadüfi yardımlara muhtaç olmayacak bir plan geliştirmemiz gerekir. Çünkü Denizli sürekli her yerde kendisinden Anadolu kaplanı diye bahseder, girişimciliğimizle övünürüz, STK’larımız hakikaten şahane işler yapar. O zaman, bizim bu tesadüfi yardımlara muhtaç olmamamız gerekir.

Deprem alanında delil tespitlerinin anlık olarak yapılması çok önemli. Bakın, “Hukuk devleti

değiliz” diyor, “Bu kararı veren savcılarla ilgili ne yapılıyor?” diyor. Cevap vereyim. Hâkimler ve savcıların verdikleri kararlarda sorumluluk taşımasıyla ilgili hüküm kaldırılmalı çok oldu ve çok maksatlı olarak kaldırıldı. Dolayısıyla bir hâkim ve savcı, verdiği kararda yasal olarak herhangi bir sorumluluk taşıyor şu anda.

Sonuç olarak önerim şu: Denizli’de bir afet platformu kurulmalı. Denizli, platformlarla çalışmayı çok iyi beceriyor.

MODERATÖR- Onun çabasında, evet.

AYSUN (...)- Aldığım notlar gerçekten çok önemliydi.

Teşekkürler.

MODERATÖR- Biz de teşekkür ederiz. Sağ olun.

Jeofizikçi bir arkadaşımız var arkada, Elif.

ELİF (...)- İki önemli şeyden bahsedeceğim. Arkadaşımız çok güzel bir şeye değindi ki, bence ondan başlamalıyız; hem halk, hem biz meslek grupları olarak. Ahlsız iş yapan, yani etik dışı iş yapan herkesi kendi içimizde dışlarsak, kendi içimizde buna iş vermezsek, yaptığı işi yazılı olarak odalara bildirirsek, yaptığı işin bir şekilde delille ya da ispatsız bile olsa denetlenmesini talep edersek korkmadan, “Ben bu işi yaptım, ama ya benim başıma bir şey açılsa” düşüncesini biraz insanlara vermek gerekir. O yüzden, arkadaşımıza katılıyorum. Meslek etiği, bir; insan ahlakı, iki. Bununla başlamalıyız kendimizde. Çünkü en büyük olayımız bu.

İkincisi, birleşik çalışılırsa, bu afet durumları (...) Tek tek yapılıncı olmuyor, birleştirip yapmak lazım. Herkesin buna katılması lazım ki, koordine daha düzgün oluyor.

HASAN YALAP- Ben son olarak bir şey söylemek istiyorum.

Hepimiz deprem haritasını gördük, değil mi? Bu

haritanın sağ alt köşesine baktığımızda bir not var arkadaşlar. VS 30 hızı 760’a göre belirlenmiştir, yani ilk 30 metredeki zeminin sismik hızları 760’a göre bu harita belirlenmiştir. AFAD’dan (...) değerlerinizi 760’a göre alıyorsunuz. Denizli’deki böyle bir zemin neresi, biliyor musunuz; Bağbaşı, Bereketli. Bunun dışındaki alt bölgede bulunan bütün zeminlerin VS 30 hızı 200, 250, 260. İnşaat mühendisi arkadaşlarımız AFAD’dan aldıkları G değerlerini hesaplamalarında kullanıyorlar, bu hesaplamalar eksik kalıyor. Buna ilaveten, normalde yüksek katlı binalarda sismik tehlike analizi diye bir şey var arkadaşlar. Yani zeminizin sismik hızını 200 buldunuz ya, bunun G değerinin hesaplanması gerekiyor, o değeri normal programınıza girmeniz gerekiyor. Bunu belirtmek istedim. Neden Hatay yıkıldı, neden Urfa yıkılmadı, bu oluyor aslında.

SALONDAN- Hatalı bilgi vermeyelim. Zaten öyle yapılıyor. 760’la iş yapmıyoruz. Zemin sınıfı belirleniyor, arkasından ona göre ivme değerlerimizi alarak yapılarımızı projelendiriyoruz. Zaten eğer sivilaşma, çok kötü bir zemin koşulu varsa, o zaman ZF dediğimiz bir (...) çıkıyor. Orada da nasıl bir ivme olacak, orada olacak etki nedir, onu tekrar hesaplayıp o şekilde binaları projelendiriyoruz. Belki (...) güzel şeyler söyledi, ama eksik şeyler söyledi. Bu düzeltmeyi yaptıktan sonra devam edelim.

Bir mühendis bir binada asla kolon kesmez. Bir mühendis, bir kirişi, kolonu delip oradan tesisat borusu geçirmez. Bir mühendis, radya temel gerekiyorsa radya temel, sürekli temel gerekiyorsa sürekli temel seçimi yapar, orada perde gerekiyorsa onu koyar. Yani mühendislik hizmetlerinden faydalanmamayı mühendislerin yaptığı hatalar gibi görmemek lazım. Meselenin özü, inşaat mühendisliği hizmetlerinden yeterince yararlanmamaktır. 500 lira, 300 lira aylık rakamlarla şantiye şefliği olması beklenebilir mi? 500 lira, o şantiyeye gidilecek benzin para-

sını karşılamaz. “Suçlu, ayağa kalk!” diyeceksek hep beraber kalkacağız. Öyle inşaat mühendisleri ve mimarları suçlayarak bir yere varmamız kesinlikle mümkün değil. Hem mimarlık, hem mühendislik hizmetlerinden yeterince yararlanmadığımız için bunlar başımıza gelmekte. Artık hepimizin bu hizmetten faydalanmayı öğrenmemiz lazım.

MODERATÖR- Sağ olun, teşekkürler.

BERK YAĞCIOĞLU- Bir şey söyleyeceğim. (...) tasarım konusunda çalışıyorum ben. Hatta Denizli’de herhalde benden başka çalışan yok. Var mıdır hocam?

SALONDAN- Ben çalışıyorum.

BERK YAĞCIOĞLU- Ben iki tane (...) uluslararası dergilerde. Zemin verilerini Japonya’dan aldım, Yeni Zelanda’dan aldım. Ben bizzat Denizli’de yapmak istedim. ben asla veri alamıyorum, yani yardımcı olmuyorlar. Yeni Zelanda’ya gidiyorsun, “Hayhay” diyorlar, “Yayınlarız” diyorlar.

SALONDAN- Belediyeler vermiyor.

MODERATÖR- Ben konuyu toparlayayım. Bir oturum daha olacağı için çok fazla uzatmayalım. Tabii, sorunlarımız çok, inşaat mühendislerinin sorunları da çok, diğer meslek erbabi arkadaşların da çok. Tabii, müteahhitlerin hiç mi suçu yok burada? Oraya hiç gelmedik. Ustanın, demircinin, kalıpcının, beton firmasının, laboratuvarın (...) Yapı denetimde çalışan arkadaşların talepleri var mesela, onların da değişmesini istedikleri şeyler var yasalarda yanlış olan. Bir sürü sorunumuz var, ama hepsini burada halletmemiz mümkün değil. Mühendislik hizmeti almayan yapıların kapsamlı bir şekilde, elektrikçi, makineci, mimar, mühendis, jeofizikçi, geoteknikçi (...) Bu binalar her depremde yan yatmaya, ze-

mine batmaya mahkum, yıkılmaya mahkum. Bir dahaki konuşmamızda bunları daha geniş değerlendirelim.

SALONDAN- Çok kısa bir söz alabilir miyim?

Türkiye genelinde fay hatlarında yapılarımız var, dere yataklarında yapılarımız var, tehlikeli yamaçlarda yapılarımız var. Mevcut yapı stokumuz sağlıklı bir yapı stoku değil. Dolayısıyla şehirlerin yeniden planlanmaya ihtiyacı var. Sürekli konuştuğumuz kentsel dönüşüm yapılmıyor. Merkezi yönetimin desteği yok. Yerel düzeyde belediyelerce de doğru kentsel dönüşüm planlanıp uygulanırsa yapılabileceğini düşünüyorum. Bu konuyla ilgili burada tespit toplantısı yapıldı. Bakın, bugün bir şehir depremle yıkıldı, yarın gelecek olan su kıtlığı yıkar. Şehirleri planlarken, artık artan nüfusa göre (...) İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra dünya nüfusu 1 milyardı, şu an 8 milyara ulaştı. Yani depremin yanında, felaketlerin yanında, yarın art arda gelecek olan kıtlıklar, su kıtlığı, gıda kıtlığı gibi farklı sorunlarla karşılaşacağız. Artık kentlerimizi planlarken, tarımıyla, hayvancılığıyla, sanayisiyle, sağlığıyla, eğitimiyle yeniden planlamaya ihtiyacımız var. Bu mevcut yapı stoklarıyla devam etmemiz mümkün değil. Dolayısıyla burada eğer bir çözüm önerisi çıkmıyorsa, TMMOB olarak, İKK olarak çözüm önerilerinin konuşulacağı, planlamaların konuşulacağı bir toplantı daha yapılması gerekiyor.

MODERATÖR- Tabii, her seferinde bunları konuşacağız. Bizim artık toplumun refahı için harcayacağımız parayı yara sarmaya harcamamız lazım. Planlama işine girersek, belediyeler, belediye meclisleri, orada alınan kararlar, yani çok konuşulacak şey var; ama şu anda burada bitirmek zorundayım.

Teşekkür ediyorum.

IV. OTURUM

Oturum Başkanı: ÖZLEM DURDU KABEL

Konuşmacılar

CİHAN TOSUN - BÜŞRA BAĞCI - SUDE MİNA YÜREK - NİHAT ÇAPOĞLU

SUNUCU- Son oturumumuza geçiyoruz. Son oturumumuzun moderatörünü davet ediyorum öncelikle.

Şube Başkanımız Sayın Özlem Durdu Kabel, buyurun.

Mimarlar Odamızdan bölgeye giden, arama kur-tarma çalışmalarında yardımcı olan arkadaşla-rımız var aynı zamanda, meslektaşlarımız var. Onları da sahneye alacağız.

Cihan Tosun, Büşra Bağcı, Sude Mine Yürek; buyurun.

Makine Mühendisleri Odasından ise Nihat Ça-poğlu'nu sahneye alacağız.

ÖZLEM DURDU KABEL (Moderatör)- Ar-kadaşlar, sabrınız için çok teşekkür ederiz; ama planlama aşamasındaki mimar arkadaşlarımızı da dinlemeniz çok önemli.

(Kayıta kopukluk)

(...) yerel yöneticiler ve merkezi idarenin bu ar-şivleri dikkate alarak tekrar planlama ve orga-nizasyon yapmasını sağlamaktı. Aslında burada söylediklerimiz 1939 Çaldıran depreminden itibaren (...) Bir fotoğrafla karşılaştım, 47 sene önce aynı şeyler yine söylenmiş. Birlik der-gimizden bahsediyorum. Mimarlar Odasında yapılmasının nedeni de buydu. Neden? Burası bir demokratik kitle örgütü, bir meslek örgütü. Geriye dönüp baktığımızda, yıkılmaması gere-ken yapıları yapması gereken meslektaşlarımız üye olduğu bir kurumdan bahsediyoruz. Bu

sebeple farkındalık toplantısıydı. İnanın, burada söylenenlerin hepsi bizim arşivlerimizde mev-cut; sadece uygulayabilecek yerel yöneticileri ve merkezi idareye ihtiyacımız var. Kamu yararına, kamu bakış açısıyla uygulamaları yapacak bakış açısına ihtiyacımız var. Mimar meslektaşlarımız, 11 kişi sahaya gittik. Şimdi arkadaşlar mesleki bakış açılarıyla gördükleri eksiklikleri bizlerle paylaşacaklar; ama inanın, bunlar da bizim ar-şivlerimizde mevcut.

Çok teşekkürler.

Büşra, sen mi başlıyorsun?

BÜŞRA BAĞCI- Evet.

Burada toplanmamızın sebebi, aslında oradaki depremde bu binaların yıkılmış olması, yani bi-zim yaptığımız temel mesleki mimarinin yıkıl-mış olması. O yüzden, belki de yüzde 70, yüzde 60, yüzde 80 payının bizlerde olduğunu (...)

Sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşama hakkı evrensel hukuktaki en temel insan hakkıdır. Bu sağlıklı ve güvenli çevre ne demek? Mimarlar mekân tasarlar, mekânlar da güvenli çevreyi tasarlar. “Biz mimarlar olarak neyi yanlış ya-pıyoruz?” dediğimizde, sayılar var, yüzdeler, oran var. Ben işin temeline bakmak istiyorum. Bu meslek bize nasıl öğretildi, ne diye öğretil-di? Milattan Önce 1. Yüzyılda Vitruvius demiş ki, kullanışlılık, sağlamlık, güzellik. Biz şu an sağlamlığa odaklanıyoruz burada. 20. Yüzyıl-daki ünlü mimar Herzog’un da dediği gibi, iyi

bir mimar iyi bir teknik kişi, iyi bir sanatçılık ve uzlaştırıcı diplomatik özelliklere sahip olmalıdır. Bu ne demek? Ben iyi bir teknik kişi olacağım, bu işin bilimini bileceğim ki, strüktürünü, detay hâkimiyetlerini, malzeme bilgisini, işlevselliği, doğru ekibi bir araya getirme yetisini ve bunları da organize edip çalıştırma yetisini barındırmak zorundayım. Uzlaştırıcı diplomatik kişi şu demek aslında burada: Bu projede rolü olan kişileri, mühendisleri, yapı paydaşlarını, müteahhitleri burada bilimsel verilere, müteahhidin veya mal sahibinin zaman kazanma (...) veya kâr marjını düşünmeden, öncelikle bilime, doğruluğa, ayaklarımız yere basa basa bunları ikna etmek zorundayız. Yani “Sen projeyi ver, bana da onayımı ver, inşaat gelme” gibi bir şeyi kabul etmemeliyiz.

Kalite, sağlamlık dediğimizde, doğru projeyi (...) “Kaliteli mekânlar oluşturacağız” diyoruz ya, bu nasıl olacak? Doğru projeler, doğru malzemeler, doğru uygulamalar bir araya geldiğinde ancak bu olabilir. Bunlar olursa da binlerce bina yıkılmaz, binlerce insan ölmez.

Proje dediğimizde, kentsel tasarım ölçeğinden en son aydınlatma projesine kadar sadece biz mimarlar görüyoruz bütün projeleri. O yüzden, mekanikçisi, elektrikçisi, statikçisi, bunlar birbirlerine (...) ama hangi zemine, nereye oturuyoruz, bunların hâkimiyeti ve kontrolü aslında bizde. Yani bizim payımız, rolümüz bence çok büyük. İnşaatla bulunmak zorundayız. Ben şantiye şefi (...) yaptığım mimari projenin, oraya kullanıcı girene kadar orada olmak zorundayım. Yani projeye uyulmuş mu, detayları çözülmüş mü, önce ben denetlemeliyim. Şantiye şefi de olsun, yapı denetimci de olsun; ama önce biz denetleyeceğiz. Doğru malzemeyi, doğru kişileri bir araya getirsek de, herkes iyi beton, iyi demir kullanırız; ama eksi derecede beton dökeriz, o betonun kimyası bozulur, yine sıkıntı çıkar.

Gelelim buradaki uygulayıcı ve müteahhitlere. Buradaki çarpıklığın en önemli şeyi müteahhitler bazında iş yapılıyor olması. Müteahhitler, adı üzerinde, sadece ticaret odalarına üyeliği olan kişiler; yani bunların bir mesleki organizasyonu, aralarında bilgi alışverişi yapabilecekleri, es kaza durumlarda bir araya gelebilecekleri bir platformları, örgütlenmeleri yok. Bunlar ayrıca nitelsiz eğitim ve nitelsiz mezunlar. Eğitim sisteminin geldiği hali biliyoruz. Ben Pamukkale üniversitesinde hocalık da yaptım. Fizik tedavi binasında mimari dersi veriyorduk. Hoca sayısı az, dışarıdan bizleri buluyorlar. Öğrencilerin iyi akademisyenlere ulaşmaları çok düşük. Mezun olur olmaz da şantiye şefliği yapabiliyor. Oysa Almanya’da bir şantiye şefliği unvanı alabilmeniz için 4 yıl mesleki faaliyette bulunmuş olmanız gerekiyor, proje çizebilmeniz için yükseklisansı tamamlayıp eyalete göre bir veya iki yıl da herhangi bir ofiste çalışmış olmanız gerekiyor. Burada da büyük problem olduğunu düşünüyorum.

Mimar, bir inşaatla ya da bir yapıda nerelerde bulunuyor? Planlama sürecinde bulunuyoruz, uygulama sürecinde ve uygulama sonrasında. Planlama sürecinde bizim binamızın tasarımı, simetrikliği (...) İnşaat mühendisleriyle bir araya geldiğimizde, ona simetrik büyüklüklerini hesaplayabilmemiz ya da yönetmeliklerdeki (...) bina geometrisindeki halleri ve yumuşak faktörler, zayıf faktörler, bunların önüne geçebilmek için ne yapabiliriz? Müşteri ve müteahhitlerle baş etme şeklimiz var. Uygulamada, biraz önce saydığım gibi, doğru malzeme ve ekipleri bir araya getirebilmesi ve sonrası da çok önemli. Kolon kesilmiş vesaire. Bunlar bina yapıldıktan belki 10 yıl sonra kesiliyor. O yüzden, tadilatlarda da bir kontrolörlük olması gerektiğine inanıyorum. Ben kendim de (...) ama ben kendim bilebildiğim kadarıyla ya da çevremden aldığım özel statik hesaplarıyla yapıyorum. Kolon kes-

me ya da duvarın azaltımı, bunların periyodik bakımlarının yapılması gerekiyor. Binalarımızın da bütün bakımları olabilir mi diye düşünüyorum. Bu tespitler yapıldıktan sonra güçlendirme çalışmalarında da bulunuyoruz. Bence en önemli konulardan birisi de, biz mimarlar çok güzel ve çok önemli bir mesleki odaya sahibiz ve bu odalar sayesinde, bireysel yapamıyorsak odayla imar aflarına hayır demek zorundayız. Yapmamalıyız. Yapmak zorunda kalıyorsak da, en azından kişisel inisiyatif alalım, bir rapor ya da bir analiz isteyelim. Çünkü bugün Denizli’de alınan sayısız imar affında hepimizin imzası var ya da Hatay, Maraş’ta olan binaların hepsinde mimarın imzası var. Artık çıkacağını düşünmüyorum -ama Türkiye burası, yine çıkar- ama buna hayır demek zorundayız.

Genel olarak toparladığımızda da, nitelikli ve doğru projelerin çıkabilmesi için, öncelikle meslek odalarına, biz mimarlara, mühendislere haklarımızın iade edilmesi gerekiyor. Haklarımız elimizden alındı, bunu biliyoruz aslında. Mimar ve projesinin denetlenmesi, yani yılda 80-90... Ben kendi adıma düşünüyorum; yılda 80-90 tane proje çizsem, nerede ne vardı, hâkimiyetimi kuramam. Bunlar gerçekçi rakamlar değil. O yüzden, imzaları bir başkasına vermek, teknikerlerle çalışmak, bunları haksız rekabette de konuşuyoruz. Ama bunlar yine temelde ana sorunları oluşturan başlıklar bence. Mimarın inşaat sürecindeki varlığı da bununla beraber.

Denetim ve ceza mekanizmalarının verimliliğini hepimiz tartışıyoruz. Yapı denetim ne kadar var, şantiye şefi ne kadar var? Eğer bunu yapamıyorsak, buradaki doğruluk ve sağlamlık anlayışı bizim vicdanımıza kalmamalı. Ceza sistemleri, denetim sistemleri kusursuz işlemek zorunda. Yoksa, ölmez, sağ kalırsak, biz daha yıllarca toparlanıp toparlanıp bu konuları konuşuruz. Eğer biz mimarlar üstümüze düşen görevi yapmazsak da, yeni mekânlar oluşur veya bunu doğa kendi

kendine oluşturur.

Bu, yeni oluşan enkaz mekânı.

Şu paletin olduğu içi en konforlu ev, en konforlu yatak. O da bir mekân.

Burası da bir köyden geçerken gördüğümüz toplu mezar.

Teşekkür ederim.

MODERATÖR- Büşra’ya çok teşekkür ediyorum.

Nigar ablanın dedi gibi, mimari bakış açısıyla, yani bizim yaptığımız yanlışlar nedeniyle biz hep kendimize batırdık çuvaldızı. Mimari bakış açısıyla önce çuvaldızı kendimize batırıyoruz. Bu sunumda da özellikle hedeflediğimiz oydu. Çünkü biz sahada gözlemlerken, o binalar yıkılmasaydı, en azından tahliye edilebilecek şekilde ayakta kalsaydı, şu anda bu kaosun neden olduğunu daha kolay tartışabilirdik. Bu sebeple sağlam binalar yapmak, en başta zeminle ilintili doğru tasarım süreçlerini yönetmek bizim görevimiz. Varsayalım ki bunu önümüze koyduk, ama bizi engelleyen konular da var. Bundan sonraki süreçte, soru-cevap aşamasından önce şunu söylemek istiyorum: Mesela depreme dayanıklı bir zeminle ilişkili, sismolojik sarsıntıyla ilişkili de bir yapı tasarlamak istesek bile, İmar Yönetmelinde, şu an Denizli’de bizi kısıtlayan konu ne? Bu konuda bir arkadaşımız cevap verebilir mi?

SALONDAN- Benim bu konudaki tespitim, kapalı ve açık çıkmalar. Ben mimar olarak ölçek ve orantı biliyorum, bildiğimi farz ediyorum; ama Antakya’daki o caddelerde yürümeseydim, boyutunu anlayamazdım. O caddede gördüm ki, kapalı ve açık çıkmalar binalardan nasıl kopmuş veya asma katlı, 5,5’a yükseltilmiş, destek duvarların olmadığı, market ve işyeri yapılan ticari, artı konut yapılarının imar durumlarında buna izin verilmesinin sebepleri. Artı, bu kapalı çıkma

konusu çok önemli bence. Direkt binanın statü-
ni olumsuz yönde etkiliyor.

MODERATÖR- Biz yapmak istemesek bile, Yönetmeliğimiz şu anda diyor ki bize, “Bodrum ve zemin katları küçültün, üst katları büyütün.” Yani bizim Denizli’de yaşadığımız temel sıkıntılardan bir tanesi Yönetmelik anlamında bu.

SALONDAN- Eski binalara baktığımızda, genişten yukarıya doğru incelen bir yapı görürüz, ama bugün tam tersini yapıyoruz. Ters bir külah tuturmaya çalışıyoruz tabiri caizse.

MODERATÖR- Yapılamaz değil, her türlü yapı yapılabilir; ama ülkemizin ekonomik getiri-
si de buna uygun olmadığı için doğru uygulama yapamıyoruz.

Sude’yle devam ediyoruz. Sude de bizimle bir-
liket ekipte yer alan arkadaşlarımızdandı. Ken-
disine tekrar teşekkür ediyoruz. Biz 11 arkadaş
gittik. Döndüğümüzde, mesleğe bakış açımız
çok çok daha farklıydı.

SUDE MİNA YÜREK- Öncelikle hepimizin
başı sağ olsun diyerek başlamak istiyorum ko-
nuşmama.

6 Şubat 2023 günü 9 saat arayla çok yıkıcı, sarsı-
cı bir depremle güne başladık. Deprem 10 ilimizi
etkiledi. Türkiye İstatistik Kurumunun verilerine
göre, 14 milyon 13 bin 196 kişi bu depremlerden
etkilendi. AFAD tarafından 25 Şubat günü açıklan-
ılan verilere göre ise 42 bin 310 vatandaşımız
hayatını kaybetti. Biz de Mimarlar Odası Denizli
Şubesi olarak 10 Şubat 2023 günü deprem böl-
gelerine yola çıktık. Tanık olduğumuz manzara-
lar karşısında soğukkanlı davranarak mesleki
bir bilinç geliştirmeyi aslında amacımız. Oraya
vardığımızda birazcık yaşadıklarımızdan bah-
setmek istiyorum. İlk olarak Malatya’ya vardık.
İkinci Organizede AFAD şubesine gittik. “Biz
10 kişiyiz, mimarız, teknik ekibiz. Size ne ya-
pabiliriz?” denildi. Kaydımız alındı, yarım saat

sonra bize bir görevlendirme çıktı, bize bir ad-
res verildi. “Gidin, buradan ses geliyor” dediler.
Yola çıktığımızda, adrese yaklaşık 3-3,5 km var-
dı. Askerler bizi durdurdu, bizi içeriye almadılar.
Almamalarının sebebi ise, siyasilerin maalesef
ki medyaya verecekleri pozlar için sokaklara
innemeleri idi. Bir saat kadar o ses gelen o adre-
se yürümek zorunda kaldık. Bir dakikanın insan
hayatında büyük önemi varken, biz bir saat yol
yürüdü. Çok şükür diyoruz, yanlış ihbarmış.
Doğru olsaydı, muhtemelen o ses çoktan kesil-
miş olacaktı.

Ardından Hatay’a geçtik. Hatay Defne’de TM-
MOB’nin yürüttüğü, sadece gönüllülerden olu-
şan bir organizasyon var. Halkın depremden
ziyade, gerçekten çok fakir olduklarını gördük.
Başka bir dünya. Sürekli şöyle düşünüyoruz:
“Burası bir simülasyon, biz bilgisayar ekranına
bakıyoruz. Gerçek olamaz.” Sağımızda solu-
muzda paneller var. Bu dünyaya biz alışık de-
ğiliz çünkü.

Biraz istatistiksel olarak gitmek istiyorum.

Türkiye İstatistik Kurumunun verilerine göre,
depremden etkilenen 10 ilimizde, konutların
bulunduğu yapıların toplamı 3 milyon 478 bin
575’tir. Bu yapıların yüzde 51.14’ü 2001 yılı
ve sonrasında, yüzde 27.56’sı 1981-2000 yılları
arasında, yüzde 9.96’sı 1980 yılı ve öncesinde.
Geri kalan yüzde 11.3’üyle alâkalı bir bilgiye
ulaşamıyor. Resmi verilere göre ise, yıkılan ve
zarar gören yapıların yaklaşık olarak yarısı 2001
senesi ve sonrasında inşa edilmiş durumda.

Gözlemlerimiz sonucunda, kent merkezlerinde
hasarlı ve yıkılan yapılara ilişkin, yapım öncesi
kararları, yapım aşaması ve yapım sonrası denet-
leme olarak 3 kategoriye ayırdık.

Sunumun kalanına Cihan arkadaşımız devam
edecek.

MODERATÖR- Sude’ye bir soru sormak is-

tiyorum. 2001 yılı sonrasında yıkılan binaların oranı yüzde 50. Yüzde 50'nin normal şartlar altında iyi bir mühendislik hizmeti almış olması gerekiyor, çünkü bir 99 depremi yaşadık. Ya doğru denetlenmedi, ya biz doğru bir mühendislik hizmeti veremedik ya da gerçekten imar barışı (...) Biz en başından beri zaten imar barışının yanlış olduğunu savunuyoruz. Yıkılan binalar imar barışından faydalanan binalardı. Bu ortaya çıktığında (...) Henüz netleştirilemedi. Gerçekten de böyleyse, devlet eliyle bir cinayet işlenmiş oldu ve vatandaş kendi parasını vererek kendi mezarını yapmış oldu aslında.

İmar barışı konusunda Sude'nin ne söyleyeceğini merak ediyorum.

SUDE MİNA YÜREK- İmar barışı konusunda da geleceğiz birazdan, detaylı açıklamalarda bulunacağız; yasada yeri olmadığı, altının bomboş olduğu ve aslında kara düzen ilerlediğiyle alakalı.

İmar affı, barış adı altında sevimlileştirilmeye çalışılıyor. Aslında imar affının zaten devletin veya ilgili kurumların kendince koyduğu kanunları çiğnemek olduğunu düşünüyorum. Bir kanun çıkarıyorsun, ruhsatlı veya ruhsatsız yapıların devamı için diyorsun ki, "Tamam, ben size af getirdim. Hadi, alın projelerinizi, tapuya gidin, imar affı projelerine bakın." Kat planı, çatı planı. Ne kesit var, ne detaylandırmalar var, ne görüşler var, hiçbirisi yok. Bir tane kişi bile gidip, "Benim önüme bu proje geldi, imar affı projesi. Gideyim, denetleyeyim, gerçekten yerinde böyle mi" diye bakmıyor. Neden, biliyor musunuz; bakamaz. İlk başta vatandaşa diyor ki, "Senin ne kadarlık hakkın var?" Vatandaş e-devletinden giriyor, "Benim evim şu kadardır, şu kadar yazayım" diyor. Maalesef, yürürlüğe göre proje çizilmesi gerekiyor. Tabii, gerekli kişiler bunu denetleyebilecek güce sahip değiller. Bu sebepten, imar affının tam bir cinayet olduğu (...) "Deniz-

li'mizle alakalı ne düşünüyoruz?" diye konuştuk ya, ilk başta yapmamız gereken şey, gidilecek, imar affı projelerinin hepsi tapudan çıkarılacak, tek tek gidilip kontrol edilecek. Yoksa, aynı senaryoyu hepimiz Denizli'de yaşayacağız.

MODERATÖR- Teşekkürler Sude.

Cihan'la devam ediyoruz.

CİHAN TOSUN- Öncelikle hepiniz hoş geldiniz.

Özlem Başkanımızın söylediği gibi, biz ekip olarak orada bulunduk. Malatya, ondan sonra deprem bölgelerini, geceye gelse de, en azından görerek Hatay'a ulaşma durumumuz oldu. Malatya'da arama kurtarma, ondan sonra Hatay'da da lojistik destek şeklinde ilerledi.

"Neler sebep oldu?" gibi bir şey hazırladım. Bunları bilelim, buna göre hareket edelim. Bundan önce de şunu söylemek istiyorum: Her yerde söylendiği gibi, deprem ülkesiyiz, hazırlıklı olmalıyız. Çok üzülerken şunu söylemek istiyorum: Bizim ülke olarak en büyük yarışımız, depremde her defasında daha ne kadar can verebiliriz yarışı içindeyiz. Bir şeyleri düzeltmek yerine, "Araştırıldı, bu deprem 5. sırada" vesaire deniliyor. Biz ne yapıyoruz bu depremden önce? Gözlemlerimizi arkadaşlarımız söyledi, diğer arkadaşlarımız söyledi. Yok olmuş şehirler. Daha ne yapalım? 4'e mi yükselim bu sefer, 1'e mi gidelim, ne yapalım?

Neler sebep oldu? Az önce bahsettik zaten, imar yönetmelikleri dedik. Tabii, İmar Yönetmeliğinin içini açarsak, uzar gider. Saçma sapan mantar gibi binalar. Kendimiz de buna zorlanıyoruz açıkçası. Ben kendim mezun olur olmaz bunun sıkıntısını yaşadım. İlk çizdiğim projede bana dediler ki, "Yap, zeminde ne kadar küçülürsen küçül, yukarıda ne yapıyorsan yap." Nasıl ne yapıyorsan yap?! O bina uçacak mı? Uçacak demek ki.

Az önce bahsettiğimiz mesele vardı, TAKS meselesi. Burada binaların yaklaşık olarak birbirine yakınlığı vardır. Konsollarda göçme.

Şu bina da Hatay'daydı. Şu bina epey yüksek. Binanın kolonlarına dikkat ettim. Yönetmelikten haberdar olan arkadaşlar bilir, biz balkonlarla kolon koyduğumuz anda projemize "Emsal fazlası, şöyle, böyle" diye iptal oluyor. Bu İmar Yönetmeliğiyle alâkalı bir durumdu.

Bir de şehir planlamaları var sırada. Şehir planlamasıyla, imar planlarıyla alâkalı şunu söylemek istiyorum: Malatya'ya gittik, sonra Pazarcık'ı gördük, gittikçe olayın vahameti daha da yükseliyor. Maraş Pazarcık'a girdik, "Allah'ım, burası neresi? Denizli'nin Atatürk Caddesi'nde miyiz?" dedim. Sağlı sollu 12 katlı binalar, 15 katlı binalar. Çok fazlaydı, gece olduğu için sayamadım. Ben burada şunu sormak istiyorum: Böyle bir ilçenin gerçekten bu kadar yükselmeye ihtiyacı var mı, yok mu? Bugün biz Çal'a gidiyoruz, bugün biz Çivril'e gidiyoruz, herhangi bir ilçeye gidiyoruz; girer girmez Çal'da sağlı sollu 15 katlı binaların olmasının bir mantığı var mı sizce? Çal'ın ne ihtiyacı var buna, Çivril'in ne ihtiyacı var buna? Demek ki, Pazarcık'ın böyle bir şeye ihtiyacı var.

Manzaralar da bu şekilde.

Aslında şehir plancıların bileceği bir iş; şehir planını yaparken, hava sirkülasyonu, yükseklik, rüzgâr, sadece bunlara mı bakılıyor?

Ben burada herkesin gördüğü örneği açıklamak istiyorum. 99 depremindeki Tavşancıl, 2023 depremindeki Hatay Erzin. Bunlar aşağı yukarı yirmişer yıl arayla olan depremler. Burada haberler çıktı, "Tavşancıl'da çivi bile oynamadı. Hatay Erzin'de bina yıkılmadı" diye. Onlara karşı söylenen şey; "Bu ülkenin tek doğru adamı siz misiniz?" Onlar, yani kendileri demek ki.

SUDE MİNA YÜREK- Aslında bizden önce-

ki oturumda da arkadaşlar bahsetmişti yapı zeminine alâkalı. Bizim gözlemlerimiz arasında, gerçekten yapı zemininin yapılar üzerindeki etkisi gözle görülür düzeydeydi. Yumuşak zeminlerin depremde oluşan dalgaları daha iyi ilettiği ve daha büyük hissetmelere sebep olduğunu konuşmuştuk. Tam aksine, sert zeminlerin depremi daha yavaş ilettiği ve ortamı hızlıca terk ettiğinden bahsetmiştik. Alanda şahit olduğumuz gibi, yıkılan yapıların birçoğu fay hattı üstündeydi. Biz ilk gün Malatya'dan çıktık artık, akşam Hatay'a doğru gidiyoruz, yoldayız; tüm etimizin, kemiğimizin fay hattının üstünden geçtiğini hissettik. Yollar çökmüş. 1,5 metre yukarıda refüj gördüğümüzü biliyorum. Sağlı sollu evler yok. Cihan'ın da bahsettiği gibi, 10 katlı, 15 katlı evlerin hiçbiri yok, insanlar sokaklarda sadece cenazelerini bekliyorlar. Tam bir kaos, tam bir mahşer yeriyle karşılaştık aslında.

Görsellerde de göreceğiniz üzere, yapı zeminin önemi çarpıcı. Yüksek katlı, ama bodrumsuz yapılar. Zemin sıvılaşma hesaba katılmadan, temel yükseklikleri ve buna benzer birçok hatayla karşılaştık. Ardından, İskenderun kent merkezinde sahil şeridinde Cengiz Topel Caddesi ve Atatürk Bulvarı üzerinde zeminde sıvılaşma ve çökmele-ri kendiniz görebiliyorsunuz. Bunlarda yaklaşık olarak 1 metre kod mesafesi var.

Herkesin aklındaki bir soruya değinmek istiyorum; 2 gün önce yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı kararnamesi. Açıklayıcı olması için, bu kararnameden kısa bir kesit aldım. "Bu belirleme yapılırken, gereklilik bulunması halinde 4342 sayılı Mera Kanunu ile 6831 sayılı Orman Kanununun Ek 16. Maddesinde belirtilen alanlarda kullanılabilir. Bu kapsamda belirlenen alanlarda vasıf değişikliği gereken yerlerin re'sen vasıf değişikliği yapılacak ve bu yerler Hazine adına tescil olunarak yapılan işlemler kurumlara bildirilecek" ibaresi geçiyor. Böylelikle Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, deprem bölgesinde

yeniden yapım için çalışmalarında plan ve imar uygulamalarının gerekliliğini ortadan kaldırıyor. Bakanlığın onaylayacağı vaziyet planı ve düzenleyeceği yapı ruhsatına göre inşaatlar da yapılmaya devam edilecek. Tarım arazilerinin ve taşıma kapasitesi düşük zeminlerin rant uğruna yapılaşmaya açılması, oluşabilecek yeni deprem senaryolarının da önünü açmış oluyor.

CİHAN TOSUN- Otelı gören görmüştür, Adıyaman İsias Otel. Tabii, çok canımız gitti. Buraya daha fazla odaklanmamın sebebi şuydu: Ben kendim Kıbrıs'tan mezunum. Yanlış bilmiyorsam, burada 20'ye yakın Kıbrıslı genç öldü, öldürüldü. Öldü değil de, öldürüldü. İsias Otel 90'lı yıllarda apartman olarak tasarlanıyor, ondan sonra 10 yıl boyunca atıl bir vaziyette inşaat halinde kalıyor. Dolu, kar, yağmur, korozyon, her türlü sıkıntıya uğruyor 2001 yılında. Ondan sonra, o zamanki belediye artık nasıl yapıyorsa, buraya otel ruhsatı veriyor. 99'da deprem oldu, 90 yılında yapıldı, 2001 yılında otel ruhsatı veriliyor. Ondan sonra burayı alan arkadaşlar burayı otele çeviriyor, üstüne kat çıkıyorlar, yükseltiyorlar burayı. Kat çıkıldıktan sonra şikâyet oluyor, ne hikmetse mühürleniyor burası. Ondan sonra bir şekilde, mühürlendikçe açılıyor, mühürlendikçe açılıyor, birileri pes ediyor. Birileri bir şekilde bir yerlere ulaşmış, artık nasıl yapıyorsa, ne veriyorsa, bu oteli tekrar açıyor. Bu otel yıllar sonra bir sürü insana mezar oluyor. Bu arada, tabii, yıkıldıktan sonra farkına varıyoruz ya, otelin fotoğraflarında, lobide kolonların kesildiği çıkıyor ortaya, yani kolonları kesiliyor. 90 yılında yapılıyor apartman olarak, üstüne kaçak katlar çıkılıyor, yetmiyormuş gibi rüşvet veriliyor, sonra mezar oluyor. İnanılır gibi değil. Şurada üç kuruş para kazanılacak diye, insan canının hiçbir değeri kalmıyor. Çok üzülüyorum. Buradaki ailelerle beraber, Kıbrıslı çocuklar, öğretmenler, başka insanlar öldü. Gençcik canların hepsi üç kuruş para için gitti.

SUDE MİNA YÜREK- Az önce de söylemiştik imar affıyla alâkalı. Diyecek çok şey var, ama süremiz kısıtlı diye birazcık kısa geçeceğim.

Sözüme, imar affından kimlerin faydalandığından ziyade, kimlere zararlarının olduğundan bahsetmekle devam etmek istiyorum. Yararlarını konuşacak kişi yok burada sanırım.

İmar affı, 3194 sayılı İmar Kanununun Geçici 16. Maddesiyle çıkarılan kanun hükmüdür. Amaç ne kadar kaçak yapıların kayıt altına alınması, ardından da kentsel çalışmaların, yapılaşmanın önünü açmak olsa da, imar affı çıktıktan sonra tabii ki bu vaatlerin hiçbiri yerine getirilmedi, hiçbir çalışma gerçekleştirilmedi. Depremden etkilenen yapıların ne kadarının imar affından yararlandığı şu an için bilinmiyor. Yıllar boyunca aftan yararlanan yapıların 99 Marmara ve 2011 Van depreminde binlerce yurttaşımızın hayatına mal olduğunu hepimiz biliyoruz. 2018 yılında, afetlere maruz kalınabilecek bölgelerde veya dere yataklarında olmadıklarına; kıyı alanları, tarım arazileri, tarihi mekanlar olup olmadığına bakmadan, tarihi alanların üzerine inşa edilip edilmediğine bakmaksızın, yurttaşları kaçak ve risk taşıyan yapıları yapmaya teşvik ediyoruz. Ancak, imar affının halkı kaçak yapılaşmaya olan teşvikiyle birlikte, gerekli yönetmeliklerin hiçe sayılması söz konusu tabii. Ruhsatsız yapıların yanında, ruhsatlı, ama imar mevzuatına uygunluğu, yani kendi koydukları imar mevzuatına uygunluğu olmayan yapılar da bu af kapsamındaydı. Sormak istiyorum: Bu, kendi koyduğunuz kuralları çiğnemek değil midir?

Süre gelen döngü içerisinde, halkın oylarını kazanmak için yapılan stratejik bir plan örgüsünün sonucunda, halkın canını hiçe saymak kime, ne kadar doğru geliyor, bilemem; ancak, bildiğim bir şey varsa, o da imar affının bir cinayet olduğudur. Halkı kaçak yapıya, bilgisiz (...) Başından beri söylüyoruz, bilgisiz ve eğitimsiz insanların

o yapıları yapmalarını bir teşviiktir bu. İmar affından yararlanma sürecinin hiçbir yerde hiçbir karşılığı olmadığı için, maalesef kimse bir müdahalede bulunamıyor şu anda. Tadilat projelerinde istenilen karot testleri ve sondaj raporlarını biz neden şu anda imar affı projelerinin hiçbirinde istemiyoruz, bunu da sormak istiyorum. Bu kontrolsüz yapılaşmanın bir an önce önüne geçilmesini istiyorum ve bunun artık bir denetim altında tutulmasını istiyorum. Yeterince can kaybettiğimizi düşünüyorum. Daha kaç can bu kaçak yapılarda ölmeye devam edecek?

CİHAN TOSUN- Neler oldu da böyle oldu, bunları sıraladık.

İhmaller, kontrolsüzlükler ve yanlış imalatlar, bunlardan bahsetmek istiyorum. Tek bir kişinin suçu mu var; hayır, burada bir sürü suçlu var. Ne olursa olsun, burada belediye suçlu olabilir, şantiye şefi suçlu olabilir, yapı denetim suçlu olabilir, müteahhit suçlu olabilir, ustanın hatası olabilir; ama bir sürü hata var.

Şu alttaki fotoğraf Denizli'ye ait. Tarih olarak hatırlamıyorum, ama caminin kolonunu kesiyorlar. Oradan aldım o fotoğrafı.

Taşıyıcılara zarar vermek, beton sınıfını düşük kullanmak, demiri çalmak; maalesef çok gördüğümüz, betonun prizlenme süresini beklemeden, hemen kalıp sökmek, başka bir yerden beton numunesi götürüp laboratuarda onu incelettirmek, onun dışında bir sürü şey var. İhmaller, kontrolsüzlükler maalesef çok kötü sonuçlar oluşturuyor.

Sonuçlara geçelim.

SUDE MİNA YÜREK- Bizim alanla alâkalı gözlemlediğimiz en büyük hatalardan biri yumuşak kat hesabı ve yine rant uğruna bazı yerleri ticarileştirmek için yumuşak kat hesapları yapılmadan bina zeminlerinin ticarileştirilmesi. Deprem açısından, oluşturulamamış eğitim

programları değinebileceğim konular arasında. Bununla alâkalı değinebilecek çok şeyim var, ama en basitinden beton numuneleri. Beton firmasının 4 santigrat derecenin altında beton vermemesi gerekiyor; fakat nedense, bu sadece yapı denetimli yerlere verilmiyor, yapı denetimsiz yerlere beton firması beton gönderiyor.

Beton numunelerinin tek bir mikserden ve mikserin arkasından alınması (...) Bunun doğru yöntemi, diğer mikserlere de bakılıp betonun döküldüğü yerden alınması. Fakat tabii ki, bunlar bu süreç içerisinde yapılmayan şeyler.

Ben bir soru sormak istiyorum. Araba 5 kişilik, şu anda kullandığımız binek araçlar 5 kişilik. Arabaların bile 2 senede bir vizeye girmesi; ancak, inşası bitmiş yapıların denetlenmemesi konusunda biri bizi aydınlatırsa çok sevinirim, gerekli merci kimse.

Bu kadar konuştuk, ne yapmalıyız? Yapı, onu tasarlayan bireyin öznel görüşü ve kurgusal kararlarıyla gelişir. Genel bir çözüm önerisinde bulunacak olursam, yapının yapılacağı arazinin zemin ve depremsellik özelliklerine de bağlı olarak tasarım sürecine giriş yapmalıyız. Mimar meslektaşlarıma söylüyorum bunu. Bu çerçevede, gerekli yönetmelikler göz önünde bulundurulmalıdır. Yapı yapmanın kolektif bir süreç olduğunu hiçbirimiz unutmamalıyız ve bu işi bir tekerlekten çıkarmamız gerekiyor. Bu süreç kolektif bir süreç. Bunu hepimizin bilincine yatırması gerekiyor. Tasarımcının söz konusu bağlamı ve tasarımı arasında katmanlı bir analizle değerlendirmesi gerekiyor. Zemini inceleyeceksin, müşterinin ihtiyaçlarını listeleyeceksin, fizibilite raporlarını çıkaracaksın. Bunu katmanlar halinde yapmamız gerekiyor. İmalat ve teknik detaylar kamu yararı gözetilerek titizlikle denetlenmeli. Bu konuda toplumsal bir bilinç elde etmeliyiz. Sadece biz değil, hepimiz bir toplumsal bilinç elde etmeliyiz. Gelişebilecek alternatif

senaryolar için de gerekli önlemleri almalıyız diyerek sözlerimi bitirmek istiyorum.

SALONDAN- Mevcut yapı stokunu ne yapacağız?

SUDE MİNA YÜREK- Az önce de bahsettiğim gibi, imar affından geçen projelerin hemen yarın gidilip çıkartılması gerekiyor, onların hepsinin denetlenmesi gerekiyor.

SALONDAN- Mevcutta bizim dere yataklarında, fay hatlarında, yamaçlarda evlerimiz var.

MODERATÖR- Cihan da sunumunu tamamla-sın, soru-cevap bölümünde konuşalım bunları.

CİHAN TOSUN- “Neler yapmalıyız?” kısmında şunları söylemek istiyorum. Deprem oldu, şu an ne yapmalıyız? Bu çok önemli bir şey. Kentler yüzyıllarca devam eden bulunduğu çevreyle etkileşimleri sonucunda ortaya çıkarlar. Şu anda yapılmaya çalışılan şey ise, “Bir senede çıkaracağız, yükselteceğiz, herkesi ev sahibi yapacağız” şeklinde. Bu ne kadar doğru bir adım, bu soru işareti bizim için. Şu anda yapılmaya çalışılan şey aslında kentlerin sadece barınmadan ibaret olduğu bir yaklaşım. Bu çok yanlış. Kentler sadece barınmadan ibaret değil. Kent olgusunu oluşturan birçok kavram var; tarihi, eğitimi, sağlığı, ulaşımı gibi sıralanabilir. “İnsan için kentler” diyoruz ya, insan için olması lazım, yani sadece barınmak için değil. Aynı senaryoyu yaşamak için uğraşıyoruz herhalde bu bir sene içinde.

Bunu nasıl şey yapabiliriz, bunun örnekleri var. İtalya’da, 2016 yılında bir deprem oluyor, yüzlerce kişi ölüyor depremde. Dönemin İtalya Başbakanıyla (...) bir şeyi oluyor ve bir proje üretiyorlar. Bu az önce bahsettiğim kentler için gerekli olan şeylerin bulunabileceği, hem kısa vadede, hem de uzun vadede daha minimalist evler tasarlanıyor oradaki insanlar için. Çünkü gerçekten mevcut oluşturulabilecek olan kentle-

rin daha zamana yayılıp daha çok bilime önem verilerek yapılabilmesi için böyle bir alan oluşturuluyor. O ilk fotoğraftaki çadırlardan buna geçme kararı alınıyor İtalya Başbakanıyla beraber. Bu şekilde bir örnek verebiliriz en basitinden. O şekilde bir önerim oldu benim. Bu da bize bir örnek olabilir. Hızlı kentleşme yerine böyle şeyler yapabiliriz.

Sunumu şu şekilde noktalamak istiyorum. Gazi Mustafa Kemal Atatürk ne demiş? Siz kendiniz okuyun. Biz de ona göre yol alalım.

Teşekkür ederim.

MODERATÖR- Arkadaşlara çok teşekkür ediyorum.

Bu sunumlardan sonra şunu söylemek istiyorum: Gerçekten hem sahada, hem sunum öncesinde ve hem de mesleki anlamda çok uğraştılar. Aslında şunu da iyi bilmemiz gerekiyor: Gençlere güvenip onların yolunu açmamız lazım. Belki de çözüm önerileri onlardan daha kolay gelecek.

Sözü Nihat Bey’e vereceğim. Nihat Bey makine mühendisi arkadaşımız. Sahaya da gitti.

Buyurun.

NİHAT ÇAPOĞLU- Ben Nihat Çapoğlu. Makine Mühendisleri Odası Denizli Şubesi Yönetim Kurulu Üyesiyim.

Bölgeye gidişim Gökhan arkadaşımızla beraberdi. Aynı amaçla gittik, arama kurtarma için. Hiçbir şeye ihtiyaç olmadan bir hafta kendimize yetecek yiyecek, içecek, konaklama ihtiyaçlarımızı hazırladıktan sonra AFAD’dan haber beklemeye başladık. Maalesef, o haber bir türlü gelmedi. Yaklaşık 1,5 gün hazır bekledik. Bu beklediğimiz süreçte de eksik teknik donanımlarımızı tamamladık. Kırıcı, delici, kesici aletler, jeneratör ihtiyacı vesaire. Buradan gidip başlı başına problemdi zaten. Oradaki bir önceki DAK ekibiyle buluşma noktasına vardığımızda, daha doğrusu Hatay’a vardığımızda, insanların

ağlının tahayyül edemeyeceği kadar kötüydü her şey. Çılgınlıklar, yıkıntılar, bir taraftan ev sahiplerinin yakınlarını bina dışına çıkarıp battaniyeye sardıkları cesetler, tekerlekli sandalyede bir şekilde kurtarılmış insanlar (...)

İlk gün yaklaşık 4 ekip olarak (...) DAK'ın bir ekibi vardı orada, biz de buradan 15 kişilik dağıtıcı ekibi, ikinci DAK ekibiyle beraber 4 kişilik arama kurtarma ekibi oluşturduk. Dağılarak, bina dinlemesi, canlı olup olmadığının tespiti ve ondan sonra kurtarma çalışmalarına katıldık. Farklı ekiplere yardımcı olduk. Deprem bölgesine donanımsız gittiğin zaman hiçbir şey yapma şansınız yok. Yani elinizde eğer delici, kesici ve kırıcı aletler yoksa, geceleyin bir tepe lambanız yoksa mesela, bir hiçsiniz, hiçbir şey yapma şansınız yok.

Buradan gidişimiz İzmir üzerinden uçakla oldu. Kendi donanımlarımız içerisinde, kendi yemek vesaire ihtiyaçlarımızı karşılama amaçlı gazlı ocaklarımız vardı. Güvenlik amaçlı, uçakta bunların hepsini bırakmak zorunda kaldık. Jeneratör götürüyoruz, yakıtını boşaltmak zorundayız. Bölgede zaten yakıt sorunu var. Jeneratör temel ihtiyaç; ama yakıt koyamıyorsunuz içine, boşaltmak durumundasınız. Ancak o şekilde uçağa koyduk.

Bölgede hiçbir şekilde arama kurtarma ekibi yoktu, yani profesyonel anlamda yoktu. Sadece AFAD'ın gönüllüleri vardı, bir de gönüllü diğer kuruluşlar vardı. İlk gün alana bir şekilde saldırdık, çünkü canlı kurtarabilmek için 72 saat çok önemliydi.

Askeri nakliye uçaklarıyla bölgeye yoğun bir şekilde çadır sevkiyatı vardı. Bir tarafta bir grup arkadaşımız, diğer tarafta bir grup arkadaşımız, bu şekilde (...)

İlk enkazımız bu. İçeride 3 kişi vardı. Ama dediğim gibi, insanların hiçbir şeyi yok, kendi imkânlarıyla bir şeyler yapmaya çalışıyorlardı.

Küçük bir yaşam üçgenine koltuk sayesinde sıkışmış anne ve çocuklarını kurtarma uğraşı vardı, ekipman desteğiyle beraber onlara yardımcı olduk. Bölgede şu da sıkıntıydı: Ambulans hiçbir şekilde sokak aralarına gelemiyordu. Yani çıkardığımız kişiyi en yakın 50 metre, 100 metre mesafede sedyeye götürmek durumundasınız. Ana cadde üzerinde sorun yok, ama ara sokaklarda ambulans hiçbir şekilde söz konusu değil.

Burada yine 12 yaşındaki bir kız çocuğun çıkarılışının görüntüsü.

Bölge tamamen harap şekildedeydi. Ayaktaki binaların alt kısımları hiç hoş değildi. Yangınlar vardı. İtfaiye ekipleri 4. gün ancak yangın söndürmek için geldiler ve 5. gün şu binanın en alt katından 2 kişi canlı çıkarıldı. Şu gördüğünüz şeyler komple iş makineleriyle kaldırıldı, alttan dalarak... Sanıyorum, zemin katta falan kalanlardı. İş ekipmanınız vesaireniz yoksa, çok fazla bir şey yapma şansınız yok; ama bunu ilk 2 gün kullanmamak da gerekiyor. Düşünün, siz bir alanda çalışma yapıyorsunuz, içeriden ses ya da canlı almaya çalışıyorsunuz, yan binada vinçle beraber (...) kaldırılıyor. Depremzedelerin özellikle dışarıdan gelen, şehir dışından gelen akrabaları, iş makinesiyle gelenler kendi yakınlarını çıkartmak amaçlı, binalar üzerinde kepçe, vinç ve benzeri aletlerle çalışmaya başladılar. Bu da diğer ekipler için oldukça sorun yarattı açıkçası.

Benim gözlemlediğim, pek çok binanın ilk 2 katı yok.

Bir de tuhaf olan şey şuydu: Binanın bir kısmı öne doğru yıkılmış, bir kısmı sola ya da sağa doğru yıkılmış. Bu binada sizin hiçbir şekilde canlı arama şansınız yok, çünkü binayı tasavvur etme şansınız yok. Yatak odası neresi, mutfağı neresi, bina nasıl konuşlanmış, tasavvur etme şansınız yok.

Şu alan bizim konuşlanma alanımızdı. Mahallede yaklaşık 1 km çapında bir alanda çalışma

şansı bulduk.

Şu binada, en alt katta bir yaşlı amcamız vardı; ona ulaşıldı. Kolon arasına bacağı sıkışmış, ama psikolojik olarak, “Beni çıkartmayın, çıkmak istemiyorum” diyor. Kolonu alma şansımız da yok. Kolonu alırsak çökme ihtimali vardı.

2. gün JAK arama kurtarma bölgeye alındı.

Bu binanın 6 ya da 7 katlı olması lazım. Şu anda gördüğünüz, en üstteki asansör motor bloğu.

Bu, bizim kamp alanımızın hemen karşısında. Okulun bahçesinde kamp kurmuştuk 1. günün akşamında. Bina sahibi kendi kepeğini, kendi vincini (...) Bir şekilde kabul etti. Hatta binanın şu bölgesinde yaşayanlarla şu bölgesinde yaşayanlar arasında enkaz üzerinde kavga ettiler. Yani imkânı olan kendi bölgesinde çalışmaya çalışıyor, diğeri ise “Benim enkaz altındaki insanımızı öldürmeye çalışıyorsunuz” diye şikâyetle bulunuyordu.

Hepiniz bunları biliyorsunuz zaten, çok fazla şey detaylandırmaya gerek yok. Ama binlerce yıldır devasa fay hatlarının olduğunu bir coğrafyada yaşamamıza rağmen bu kadar hazırlıksız, bu kadar koordinasyonsuz olmamız üzerinde oturup düşünmemiz lazım. Bilgi birikimimiz var, ama uygulamada çok çok eksiklerimiz var. Eksik olan temel şeyler neydi; iletişimdi, ulaşımdı, koordinasyondur. Bunlar olmadığı zaman da çok fazla bir şey yapma şansınız yok.

Dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

MODERATÖR- Nihat Bey’e çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi salondan soru alalım.

Buyurun.

SALONDAN- Öncelikle başımız sağ olsun.

Arkadaşlara teşekkür ediyoruz gözlemleri için.

Acaba burası bizim için birer model olup da bundan sonra çıkartılacak olan kararnamelerde

ilgili siyasi makamlara herhangi bir bastı oluşturabilecek miyiz? Örneğin Hatay’da Amik Gölü zamanında kurutuldu, baskıyla kurutuldu, tarıma açıldı. Ne oldu; tarıma açılan alanlara binalar yapıldı. Taşıma gücü düşük olduğu için, zemin sıvılaştığı için hepsi yok oldu. Acaba mimar arkadaşlarımız burada proje yaparken, zeminin taşıma güçlerini jeolojik mühendisi veya jeofizikçi arkadaşlarla standart penetrasyon testleri veya zeminden almış oldukları karotlarla bunları hiç dikkate almadılar mı, zeminlerin taşıma güçlerini oratya koymadılar mı, bunlara uygun bir temel projesi yapmadılar mı?

İkinci olarak, bazı yerlerde kolon-kiriş bağlantı noktalarının koptuğunu görüyorum. Demek ki, burada hatalar var. Binaların yattığını görüyoruz. Demek ki, bu temel sistemi yanlış yapılmış ve bir kısım yükü taşıırken, diğer kısmı taşıyamamış, moment bir kuvvet oluşmuş ve bina taşınmış. Kullanılan beton, beton santrallerinden alınıyor. Orada kullanılan agreganın jeolojik yapısı nasıldı acaba? Serpantinlerin ayrışmasından olan bir materyal mi kullanıldı; yoksa, kireç taşlarından, bazaltlardan, andezitlerden mi? Bunlar hiç araştırıldı mı? Kullanılan çimento, kullanılan beton gerçekten standartlara uygun mu? En önemlisi de şu: Bu bölge çok sıcak bir bölge. Ben bir olaya şahit oldum. Fransızların yapmış olduğu bir projeydi bu. Ne yaptılar, biliyor musunuz? Duvarlara, kırılganlara ve kolonlara ne sardılar, biliyor musunuz; telis çuval sardılar ve dışarıdan suladılar. Burada gördük, betonları elimize alınca paramparça oluyor. Niye; çünkü beton yandı. Ben burada betonun dozajında veya demirinde bir hata olup olmadığını bilmiyorum, sizin takdirinize sunuyorum; ama bizde nedense sulama diye bir olay yok. Sulama olmayınca yanma olayı oluyor.

Amerika’yı yeniden keşfetmeye gerek yok. Bakın, Şili’de, Arjantin’de, Japonya’da -deprem hattında bunlar- 8.8 şiddetinde depremler oluyor

ve orada çok az insan kaybı oluyor. Bir ders alalım, Japonları çağıralım, “Gel kardeşim, birlikte proje üretelim” diyelim. Bozkurt’ta bir deprem oldu. “Gel, bize bir bina yap.” Bizim aklımız gözümüzdedir. Onu bir görelim. Bizim hatamız nerede, oturalım, bir çare bulalım. Bu hatalar nelerdi, maddeler halinde belirleyelim ve bunun üzerine hep beraber gidelim.

Teşekkür ediyorum.

MODERATÖR- Katkılarınız için çok teşekkürler.

Bölgeye ilişkin hasar tespit raporları hazırlanıyor. Sizin sorularınıza cevap vermek için teknik incelemeler yapılması lazım. Eğer biz bunlara gözle baktığımız şekilde şu anda cevap verirsek ilerleyemeyiz. Sorduğunuz sorulara cevap verebilmek için, arkadaşların da buna cevap verebilmesi için teknik incelemenin yapılması lazım.

Başka söz almak isteyen var mı?

EVİRİM TUĞRUL- Merhabalar herkese.

Ben gözlemlerime dayanak bir şey söylemek istiyorum. 2001 yılından sonraki imar barışı silsilelerinin yanı sıra, İstanbul depreminden sonra bir sene -yanlış biliyorsam, büyüklerim beni uyarsın- ruhsatlar durdurulup yapı denetim sistemi için çalışmalara başlanmış, 19 şehir de -Denizli de bunların içinde- pilot şehir ilan edilmiş. Maalesef 10 yıl sonra, 2011’de, geri kalan 19 şehrin sonrasında yapı denetim sistemi getirilmiş. Pilot şehirlerden sadece Adana, Antep ve Hatay bunların arasında. Yapı denetimi olan binalardan yıkılanların sayıları ortada, yüzde 40’ı geçmiyor. Sistem bu. Sisteme her gün isyan ediyoruz, ben 5 haftadır isyan ediyorum.

Demir Büşra çok güzel bir şey söyledi. Yapı denetim denetliyor, ama aklımız rahat mı; değil. Hepimiz denetleyeceğiz. Biz mimarlar olarak binamızın arkasında duracağız; 10 bina değil, 5 tane yapacağız yılda. 90 tane proje yapan var.

Ben geçen dönem Yönetim Kurulundaydım. Allah aşkına, bir insan 90 tane bina yapabilir mi? Bu da o dönemin artık politikalarından mı, bilmiyorum; ama maalesef sistemimiz bu. Belediye Başkanımız da burada, ama (...) Ben bunu rica ediyorum. Binamızın arkasında duralım. Bu çatı altında bitiyor bence. Sadece sisteme veya diğer hiçbir şeye güvenmeyelim. Her şey ortada.

MODERATÖR- Katkıları için teşekkürler.

Buyurun.

SALONDAN- Ben şunu öğrendim: Yapıyı yaparken kontrol ediyoruz, sonra etmiyoruz. Evet, araçlarımızı muayeneye gönderiyoruz. 5 yılda bir, artık ne kadar süreyse -buna odalarımız karar verecek- bununla ilgili odalar birleşerek (...) Bu teklifi kabul ettirmek belki zor olacaktır, ama halka imzaya sunsalar, böyle bir düşüncemiz var mı odalar olarak?

MODERATÖR- Tabii ki bunu da yapabiliriz. Zaten bu toplantı sonucunda kaydı toparlayacağız, bir döküm yaptıracağız, bunun üzerinden bir sonuç raporu oluşturup belediyelere iletacağız. Bunun ardından da topyekûn bir araya gelmenin yolunu bulmak zorundayız.

Buyurun.

SALONDAN- Soru değil, sizin son cümleğinizin içerisini doldurmak için söz aldım. Üç cümleyle tespit yapıp somut önerime geçeceğim.

Evet, 99 depremi, ondan sonra 2001 yılında yapılan yapılarla ilgili yüzde 51’lik bir oran. Hepimiz sınıfta kalmışız, değil mi? Asrın felaketi değil, asrın cinayetini hep birlikte işlemişiz; ama bunun bir silsilesi var. Örneğin mimar ve mühendislerin vesayetini, “Ben vatandaşı kurtardım” diyen bir zihniyetle biz Denizli’deki yapı üretim sürecinin sağlıklı bir şekilde sonuçlanmasını sağlayabilir miyiz; sağlayamayız. 2001’den 2023’e kadar 8 defa imar barışı gündeme geldi bu ülkede. Bu imar barışıyla ilgili, yıkılan bi-

naların altında bizlerin, yani mimar ve mühendislerin imzası yok mu; var. Bırakın deprem bölgesini, Denizli'ye geleyim. Bizde, bu imar barışı süreci içinde üç kuruş, beş kuruş kazana-yım diye o projelerin altına imza atan belediye meclis üyesi mimar ve mühendisleri yok mu şu anda, görevde; var. Peki, şu anda ya da önceki dönemde Mimarlar Odası yöneticiliği yapmış birisinin imzası olduğu binalar var mı; var. O zaman, demek ki hepimiz taammüden asrın cinayetini işlemişiz. Buradan bir ders çıkarmamız gerekiyor arkadaşlar. Eğer bütün silsileyle, devletin en üst makamından bir bireye kadar, bir ferde kadar bizim geleceği kurtarmamız gerekiyor. Çünkü orada bir felaket yaşandı; ama yarın, 1 ay sonra, 10 yıl sonra ya da 50 yıl sonra Denizli ölçeğinde ya da Ege Bölgesi'nde yaşanmamasının garantisi var mı; yok. Kesinlikle yaşayacağız, değil mi? O zaman biz, hiç olmazsa yarından itibaren, şu anda yaşayan insanlarımızın... Herkes panik halinde, değil mi, herkes ufak bir çıtırtıda yatağından kalkıyor şu an Denizli'de. O zaman, bunların gönlünü rahatlatacak bir şey yapmamız gerekiyor, bir sivil inisiyatif geliştirmemiz gerekiyor. Oradaki kardeşlerimizle dayanışma ağı tamamı, eyvallah; ama 1 ay sürece, 2 ay sürece, 3 ay sürece, bitti. Ben soruyorum: 99 depreminden bu yana yapılmış yapı stokunun durumu nedir? 2001 yılında, o dönemde hazırlanmış zemin haritasının şu anki güncel durumu nedir?

Üzerine alınmasın lütfen, tek yerel yöneticimiz burada olduğu için Bozkurt'tan örnek vereyim. Bozkurt'un depremden sonra mevcut yapı stokunun hali nedir, yeni yapılaşma olanakları için zemin durumu nedir? Biz buna uygun önlem aldık mı? 10 yıllık, 20 yıllık, 50 yıllık binaların yarın oluşacak depreme karşı Denizli'deki tavrı nedir? Bununla ilgili bir önlem var mıdır, bununla ilgili bir hazırlık var mıdır? Ta binaların kimliğine kadar gittiniz. Ne kadar güzel örnekler. Bununla ilgili, her binanın önünde, kat planlarından asan-

sörlerdeki mavi, pembe, yeşil etiketlerine kadar bir kimikleme gerçekleştirebileceğimiz bir sivil inisiyatife ihtiyacımız var. Herkes arıyor. Sizleri de arıyorlardır. "Ağabey, ben nereye müracaat edeceğim, test yaptırmak istiyorum" diye. Otel sahibi arıyor beni, "Güçlendirme yapmak istiyorum. Ne yapabilirim?" diye. Demek ki, burada bir önderliğe ihtiyaç var. Benim somut önerim.

Başta Mimarlar Odası Başkanımız olarak bütün katılımcıları kutluyorum. Denizli için çok tarihi, çok hayati bir etkinliği gerçekleştirdiniz. Öyle laf olsun diye, belediye başkanlarının, "Falanca yerde deprem oldu. O zaman, ben şurada bir etkinlik yapayım" deyip durumu kurtaracak hamlesi yerine, çözüm odaklı bir etkinlik gerçekleştirin. Sizi kutluyorum, ama bunun devamını getirmek gerekiyor. İKK Başkanımız da burada. Devletin bu kurumlara bakışını, bir de vatandaşın bu kurumlara bakışını biliyoruz. Hayır, sivil bir inisiyatif. Bütün kurumların içerisinden, mimarlar, mühendisler, vatandaşlar, herkesin olduğu gönüllü bir organizasyona ihtiyacımız var. Bu organizasyon bence tek bir şey yapsın; şu anki mevcut yapı stokuyla ilgili yardım talep eden her vatandaşa elini uzatsın, hiçbir şey yapamıyorsa moral desteği versin, çok şey başarmış olur diye düşünüyorum. Devamını zaten getiririz, biliyorum. Evet, bütün bu süreçlerin sekreteryasını mimarlık mesleğinin konumu gereği yine Mimarlar Odası yapsın.

Teşekkür ediyorum.

MODERATÖR- Görevi aldık (...) Bey. Önümüzdeki dönemde bu konuda gerekenleri yapacağımıza inanıyorum.

(Kayıta kopukluk)

BİRSEN ÇELİK- Bozkurt ilçemizde 6 şiddetinde bir deprem oldu. Önce 330, sonra yaklaşık 600'e yakın binamız tamamen yıkıldı. Sevindirici durum şuydu: Deprem Yönetmeliğinden önceki binalarımız yıkılmıştı. Bu belki sevindirici-

ciydi. “Depremi bir milat kabul edelim. Bundan nasıl yararlanabiliriz?” diye bir çalışma başlattık. Sağ olsun, o zamanki Mimarlar Odası Yönetimi de bize çok destek oldu ve araştırmaya başladık. “Deprem sonu, deprem geçirmiş bir yerdeki imar çalışmaları ne olmalıdır?” tezini kim yazmış diye araştırdım. Böyle bir profesörlük tezini Eskişehir’deki Muhammet Nur hoca yazmış, onu buldum. Telefonunu buldum, telefon ettim, “Ben şuyum. Benim bölgemde bir deprem oldu ve bu depremde şunları şunları yaşadık. Sizden yararlanabilir miyiz?” dedim. Biz ağustosta deprem yaşadık, ben onu ağustos sonunda aramışım. Depremi 8 Ağustosta yaşadık, 30 Ağustosta bu hocayla telefonla konuşmuşum. Hocamın bana tavrı şuydu: “Ben şu anda Bodrum’da güneşleniyorum. Şimdiye kadarki yaşantımda hiçbir yerel yönetici beni aramadı. Tatilimi bitiriyorum” dedi, ertesi gün Bozkurt’taydı. Tabii, çok duygulandım. Kendi çalışma arkadaşlarını, doktora öğrencilerini, asistanlarını Bozkurt’a getirdi ve biz Bozkurt olarak yapı stokumuzu onların sayesinde çıkardık. Yoksa, benim ne öyle bir ekonomik gücüm, ne de öyle bir teknik ekibim vardı. O zaman için bir tane inşaat mühendisi ve bir tane inşaat teknikeriyle ben imarımı ve fen işlerimi yürütüyordum. Sağ olsunlar, o hocalar yaklaşık 2 aya yakın Bozkurt’ta kaldılar ve benim yapı stokumu çıkardılar. Tamam, yapı stoku çok önemli bir veri, elimde var; peki, ne yapacağım? Ben gidip, “Ayşe Hanım, senin binan çok kötü” diye bunu resmi olarak tebliğ ettiğimde, yasa bana diyor ki, 6 ay içinde boşaltacaksın ve yıkacaksın. Peki, Ayşe Hanım’ın buna gönlü var mı ya da böyle bir ekonomik çerçevede bu binayı yeniden yapabilme durumu var mı; tabii ki yok. Bir de Türkiye’nin gerçekleri var, bir de siyasi bir kişiliğimiz var. Gidip de kimsenin binasını yıkamıyorsunuz arkadaşlar. Elinizde veri olsa bile, bu resmi veri bir tavsiyedir. Tavsiye gereği, “Bak arkadaş, senin binanın durumu bu” diye in-

sanlara bildiriyoruz.

Tabii ki, yıkılmamış binalarımızla ilgili de sonradan şöyle bir terim oluştu bende; yorgun binalarmış. Bu yorgun binalarla ilgili de Denizli’de bir tekstilci yapıyormuş bunu; karbon fiber uygulaması yapıyormuş. Onunla görüşmelerimizi tamamladık hemen hemen. İnşaat Mühendisliği Fakültesiyle de projelendirirsek, bir finans kurumuyla da bunu kredilendirebildiğimizde, en azından güçlendirmeye ilgili çalışmamızı Bozkurt’ta tamamlayacağım ve vicdanımı susturacağım diyorum.

Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim..

MODERATÖR- Evet, yerel yönetimlerin sivil inisiyatiflerle birlikte hareket etmesi, bizim Mimarlar Odası ve buradaki tüm akademik odalar, bu toplantıyı organize eden ve bizimle birlikte bu saate kadar ve bunun öncesinde emek veren tüm odaların isteği; yerel yönetimlerin işin başında olsun, uygulayıcı onlar. Biz lojistik anlamda, bilgi anlamında, birikimimiz anlamında, ne biliyorsak, gücümüzün yettiğince, bilmiyorsak öğrenerek destek vermek istiyoruz. Zaten bu toplantıdan bizim çıkarmak istediğimiz çıktı da bu olmalı en başta.

Sadece şunu söyleyeceğim: Çok çabuk tüketiyoruz. Bahsettiğiniz güçlendirme metoduyla ilgili konuyu inşaat mühendisi arkadaşlarım çok daha iyi bilir. Bu sismik izolatörlerle ilgili çok hızlı bir şey oldu piyasada. Teknik anlamda çok iyi araştırmamız lazım. Çünkü “Her şeyi her binada kullanmaya gerek olmayabilir. Sismik izolatörler zorunlu olarak ayakta kalması gereken binalarda kullanılması olmalı” diye bir şeyler okudum.

BİRSEN ÇELİK- Sayın Başkanım; karbon, bazalt gibi (...) sistemiyle oluşturulan bir kaplama sistemiymiş. Benim de çok anladığım bir şey değil.

MODERATÖR- Bilimsel olarak arkadaşları-

mız açıklarlar. Bunu sizin cümlelerinize üstüne söylemiş oldum, ama size özel bir eleştiri değil, genel olarak böyle bir algı var. Çünkü “İki katlı bina yapacağım. Sismik izolatör koyalım mı temelime?” diye sorular gelmeye başladı.

SALONDAN- 3 Martta onunla ilgili bir eğitimi-miz var. Cüneyt Tüzün hocayı davet ettik.

MODERATÖR- İnşaat Mühendisleri Odasının duyurusunu da yapmış olalım buradan. Bizler de duyurusunu yaparız.

Buyurun Savaş Bey.

SAVAŞ (...)- Öncelikle bu toplantı için teşekkür ederim. Güzel bir bilgilendirme toplantısı oldu. Ama az önce Birsen Başkanımız da söyledi, “Mevcut yapı stokunu tespit ettirdim. Ama mevcut yapı stoğuyla ilgili vatandaşa gidip de, ‘Ben senin evini yıkacağım’ diyemiyoruz” dedi. Bu işin temelinde yine kentsel dönüşüm var. Az önce soru-cevap kısmında sorulduğunuz soruyu size yöneltmek istiyorum. Tespitler tamam, tespit güzel. Önümüzdeki süreç içinde yapılması gereken işlerle ilgili kentsel dönüşümle ilgili, Mimarlar Odası olarak, İnşaat Mühendisleri Odası olarak, TMMOB olarak bir planınız, bir yol haritanız var mı? Yoksa, bununla ilgili tekrar geniş kapsamlı toplantılar yapıp herkes bugüne kadar hazırlamış olduğu çalışmalarını getirmeli ve bir yol haritası çizmeliyiz. Bugün, “Yapı stokunun şu kadarı dayanıklıdır, şu kadarı sağlamdır, değerlidir” diye ayırırsak, ben inanıyorum ki, Denizli’de yapı stokunun yüzde 90’ı böyle bir depremi kaldırmaz. Dolayısıyla bu şehrin yeniden planlanması gerekir ve bu planlama içinde de, az önce söylediğim gibi, geleceğe yönelik, geleceğin şartlarını öngörerek bir planlama hazırlamalıyız. Gelecek derken, 5 yıl, 10 yıl, 20 yıl, 50 yıl. Mustafa Kemal Atatürk bir yol yaparken, “Paşam, yine çok içmişsiniz” dediklerinde -Ankara’daki Ulus Caddesi’nden bahsediyorum- “İleride bu yol bize yetmeyecek” demişti. Yani

geleceğin koşullarını öngörerek bir planlama hazırlamalıyız. Bunu oradan buradan bekleme-mize gerek yok; TMMOB olarak, İKK olarak bunu biz birlikte çözebiliriz. Bununla ilgili bir plan hazırlayıp gerekiyorsa bu planı sunabiliriz ve gerektiği yerde kullanabiliriz.

Teşekkür ederim.

MODERATÖR- Çok teşekkürler.

Kentsel dönüşümle ilgili olarak zaten yasa ilk çıktığı andan itibaren kentsel dönüşümün kentsel dönüşüm olarak yapılmadığı, bunun parsel dönüşüm olarak ilerlediğini her seminerde, sunumlarda gazetecilere hep söyledik, “Yanlış yaşıyorsunuz parsellerdeki binaları yeniliyorsunuz” dedik. Ama ne gördük; yan taraftaki parsel sağlam binanın üstüne devrilmiş, yıkılmış. Topyekûn bir yenilemeye ihtiyaç olduğunu hep söyledik. Bundan sonraki süreçte nasıl yapılacağı, yöntemleri de aslında çok konuşuldu. Kentsel dönüşümün nasıl yapılması gerektiği, parsel toplulaştırmalar, yüksek kat vesaire çok teknik konular; ama gerçekten bunların çıktığı dönemden beri söylediğini Şubem adına biliyorum. Bizim Şubemizin de yerel basına bu konuda çok sunumları oldu. Kentsel dönüşümün ne olduğuyla ilgili bir dergi eki çıkardık. Bunlara bakıldığında, zaten her şey hazır. Sadece bunları uygulaması gereken ve bunları uygulatması gereken bir baskı lazım, bir de uygulaması gereken yöneticiler lazım. Ama yine de toplu olarak önümüze alıp, onları tekrar gözden geçirip öneride bulunabiliriz.

Başka söz isteyen var mı?

HÜLYA KAHVECİ- Konuşmalarda hep denetimle ilgili (...) verildiği için, eksik bulduğum bir noktayı tamamlamak istiyorum. Denetim demek, bir şey yapıldıktan sonra kontrol etmek (...) Yanlış yapıldıysa, düzeltmek çok zordur. Bu durumda, mimar ve mühendisler yine işin dışında kalmıştır aslında. Yapılırken işin içinde

olmak gerekiyor. Şantiye şefliği hep ihmal ediliyor. Artık her seçimde ben, “Şantiye şefliğini Oda denetlesin, yapsın. Şantiye şefi ücretini tam alsın, hatta yüzde olarak Odaya (...) yazsın, yüzde olarak Oda da belli bir pay alsın, Oda da bunu organize etsin” demişimdir. Bu bir öneri. Daha iyi başka öneriler de olabilir. Belki şantiye şefi ücretini yapı denetim gibi devletin bir bankasına yatırtarak, şantiye şeflerini birilerine mecbur bırakmadan bir çözüm getirilebilir. Daha başka öneriler olabilir. Birincisi bu.

Bir de depremden sonra çıkartılacak rakamların daha net ve kesin olmadığı gibi bir görüntü var. İstatistiklere göre de bir (...) var gibi görünüyor. İmar barışı 78’den beri kaç tane binaydı? Buna oranlamak lazım. Bir de yıkılan binaların fay hattı üstünde olabileceği söyleniyor, ama inşaat mühendisi arkadaşlarımızın birçoğu, “75 yılının yönetmeliğine göre bile yapılıyordu, bunlara bir şey olmazdı, en azından canlı çıkılırdı” diyor. Demek ki, uygulamaya geliyor iş. Yaparken inşaatta olmak, önemli olan bu. Bir de izolatörle ilgili benim epey zamandır dillendirdiğim bir konu var. Ben bazı kurumlara da yazıyorum bazı şeyleri, üniversitelere havale edildiği hakkında cevap da alıyorum. Biz (...) yalıtıma geçtiğimizden beri, maalesef sadece 3 santimlik mıcır seriliyor inşaatın altına. Çok büyük eksiklik. Ben geleneksel yapılarla uğraşıyorum. Eski yapılar da 50 santim taş duvar örülür hiç sıvasız. Bizim eski binalarda da su izolasyonu (...) yalıtımdan önce 15-20 santim (...) döşenirdi binanın altına. Bu hem zeminin stabilitesini sağlıyor, hem de suyu drene eden bir şey. Çok önemli. Biz bunu ihmal ettik. Sonra Japonya bilye sistemi buldu, “Vay, ne kadar zeki adamlar” diyoruz. Bizim bu Anadolu’nun, Asya’nın kadim kültüründe binlerce yıldır bilye sistemiyle çalışan (...) var. Bazı şeyleri unutmadan ya da kendimize ait bilgileri de ortaya dökerek, belki imar planlarından, yönetmeliklerden, TS standartlarından devam eden

bir sisteme de gerek var. Diğer taraftan da uygulama çok önemli. Uygulamanın içinde olmak durumundayız. Uygulamanın içinde yoksak yokuz yani.

MODERATÖR- Teşekkür ederiz Hülya abla.

Buyurun Mehmet Bey.

MEHMET ÖZTÜRK- 99 depremi (...) Yüksek Yapı Kurulu diye bir kurul kuruldu Ankara’da. Onun başı olan kişi yetkili olarak 99 depremden sonra (...) Oda Tiyatrosunda bir panele katıldı. Panelde kendisine bir tek soru sordum. Yapı Denetim Yasasının çıkacağını, inşaat yapmanın zorlaştırılacağını, bu işlerin Türkiye’de artık çok daha farklı olacağını (...) Ben en sonunda şunu sordum: Benim çok param var, ticaret odasına gittim, kayıt yaptırdım, 5 dakika sonra bu memlekette müteahhitlik yapmaya başlayabilirim. Yani bizim bu işi emektar olarak, mimar, mühendis, jeoloji mühendisi, inşaat mühendisi, kim olursak olalım, istediğimiz kadar emek verelim, biz işimizi bitirdikten sonra oradan demiri çeken müteahhit varsa, betoniye için suyu basan beton firması varsa, bizim bu memlekette yaptığımız her şey yerinde sayıyor. Bizim öncelikle bu memlekette imar affının vatana ihanet olduğunu insanlara bir anlatmamız lazım. İlk başından beri, imar planının yapılmasından, binanın inşasından, bu işle ilgili emek veren mal sahibinin parasından, hepsinin zayi edilmesi için yapılabilecek tek şey, en büyük ihanet imar affıdır, yapı kayıt belgesidir. Mimarlar Odası olarak veya TMMOB’ye bağlı odalar olarak, bu konuda emek veren veya bu konuda faaliyet gösteren meslektaşlarımızın kesinlikle cezalandırılması taraftarıyım. Çünkü biz doğrusu yapılsın diye emek verirken, yarısı kadar para kazanan bir insanın bitişindeki insan yapı kayıt belgesiyle, imar affıyla kazanını 3 katına çıkartıyorsa, biz dürüst insanı cezalandırıyoruz. Dürüst insanı cezalandırarak bugünkü depremlerin önüne ge-

çemeyiz. Biraz önce örnek olarak verdiniz, Erzin vardı, bir tane daha ilçemiz vardı. Oradaki belediye başkanlarını insanlar Deli Dumrul ilan ettiler. Niye; o bölgede ihtiyaç olmadığı halde 5 katlı, 10 katlı yapılara müsaade etmedikleri için. Şanlıurfa, Adana, Diyarbakır, Hatay, bu illerde 15-20 katlı binalar var, çok yüksek katlı binalar var. Zemin sıvılaşmasının olduğu yere, göl yatağının olduğu yere havaalanı yapan bir zihniyetle bu memlekette hiçbir şey üretemeyiz; ama mücadele etmek zorundayız. Mücadele etmenin yöntemi de, imar affının, yapı kayıt belgesinin ihanet olduğunu bildirip, kendi içimizde meslektaşlarımıza bu işi yaparken biraz daha bilinçli yapmaları konusunda, bazı detaylar konusunda yardımcı olmamız gerekiyor.

Teşekkür ederim.

MODERATÖR- Katkılarınız için çok teşekkürler.

Evet, en kısa zamanda müteahhitlik yasasının ve yetkin mühendislik yasasının çıkması gerekiyor. Umuyorum ki çıkarırlar. Çünkü bunlar bizim elimizde değil. Önerilerimiz çok.

Nigar abla, istersen buradan konuş.

NİGAR HÜYÜK- Yetkin mühendisliği söyleyecektim, değindin. Bir doktor tıbbi bitirdiği zaman nasıl hemen ameliyata giremiyorsa, bir ihtisaslaşma olması gerekiyorsa, bizlerin de bu eğitimlerden geçmemiz, bu sertifikaları almamız gerekiyor, her yeni mezunun istediği projeyi yapmaması gerekiyor.

Onun dışında, memleketimizde ne yazık ki gayrimenkul piyasasının taleplerine göre şekillendi bugüne kadar kentsel dönüşüm. Evet, ada ölçüğünde olmalı mutlaka. Başkanımız da buradayken söyleyeyim. Belediyeler bir süreliğine belki bu plan tadilatlarını dondurmaları, artık bu işe evrilmeliler, kafalarını bu işlere yormalılar. Yani böyle bir çözüm olabilir; belediye meclislerinde

plan tadilatları işi askıya alınabilir. Dere yataklarına, ağaçlandırılacak alanlara, yeşil alanlara ya da başka türlü, kat artırımı gibi yapılan plan tadilatları durdurulmalı.

Müteahhitlik yasasını söyleyecektim, onu da söyledin. Mutlaka çıkması gerekiyor.

Son söz de olsa bitmeyecek aslında.

Düzenleyenlere teşekkür ederim.

MODERATÖR- Çok teşekkür ediyoruz.

Sabrınız için sizlere de ayrıca teşekkür ediyoruz.

SALONDAN- İmar affı cinayetini bu ülkenin başına bela eden kişinin mutlaka ve mutlaka bir suç duyurusuyla tarihe not düşülmesi gerektiğine inanıyorum. Bu yetkili kişilerce yapılmalı. Bunu yapacak olan da başlangıçta şu içinde bulunduğumuz Oda elemanlarıdır, Oda mensuplarıdır. Tekrar ediyorum: İmar affı eğer gerçekten bir katliamsa, bu katliamın suç duyurusu şimdiden yapılmalıdır.

Teşekkür ederim.

BÜŞRA BAĞCI- Tek bir cümleyle bir şey söylemek istiyorum. Oraya dair söyleyeceğim şey, kıyameti canlı görmek, organizasyonsuzluğu canlı görmek. Kurtuluş Savaşı'ndaki organizasyon yapısını tahayyül bile edemiyorum. O kadar büyük bir başarıymış ki o. Oradaki o gönüllüleri bir araya getirebilmek kat kat katma değer sağlardı, yarar sağlardı. Bunu yapabilmek çok önemli. Bu Oda çatısı altında bunları bağlayacak ve sesi Meclise götürecek yer bizim odalarımız, İl Koordinasyon Kurulumuz, bu çatılar. Buraya gelecek olursak da, mesleki olarak benim elimdeki imza. Biz bunları böyle kat kat geçmezsek, yol alabileceğimize inanmıyorum.

SUDE MİNE YÜREK- Önerilerin sonucunda hep bireyin öznel yargılarına bıraktık. Biz bazı şeyleri bireyin öznel yargılarına bırakırsak, topluluk olamayız. Bunların yasa, kanun altında yasallaştırılması gerekiyor. Burada, bu salon içe-

risindeki 50 kişi başkaldırıp bir kişi “Ben bunu yapıyorum” derse, bu süreç bu şekilde devam edecek. Aynı tas, aynı hamam. O yüzden tek temennim, umarım, yakın zamanda bu konuştuklarımızın hepsi bir kanun altında yasallaştırılır.

MODERATÖR- Teşekkür ederiz.

CİHAN TOSUN- Bu mesleğin içindeyiz bizler, TMMOB çatısı olanlar. Evet, bizlerin çok fazla rolü var. Ama ben şunu istiyorum: Bireyden bütüne bu konunun ciddiyetine varırsak, ama gerçekten bu konunun ciddiyetine varırsak, her şeyin çözülebileceğine inanıyorum. Yasa, şu, bu, ondan önce bilinç, bilinç, çokça bilinç.

Teşekkür ederim.

MODERATÖR- Buyurun Nihat Bey.

NİHAT ÇAPOĞLU- Çözümü hepimiz konuşuyoruz, ama bunun kısa vadede olmayacağını hepimiz biliyoruz; yani bunun 3 yıllık, 5 yıllık,

10 yıllık bir süreçte olmayacağını hepimiz biliyoruz, depremleri tekrar tekrar yaşayacağımızı da biliyoruz. Temel amaç minimize etmek. Eksiklerimizi görüp olası hasarı minimize etmeye çalışırsak ve arama kurtarma birimlerine gerekli desteği de sağlarsak (...) Ki, biz Oda Yönetim Kurulu olarak her ilde bir arama kurtarma sandığı oluşturma kararı aldık. Biz afettede olursak Aydın ve Uşak bize gelecek, onlar olursa çevre iller onlara gidecek ya da hazır olan, gitmek isteyen ekiplere tahsis edilecek bu. O anlamda, meslek örgütleri olarak bu tarz bir çalışma hazırlığında olmamızı isterim; hem eğitim anlamında, hem teknik donanım anlamında. Umarım, bunları tekrar yaşamayız; ama korkarım ki, tekrar tekrar yaşayacağız.

MODERATÖR- Teşekkürler.

Sabrınız için sizlere de teşekkürler.

DEPREM DEĞERLENDİRME FORUMU-2

25 Mart 2023

MİMARLAR ODASI DENİZLİ ŞUBESİ CÜNEYT ZEYTİNCİ SALONU

AÇILIŞ KONUŞMASI

Çok kıymetli misafirlerimiz hoş geldiniz.

Biliyorsunuz, 6 Şubatta, 156 bin binanın yıkıldığı, 25 milyar dolar mal kaybının olduğu ve yaklaşık 60 bine yakın canımızı kaybettiğimiz bir deprem sabahına uyandık. Hemen ardından, 25 Şubat'ta deprem bölgesinde gönüllü olarak çalışmaya giden teknik adamlar ve arama kurtarımcılarla depremle yüzleşmek adına bir forum düzenledik. Bu forumun ardından, katılımcı odalarla şuna karar vermiştik: 15 Mart'ta sonuç önerilerini kamuoyuyla ve yerel yöneticilerle paylaşacaktık. Fakat kendi aramızda yaptığımız istişarelerle bunun kentli ayağının eksik olduğunu düşündük. Çünkü bu çözüm önerileri yıllardır zaten TMMOB'ye bağlı meslek odaları ve diğer sivil toplum kuruluşları, Tabip Odaları, sağlıkçılar, barolar tarafından her dönemde dillendirilip ortaya sunuluyordu; fakat bunu yapacak bir irade oluşmadı. Bizim sunduğumuz çözüm önerilerinin tekrar tozlu raflara kalkmaması adına, kentlilerin yurttaşlık görevini kullanıp yerel yöneticilerine, “Siz depremle ilgili ne yapıyorsunuz? Benim güvenli binalarda yaşama hakkım var. Benim güvenli kentlerde yaşama hakkım” sorusunu sordurtmak için, bu salonda ilgili tüm katılımcıları, vatandaşları, STK'ları bir araya getirmeye çalışıyoruz. Ama maalesef, ülkemizin genel bakış açısı şu: 24 Şubatta yaptığımız toplantıda, bu salon ve üst kat tamamen doluydu, şimdi katılımcı sayımız azaldı. 1 ay sonra deprem bilincini geliştirmek üzere yapacağımız tüm toplantılarda maalesef sayı azalarak ilerliyor. Aslında geriye dönüp kendimize şunu sormamız lazım: Biz yöneticilerimizin bunlarla ilgili yaptıklarını ne kadar sorguluyoruz veya sorgulamak

adına nasıl bir yöntem geliştirmemiz lazım? Biz bunun takipçisi olmazsak, hiçbir yerel veya merkezi yönetici bu konuda irade göstermeyecek. Evet, belki 10 yıl içinde bunu yaşamayacağız tekrar; ama bir 30 yıl, bir 50 yıl sonra kendi çocuklarımız, kendi torunlarımız bu acılarla karşı karşıya kalacak.

Bu anlamda, “Asrın felaketi deprem değil, yıkılan binalardır” diyerek, depremden önce binaların yapılmasındaki bileşenlerinden, tasarım sürecinde yer alan mimarlar olarak kendi adımaza çözüm önerilerini sadece 4 başlıkla sizlere aktarmak istiyorum. Bunların altlarını bugün ilk oturumda dolduracağız. 2. Oturumda, deprem sırasında yapılması gerekenleri, o alanda çok büyük emek vermiş AKUT gönüllüsü arkadaşımızla birlikte modere edeceğiz. Üçüncüsünü de, depremden ne kadar az binanın yıkılmasını, hatta hiçbir binanın yıkılmamasını sağlarsak, sağlık alanında yapmamız gerekenleri minimuma indirmiş oluruz, olası bir felaket durumunda neler yapılması gerekir, Tabip Odası Başkanımız Necdet Bey moderatörlüğünde konuşacağız.

Ben sadece 4 başlıkla şunu söylemek istiyorum. 1. Önce kentimizin deprem riskini belirlememiz lazım ve bunu yerel yöneticilerle birlikte yapmamız lazım. Bunun alt başlıklarını arttırabiliriz. 2. Deprem riskini arttırmamamız lazım. Bunun için de sağlam, dayanıklı, güvenli binalar inşa etmemiz gerekiyor. Biz bunların alt başlıklarını sıraladık, ama salonda tartışıp ortaya çıkartırsak çok daha güzel olur. 3. Hesap verilebilir bir sistem kurulmalı. Ben bunu biraz açmak istiyorum. Her yapının altında en az 10 tane imza var. Hukuk sistemi gerçek sorumluyu belirlemek

adına çok uzun zaman harcamak zorunda kalıyor. Bunun için, net sorumluların tarif edilmesi ve tanımlanması gerekiyor. Son olarak da mevcut deprem riskinin azaltılması gerekiyor. Buna kentsel dönüşümü dâhil edebilirsiniz, bina performans analizleri yapıp güçlendirme diyebilirsiniz. Bunları da bugün bu salonda tartışacağız. Tabii, bunların alt başlıklarında, sigorta olabilir,

yapı denetim olabilir, kullanılan malzemelerin şartnameye uygunluğu olabilir. Bunların hepsini bugün burada tartışarak son haline getirip yerel yönetimlere sunmak da bu salonun bugünkü görevi olsun.

Katılımlarınız için hepinize çok teşekkür ediyor, iyi bir toplantı olmasını diliyorum.

Özlem DURDU KABEL

Mimarlar Odası Denizli Şubesi

Yönetim Kurulu Başkanı

I. OTURUM

DEPREM ÖNCESİNDE YAPILACAKLAR

Oturum Başkanı: DOÇ. DR. DEVRİM ALKAYA

SUNUCU (Hülya Akın)- “Deprem Öncesinde Yapılacaklar” oturumunu yönetmek üzere, Pamukkale Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Sayın Devrim Alkaya’yı sahneye davet ediyorum.

Çok değerli oda ve dernek başkanlarımız, Sayın Baro Başkanım, sivil toplum kuruluşu temsilcilerimiz, değerli meslektaşlarımız, kıymetli konuklarımız ve değerli basın mensupları; 25 Şubat tarihinde yaptığımız ilk forumda, AKUT, Tabip Odası, Eczacılar Odası, Veteriner Hekimleri Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Jeoloji Mühendisleri Odası, Jeofizik Mühendisleri Odası ve Makine Mühendisleri Odası olarak, afet

bölgesinde bulunan temsilcilerin gözlemlerini dinlemek, bu tür felaketlerde alınması gereken önlemleri ve çözüm önerilerini tartışmak amacıyla toplanmıştık. Bugün burada, net çözüm önerilerini siz katılımcılarla tartışmak amacıyla toplanmış bulunuyoruz.

Forumumuz, deprem öncesi yapılacaklar, deprem sırasında yapılacaklar ve deprem sonrasında yapılacaklar olmak üzere üç oturumda gerçekleşecektir. Forumumuzda, salonda bulunan tüm katılımcılara çözüm önerilerini sunacak şekilde üçer dakikayla sınırlı olmak üzere söz hakkı verilecektir.

Doç. Dr. DEVRİM ALKAYA- Değerli protokol, sayın oda başkanlarımız, mimarlarımız, şehir plancılarımız, AKUT derneğinin değerli üyeleri ve çok değerli katılımcılar; hepiniz hoş geldiniz.

Depremle ilgili toplantılar kentimizde süratle devam ediyor. Mimarlar Odası bu işin başatlığını yaptı. Kendilerine çok teşekkür ediyorum. İnşaat Mühendisleri Odamızla da dün bir toplantımız vardı. Teknik odaların tamamı bu konuda yoğun bir biçimde mesai harcıyorlar. Bu sevindirici bir gelişme. Burada olduğunuz için hepinize kendi adıma çok teşekkür ederim.

Bugün Kahramanmaraş depremlerini biraz konuşalım. Depremde neler oldu, bakalım. Arkasından da depreme karşı ne tür önlemler alabili-

riz, onları konuşalım. Ölmememiz lazım, yaşamamız lazım, ülkeye hizmet üretmemiz lazım. Eğitimin, sağlığın, her türlü hizmetin sürmesi lazım. Demek ki, bir çare düşünmemiz gerekiyor.

Beni inşaat mühendisi olarak çok üzen bir olayı ilk başta sizlerle paylaşayım. Hastanemiz yıkıldı. Bir mühendisi daha fazla utandıracak bir şey olamaz. Öyleyse baştan çareleri düşünmek durumundayız.

Depremde ne oldu, nasıl bir deprem yaşadık, ilk başta bunu sizlerle paylaşayım, sonra da çareleri düşünelim.

Hepinizin bildiği gibi, Kahramanmaraş depremleri 6 Şubat 2023 tarihinde oldu. İlk deprem Pazarcık’ta, 7.7 büyüklüğünde ve derinliği 8.6

kilometre. Daha sonra hiç beklemediğimiz bir olayla karşılaştık. Artçı deprem beklenir, ama bu bir artçı deprem değildi, çok büyük bir ikinci deprem oldu. O da 7.6 büyüklüğünde ve 7 kilometre derinliğinde. Derinlikleri baştan söylüyorum, çünkü bizim ülkemizde meydana gelen depremler hep sığ depremlerdir ve bu nedenle etkisi çok büyük olur, yıkıcı bir etki yapar. Hep söylüyorlar, “Japonya’da deprem oluyor, herhangi bir şey olmuyor. Bizim ülkemizde niye oluyor?” falan diye; ama bizim ülkemizde meydana gelen depremler sığ depremler, hepsi 10 kilometreden daha yakın. Daha yakın olduğu için de üst tarafa çok büyük etki yapıyor, yapılarımız maalesef yıkılıyor. Bunu bir kere bilelim. Aşağı yukarı 15 binden daha fazla artçı oldu, yani her dakika artçılar devam ediyor. Bunun yanında, hepimizi çok üzen, 50 binden fazla vefat olayıyla karşı karşıyayız. 50 bin can, 50 bin insanımız var.

AFAD Genel Müdürlüğünde görev yapan, AFAD Başkanlığında görev yapan genel müdürlerden bir jeoloji mühendisi hocamız var; depremden sonra o hemen bir açıklama yaptı, “İvmesi 664 gal, yani 0.68 G’lik bir ivme oluştu” dedi. Bu depremler 0.1 G’den sonra yıkıcı etki yapar. Yıkıcı depremlerin ölçüsü 0.1’se, bu 0.7’ye yakın; yani yıkıcılığı 6-7 kat fazla olan bir deprem, bu doğru. O yüzden, birkaç soruyu da sormak lazım depremlerle ilgili. Depremin büyüklüğü, lokasyonu neydi, bunu biliyoruz. Sismoloji bilimi bunu ortaya çıkardı. Peki, biz böyle bir senaryo bekliyor muyduk; bence beklemiyorduk. Hatta hep AFAD’ın çalışmalarında falan, komşu il yetişecek yardıma gibi düşünülür. Burada 10 il, 11 il depremden etkilendi. Komşu yok, yani herkes depremzede. Öyleyse, daha geniş çaprazlamalar yapmak gerektiğini bu depremde gördük. Biz, “Bize Aydın yetişir, Burdur yetişir” falan zannediyorsak, öyle olmuyormuş galiba. Gerçi bu bölgenin tektoniği oraya göre

biraz daha farklı. Tasarım tepki spektrumuyla yer hareketi düzeylerinin ilişkisi, kısa ve uzun spektral periyotlardaki davranış, bunlar biraz daha inşaat mühendisliğiyle ilgili terimler. Bizler yapıyı projelendirirken bu verileri kullanıyoruz. Sismotektonik modelleme ve kuvvetli yer hareketi bakış açısından mevcut pratiğimizi de değiştirmemiz gerektiğini bu deprem biraz daha söyledi. Ki, ben jeoteknik mühendisliği alanında uzmanım. Jeoteknik mühendisleri olarak ne tür katkılar yapabiliriz?

Depremin büyüklüğünü etkileyen en önemli unsur kırık uzunluğu-manyitüd ilişkisi. Fayın uzunluğu deprem büyüklüğünü çok etkiliyor. 350 kilometrelik bir kırık uzunluğu ölçtüler. Bizim Denizli bölgesindeki en uzun fay 20 kilometre civarında. Bu da şu anlama geliyor: Biz bu kadar büyük bir depremi buradaki tektonik yapıda beklemeyiz. Neyi bekleriz; 6-6.5, belki 6.6’nın biraz üstü gibi sonuçlar beklenebilir. Bundan 8-10 yıl önce benim yaptığım bir çalışmada, Denizli’de beklediğimiz depremi 6.3 hesapladım. Honaz’da yaptığımız tünelle ilgili bir doktora çalışmasında, o bölgedeki depremin ne olacağına baktığımız zaman, 6.5 bulduk. Tabii, 6.5 deyince sevinmek gerekir mi? Dinar’ı yıkan deprem 6.1’di. Bildiğiniz gibi, Dinar yıkılmıştı. Bu bölgenin tektoniği içerisinde ve sığ depremler de olduğu için, 6’nın üzerindeki depremler yıkıcı etki yapıyorlar; ama 7.8 gibi bir deprem beklemiyoruz burada. Orada doğrultu atımlı faylar var, bizim Denizli’imizde horst graben sistemi var.

Neden böyle oldu? Bunu kimse beklemiyordu. Baktığınız zaman, burada yönler var. Şöyle bir fay kırılması olmuş. Şu 1. kırık, daha sonra 2. kırık. Sonra Hatay’a doğru döndü, 3. kırık. Böyle bir deprem olunca, kırıkların yönleri farklılaşma vesaire olunca, ölçüm bile yapamadık. Pek çok deprem istasyonunda veriler üst üste bindi. Yani

ölçüm bile yapılamadı, pek çok istasyonda veriler kenara konuldu.

Bakın, ilk kırığın olduğu yer, sonra 2. kırık, sonra Hatay'a doğru aşağı indi. Sonra 2. deprem. O da çok büyük bir deprem olunca, komple 11 illik bir bölümü çok acı bir biçimde etkiledi. Yani biz böyle bir deprem mekaniğini muhtemelen dünyada ilk defa görüyoruz. O bölgede olmuş en büyük karasal depremle karşı karşıyayız.

Kaydedebildiğimiz unsurlar bunlar.

Tüm bunlar biraz jeofizik, jeoloji ve inşaat mühendisliği diliyle ilgili; ama büyük bir ivmeyle karşılaştığımızı görmemiz açısından getirdim.

Bir sürü istasyon var. Kayma dalgası hızının 522 olduğu, 350 olduğu istasyonlar. Kayma dalgası hızının büyümesi demek, zeminin daha sağlam olduğunu gösteriyor bana. Oradaki büyüklüğe bile baktığımız zaman, neyle karşılaştık?

Size bir teknik bilgi vereceğim, inşaat mühendisliği açısından bir sır da vereceğim. Biz konut tarzı yapılarımızı projelendirirken, 475 yıllık depreme göre projelendiririz. Mesela bu bölgede beklediğimiz deprem, şu yeşil çizgiyi görüyor musunuz; buydu. Yani bizim konut tarzı yapılarımız bu şekilde projelendirildi. Kamu yatırımları, örneğin hastanelerimiz, telekom binalarımız, askeri yapılarımız, okullarımız ise 2 bin 475 yılda bir gelecek depreme göre projelendirilir.

Onun grafiği de şu gördüğünüz kırmızı.

“Peki, depremde ne oldu?” dediğiniz zaman, şu gördüğünüz depremde oluşan ivmeler. Yeşili ne yapmış, geçmiş.

Şuraya bakalım. Burada ise kırmızıyı da geçmiş. Yani 2 bin 475 yılda bir beklediğimiz depremin üzerinde bir ölçüm var. 2 bin 475 yıl yaşayacak yapıımız yok, 2023 yılındayız; ama verilere baktığımız zaman, o beklediğimiz deprem ölçeğini de geçti. “Yıkımlar normal mi?” diyecek olur-

sanız, yapıların hasar görmesi, bir kısım yapının büyük hasar görmesi normal. Burada hukukçu dostlarımız da var. “Hadi mühendis bey, sizi tutukluyoruz” demek bana çok ağır geliyor. Ortaya çıkan sonuç bu. Sizin demiriniz, yapınız, satılan hazır beton, bunu hiçbir mimar, şantiye şefi seçemiyor ki. Demiri demirci satıyor, betonu hazır betoncu satıyor, proje proje müellifinden gelmiş ve gelen projenin özelliği 475 yıllık depreme göre ve nihayetinde, yapı yıkılmış. Artı, inanılmaz kötü zemin koşulları var. Bu kötü zemin koşullarını halk adına belediye meclis üyelerimiz “İmara açalım” demediler mi? Açtılar. İmara açarken kimsenin suçu yok, binaları yaparken kötü demir gelmesi veya kötü beton gelmesinde kimsenin suçu yok; şantiye şefliği yapan genç mimar, genç mühendis arkadaşlarımızı, “Hadi bakalım, siz suçlusunuz” deyip götürmek ne kadar âdil?! Bu da çok âdil değil.

Teknoloji oldukça gelişti. Pazarcık depreminde maksimum yer ivmesi oluşan yerler, yer hızları, hepsini ölçebildik. Bunlar teknik konular.

Bütün ölçümlere baktığımız zaman, bizim Deprem Yönetmeliğimizde, bu PGA verilerini bize verir. PGA, maksimum pik deprem ivmesi demek, maksimum zemin ivmesi. 1.21, 1.21, 0.66, 0.64. Biz yapılarımızı projelendirirken, bu lokasyonlarda deprem haritamızın bize verdiği ivme 0.375-0.5 arası. Doğruları söylemek gerekirse, 0.375'e göre, 0.5'e göre siz proje yaptınız konutlarda; çıkan sonuç ise 1.12, 1.21 gibi değerler. Yani 2 kat aşmış durumda. Çok büyük bir depremle karşı karşıya kaldı. Ama tabii, Deprem Yönetmeliğimiz bize şunu söyler: Hasar görebilir yapılar. İnşaat mühendisi ve mimar arkadaşlarımız bu sırrı bilirler: Biz konut yaptığımız zaman aslında, “İnsan ölmesin, ama yapı hasar görsün” diye yapıyı projelendiririz. Yani yapı hasar görecektir, bunu biliriz; ama kat kat, üst üste, sandviç gibi, tost gibi oluşan binalar affedilemez, yani

öyle bir projelendirme stilimiz yok. Yapı hasar görür, duvarlar çatlar, kiriş ve kolonlarda belirli bir miktar çatlak olur; ama üst üste geçmez. Bu hasar görebilirlik sınırıdır. Konutlarda bu böyledir. Ama “Hiç hasar görmesin benim yapım, 2 bin 500 yıllık depreme göre benim yapımı projelendir” dediğiniz zaman, Mimar Sinan’ın camilerine gittiğiniz zaman görmüşsünüzdür. Oradaki kolon çapları, sütun çapları nedir, hiç düşündünüz mü, nedir oradaki sütun çapları? “Mimar Sinan’ın camileri duruyor, ama şimdiki mühendislerinki durmuyor” diyorlar. Doğru, duruyor. Bizimkiler durmuyor. Ama oradaki kolon çapları nedir? Şöyle bir düşünün lütfen. 3 metredir. Hadi bakalım mimar bey ve hanımlar, “3 metrelik kolon koyacağım mühendis olarak ben” desem, ne yaparsınız beni? Alan yok ki, öyle bir mümkünat yok. Kolonlar büyüdüğü zaman mimarlar çıldırıyor, “Perde koyalım” dediğiniz zaman müteahhitler çıldırıyor. Ortaya çıkan sonuç bu. Yani bugün camilerimiz, okullarımız, mevcut kamu yapılarımızın hemen yanlarına dıştan perdeler ekleyerek o yapıları depreme güvenli hale getirmek zorundayız acilen. Yoksa, o yapılar tepemize geçecekler. Devasa kubbeli yapılar, camiler. Bir cuma namazında binlerce insan içinde, bir okulda binlerce çocuğumuz var. O yapıların acilen dıştan perdelerle güçlendirilmesi lazım. Hep zayıf kolonlar üzerinde oturuyor ve deprem, o zayıf kolonları hiç affetmemiş. Bunu Marmara depreminde de gördük, yeni Kahramanmaraş depreminde de gördük. Yani perdeli yapı sistemine doğru geçiş yapmamız gerekiyor. Mimarlar ile inşaat mühendislerinin depreme dayanıklı yapı tasarımı konusunda ortak, özel, bilfiil çalışmalar yapması; yani bir okul kurmaları, bir akademi kurmaları acilen gerekiyor diye düşünüyorum.

Kahramanmaraş’ta ölçüler veriler, Gaziantep’te ölçüler veriler...

Durum bu. Çok güzel kentlerimiz, pırıl pırıl, ıslıl ıslıl yanan kentlerde geldiğimiz durum bu.

Şurada gördüğünüz gibi, çok güzel bir kent var iki tarafta da. Yani her şey çok güzelken, son halini görüyorsunuz. Bu kentler için, “Burası Denizli’dir, burası Aydın’dır, burası Muğla’dır, burası Trabzon’dur” desem ne fark eder? Eğer biz hızla güçlendirme çalışmalarına başlamaz, mevcut yapılara dıştan perdeler ve diğer önlemleri almazsak, sonuç maalesef böyle görünüyor.

Neden böyle oldu? Çok büyük deprem oldu diyeyim. Başka da bir şey söylememe gerek var mı? Neden böyle olduğu belli artık.

Biraz daha teknik anlamda şunu söyleyebiliriz.

Şurada plato genişlikleri var; hem kamu yapıları için projelendirmede, hem de konut yapıları için kullandığımız projelendirmede. Depremimize baktığınız zaman, bu plato genişliğini geçti. Yani 1 saniyelik periyot daha da uzadı. Burada sanki bir sorun var. Deprem uzmanları, jeofizikçiler, Deprem Yönetmeliğinde neyi değiştirmeliyiz, daha güvenli yapı tasarımı nasıl olur, bunu tekrar bir düşünmemiz gerekecek. Ancak, depreme karşı dayanıklı yapı tasarımı bugünkü mimarlar da, bugünkü mühendisler de aslında çok iyi biliyorlar. Kolonları büyüt, her tarafa perde yap, yapın ayakta kalsın. Ama bunu vatandaşa, belediyelere, müteahhitlere anlatmak biraz zor. O konuda ortak bir yol bulmamız gerekiyor. Yani balkonumuz var, balkonu hemen büyütme yoluna gidiyoruz; çatı katımız var, çatıya iki kat daha bir yer yapma derdine giriyoruz. Yani kapalı alanı bizim kadar seven, evi büyütme bizim kadar seven ikinci bir toplum var mı, bilmiyorum. İnsanlar balkon seviyorlar Hollanda’da, orada burada, dışarıda oturmak istiyorlar, bizde ise balkonu kapatalım derdi var. Niye biz balkonları ya da bahçeyi sevmiyoruz, inanın, bilmiyorum. Ama hepimizin evine şöyle bir gidip bakın, kaçak kat olmayan yapınız var mı; yok.

Geçen gün İnşaat Mühendisleri Odasının toplantısında, “Acilen, tüm ilçelerde dolaşacak bir yapı polisi kuralım, kaçak çivi bile çakılıyorsa hemen belediyenin haberi olsun” dedim. Belediye bu konuda ne düşünür, bilmiyorum.

Çok binamız yıkıldı. Deprem bölgelerinde 830 bin -bu belki de bir milyonu geçti, çünkü sürekli revize ediliyor- yapıda hasar tespit çalışması yapıldı, bağımsız bölüm olarak da 3 milyonu aştı. Burada 105 bin binadan 384 bin bağımsız bölümün acil yıkılması gerekti. Bunu yıktığımız zaman ortaya çıkan enkaz da büyük bir çevre felaketi. Yani bizim Türkiye çapında o enkazı dağıtmamız, o lisanslı geri dönüşüm noktalarında yapı malzemesi haline getirip tüm ülke olarak kullanmamız lazım. Hepsini Maraş’a, Antep’e yığarsak, oradaki doğayı da mahvedeceğiz diye korkuyorum.

Gördüğünüz gibi, demiryolunda oluşan durum, Antakya’da oluşan durum.

Binaların yıllarına baktığımız zaman, yeni binalarımızda da çok hasar var. Ben 2000 yılı sonrası yapılmış binalara güvenirim diye düşünüyordum; ama maalesef, onun da olmadığını gördük. 2000 yılı neden milattır? 1999’da Deprem Yönetmeliğimiz yenilenmiştir. Yeni Deprem Yönetmeliğine göre inşa edilen binalar daha sağlıklı, daha güvenilir diye düşünüyorum; ama kullandığımız demiri hurdadan çekmişler, çit diye kırılıyor. Hazır beton sağlam gelmiş, ustanın birisi inşaatta su katmış veya beton sağlam, demir sağlam, inşaatta beton kürlenmemiş. Bizim sulama dediğimiz iş var ya, beton sulanmamış, yanmış -yani arka arkaya bir sürü hatalar yapıldığı için buna benzer sorunlarla karşılaşırız- veya demir güzel, beton güzel, proje çok güzel, yerinde uygularken, demiri usta projeye göre bağlamamış, eksik bağlamış, yanlış yapmış. Yanlış yaptığı zaman, sonuçlar bu. Yani bir bütün. Herkesin en ince ayrıntısına kadar

çok dikkatli çalışması, en küçük bir hataya izin vermemesi gerekiyor. Ben denetimin kamusal ayağı olduğunu düşünüyorum ve yapı denetim şirketleri bana bu noktada biraz kızıyorlar; ama mutlaka kamudan mühendislerin de bu denetim ayağında yer alması gerektiğini söylüyorum ısrarla. Çünkü müteahhidin para verdiği adam o yapıyı denetleyecek diye beklersek, bu işte bir hata olduğunu görmemek için kör olmak lazım. Hem adama para vereceksiniz, hem de “Beni denetle” diyeceksiniz! Böyle bir sorun da var. Deprem kesinlikle affetmedi.

Bunlar biraz daha teknik işler. Neler olduğunu görelim. Zeminle ilgili. “Kıyamet koptu” desek yalan mı? Fotoğraflar gösteriyor. Duran yer buralar, yani üstünde yapı falan yok. Resmen kıyamet gibi.

Zemine batmış binalar.

Biz buna inşaat mühendisliğinde sıvılaşma adını veriyoruz. Gördüğünüz gibi, araçlar toprağa gömülmüş durduk yerde, zemin sıvı haline gelmiş. Bakın, buralarda kabarmalar olmuş. Altyapı bacaları var; bacaları yukarıya atmış toprak. Bunlar hep sıvılaşmanın getirdiği şeylerdir.

Burada bir zeytinlik var. Faylanmadan ziyade, burada bir heyelan, toprak kayması dediğimiz bir durum var. Yumuşama meydana gelmiş ve heyelan benzeri bir durum oluşmuş. İstinat duvarlarına baktığımız zaman (...) Eğer bu duvar komple devrilseydi ne olurdu; ulaşım dururdu bir anda ve ne AKUT, ne sağlıkçılar buradan oraya ulaşamaz hale gelirdi. Yani hiçbir yapı için hataya yer yok, hataya meydan veremeyiz. “Ne olacak ki, basit bir taş duvar, istinat duvar” falan diyorsunuz; ama şu yapı şöyle komple devrilseydi, biz burada ulaşımı kapatmak zorunda kalırdık. Ulaşımı açmak zor değil tabii, hemen kepçe gelir, bir şeyler gelir de, o trafik sıkışıklığında o kepçe ilerleyemiyor, saatler kaybediliyor. AKUT’çu dostlar buradalar. 15 dakikanın ne kadar önemli

olduğunu onlara sorun biraz sonra.

Gördüğünüz gibi, buralarda yine kum kaynakları var. Binalar oturmuş, buraları yükselmiş. Hepsinde aynı durum var.

Biz bunlara sıvılaşmayla oluşmuş hasarlar diyoruz. Yani arabaları binaların hemen altına koymamak gerektiğini, bağımsız bir otopark gerektiğini de bize bu deprem söyledi. Antakya, Hatay bölgesinde binlerce araç gördüm bu şekilde, hep evlerin altında kalmış. Aslında o araç, eğer insanlar ölmediyse, bir anda ev görevi görüyor. O yüzden, kıymetini bilmek lazım diye düşünüyorum.

Yine yapılardaki durum. Buralar hep sıvılaşma.

Sıvılaşma, gevşek zemin, yumuşak zemin falan dediler. Peki, yumuşak zeminin olduğu yerlerde kaç kişi öldü? Yanlış bir durum var; bunu bir konuşmamız lazım. Bakın, yumuşak zemin olan yerlerde, yapılarda 30-40 santim, 50 santim, 1 metreye varan oturmalar meydana gelmiş. Yan dönmüş, ama içinde hiç insan ölmedi. “Peki, insanlar nerelerde öldü?” dersanız, daha sağlam zannettiğiniz, “Bizim zeminimiz sağlam” dediğiniz yerlerdeki yapılar ise komple yıkıldılar ve insanlar öldüler. Mühendislikte, mimarlıkta iki husus vardır; bunlardan bir tanesi sağlam zemindir. Biz buna 2023 yılının mühendisleri olarak izin veremeyiz, sıvılaşmayacak çözümler bulabiliriz. Sıvılaşma olmayan sağlam zeminlerinizde, bu durumda, depremin bütün enerjisi, etkisi üst yapıya aktarılıyor. Eğer yapınız sağlam değilse, bu durumda, yapınız göçüyor. Yani sağlam zemin birinci ayak, ikinci ayak mutlaka ve mutlaka depreme dayanıklı sağlam yapı olacak. Zemin yumuşak, yapı kötü; bu durumda yapı bir miktar oturuyor falan, ama insanlar ölmüyorlar. Yani yanlış algılar var toplumda. “Bu sağlam zemin değilse öldün” gibi bir şey yok. Ama buna izin verebilir miyiz 2020 yıllarında; veremeyiz. Sağlam zemin, sağlam yapı bir bütün. Betonundan

demirine, işçiliğine, taşıyıcı sisteme müdahalede bulunmamaya kadar her noktada, her şeyiyle bir bütün olacak. En küçük bir hata, gördüğünüz gibi, çok ağır sonuçlar doğuruyor.

Bu tür yapılarda belli miktar oturma var.

Bu fotoğraf depremin sembolü oldu neredeyse. Yapı devrildi. Bakın, şu gördüğünüz onun radya temeli. Zemin sıvı gibi davranınca, taşıyıcı özelliğini, kayma mukavemetini yitiriyor ve yapı ağırlık merkezi ne tarafaysa, deprem yönüne doğru devriliyor. Hatırlarsınız, Laodikya ilk çıktığı zaman -mimarlar arkeoloji severler- sütunların hepsi aynı yöneydi. Sonra arkeologlar bunun kıymetini bilemediler, hepsini düzeltmişler. Halbuki, depremin yönünü veriyordu o sütunların devrilme yönü. Hepsi aynı yöne devrilmişti. Aynı durum. Deprem bu yönden gelmiş ve devirmiş.

Yine farklı oturmalarından dolayı açılmaları görüyorsunuz.

Bir başka noktayı göstereyim size; Belen. Kaya üzerinde sağlam bir bölge. Belen’de, istinat duvarı duruyor, yapılar duruyor. Gördüğünüz gibi, buradaki yapılar çok kaliteli falan değil. Kayaın üzerinde deprem etkisi çok daha az oluyor. Yani sağlam zemini bulmak zorundayız, ama onun üzerine de sağlam yapılar yapmak zorundayız. Kaya başka bir şey. Gördüğünüz gibi, yapıları korumuş. Buradan birkaç kilometre devam ettik, oluşan durum bu. Buradaki zemin yapısı kaya değil, burada en az 40-50 metrelik bir toprak yapısı var. O toprağın üstünde sarsma şiddeti artıyor ve yapılarda oluşan durum bu. Ama biz hiçbir şekilde inşaat mühendisi olarak, mimar olarak böyle bir şeyi beklemeyiz, buna izin veremeyiz. Burada büyük hatalar var.

İyileştirilmiş zemin üzerinde ise yapılar kendini korumayı başarmış. Gördüğünüz gibi, camları bile kırılmamış. Jet grout’la, enjeksiyonla, kazık

temellerle zeminleri iyileştirmişler. Mühendislik hizmeti gören düzgün yapılarla projelendirildiği zaman, görüyorsunuz, her taraf çamur, sıvılaşmış; ama bu yapılar sağlam. İstedığımız de bu.

En büyük problemlerden birisi, biraz evvel de söylediğim gibi, enkaz ve yıkım atıkları. Bunu da bir şekilde düşünmemiz gerekir. Yoksa, çok büyük bir çevresel felaketle karşı karşıyayız. Çevre mühendisleri, mimarlar, bununla ilgili bir oturum yapmayı da öneririm yine.

Depremde nasıl önlem alalım? Devlet eliyle kamunun alacağı önlemler var. Çünkü biz kuvvetli bir devlet yapısına sahibiz. Devletimizin yetkileri çok büyük her noktada. Devletin alacağı önlemler var. Vatandaşın şahıs eliyle kendi başına alacağı önlemler var. Artı, kamu ve vatandaş birlikte çalışarak alacağımız önlemler var. Ben vatandaş olarak devletin alacağı önlemi alamam. Buna ne gücüm yeter, ne param yeter. Bugünkü forumda bu 3 unsuru birlikte konuşalım. Yeni yapılacak binalarda yapılması gerekenler. Artık burada herkes neredeyse mühendis, mimar oldu odalarımızın sayesinde, bunları dinlerken. Zemin etüdünden, düzgün yerlerin imara açılmasından başlayacağız, arkasından düzgün zemin etüdü, düzgün proje, sağlam bina inşası. Bütün bunlar belli artık, tekrar tekrar söylemeye gerek yok.

Peki, nereyi imara açalım? Şehir plancılığı meselesi var. Arkasından, bunu halk adına oylayan belediye meclisimiz var. Burada bir şeyleri yeniden düşünmek lazım. Arsa üretimi konusunda, arsa şekilleri nizami olmalı. Harita mühendisinin bile depremle ilişkisi var. Üçgen, yamuk tarzı arsalar. Sonra orada ne çerçeve oluşuyor, ne bina şekli düzgün olmuyor. Mimar ne yapsın, mühendis ne yapsın? Arsa sahibi ya da müteahhit de diyor ki, “Buraya tam kullanılacak şekilde bana bina koy.” Bir bina çıkıyor ortaya, üçgen bir şey. Çerçeve dediğimiz sistem oluşmuyor.

Mimari tasarım, deprem konusuna hâkim mimarlar. Restorasyon ayrı bir şey, arkeolojiyle çalışan mimarlar ayrı bir şey, ama deprem meselesini bilmek ayrı bir şey. Biz artık uzmanlaşmak zorundayız diye düşünüyorum. Deprem konusunda özel eğitilmiş yerbilimciler. Bütün jeolog ve bütün jeofizikçiler de hepsi bunu çok iyi bilmiyorlar. Depremle ilgili yarı bir eğitim, lisansüstü eğitim gerekiyor. Deprem geoteknik mühendisliği konusunda uzman inşaat yüksek mühendisleri. İlimizde halen geoteknik raporları her inşaat mühendisi imzalıyor. Bunun artık geoteknik uzmanlarınca yapılması gerektiğini söylüyorum. Tabip Odamız burada. Kimse çocuğunu pratisyen bir hekime götürmüyor. Gözü ağrıyorsa göz hekimine, kulağı ağrıyorsa kulak hekimine, bir yeri kırıldıysa ortopediste götürüyor. Çok acil bir durum olmadığı zaman, hiçbir doktor diğerinin işine karışmıyor, “Bu diğer meslektaşımın işidir” diyor. Bizde, bütün inşaat mühendisleri hem statik proje yapıyorlar, hem de geoteknik raporlara imza atıyorlar. Mimarlar için de öyle. Herkes hem hastane yapıyor, hem restorasyon yapıyor, her türlü binayı yapıyor. Bir şekilde artık uzmanlaşmamız lazım. Bunu tabipler başardıysa, veterinerler başardıysa, eczacılar başardıysa, biz teknik mühendislik ve mimarlık hizmetleri de başarmak zorundayız. Kimse üzülmesin, yani yapacak bir şey yok. Bir tıp doktoru 6 yıl eğitim alır, mastır mezunu olarak mezun edilir; ama kimse daha ona uzman demez. Mastır mezunudur tıp mezunları; ama arkasından, 3, 4, 5, konusuna göre belki daha uzun süren çok zorlu uzmanlık eğitiminden geçer ve ona o gün artık uzman hekim derler. Ben ise 4+2 öneriyorum sadece. Buna kimse “Hayır” demesin. “Yetkin mühendislik yapalım, yetkin mimarlık yapalım” falan. Hiç kimse pratisyen hekimlerde “Yetkin hekimlik yapalım” demiyor; kadın doğumcu kadın doğumcu, gözcüyse gözcü, net. Bunu okuldan başka bir yöntemle yapamayız.

Lisans mezunu meslektaşlarım lütfen kızmasınlar. Bu konuda bir ileri aşamaya geçmek zorundayız artık. Ülkemiz bunu istiyor.

Depreme dayanıklı tasarım konusunda da uzman inşaat yüksek mühendisleri. Gördüğünüz gibi, ben kendi meslektaşlarım için de bunu söylüyorum. Deprem, yapı alanında, mekanik alanında uzmanlığınız yoksa, yapı projelerini imzalama arkadaşı; yani bu 3 alandan birinde mastır yaptığını getir.

Sağlam beton, şantiyede uygun koşullarda beton dökümü ve kürlenmesi, uygun inşaat çeliği ve demir ustalığı ve denetim, denetim, denetim, sonra da mal sahibinin taşıyıcı sisteme müdahale etmemesi. Kolon kesmeyecek, kiriş kırmayacak, üste kaçak kat çıkmayacak ki, biz sağlıklı yapılar elde edebilelim. “Yok, bunlara uymuyorum” diyorsanız, beklenen sonuç budur. “Uymuyoruz” diyorsak, sonuç bu. Bunu değiştirmek zorundayız.

Depremle ilgili bir önlem olarak zemin haritası oluşturalım. Şu ana kadar, 2000 yılından beri bu kentte zemin etüdü yapılmaksızın hiçbir bina inşa edilmedi. Bu zemin etütlerini hemen bir harita üzerine aktaralım. Yapı stokunu belirleyelim. Tarihi yapılar, 1975 Yönetmeliği öncesi yapılanlar, 1999 Deprem Yönetmeliği öncesi yapılanlar, sonrası yapılanlar, bu yapı stoku belirlensin. Bir uzman ekip, odalar, üniversite desteği, elimizdeki veriler neler, hep beraber bunları oluşturalım, daha sonra da kurumlar arası işbirliği yapalım. Hiçbir kurum diğerine bilgi vermiyor. Karayolu köprü yaptırıyor, orada bir zemin etüdü var; DSİ boru yapıyor, baraj yapıyor, elinde zemin etüdü var; büyükşehir bir yerlerde bir şey yapıyor, elinde zemin etüdü var, hepsi gizli bilgi gibi kasada duruyor. İmar durumunu merak eden herkes nasıl öğrenebiliyor ada parsel yazdığı zaman, aynı şekilde, zemin etüdü vesaireyi de öğreneyim. “Bunu niye yapmıyoruz?” dedi-

ğiniz zaman, “Piyasa bozulur” deniliyor. Bozulursa bozulur. Herkes nereyi satın alacağını, hangi zemin koşullarında olduğunu lütfen bilsin. Kötüleri işaretlemeyeceksek, hangi yapıların sağlam olduğunu işaretleyelim, en azından “Bu 99 Yönetmeliği sonrasındır” diyelim. Emlakçıya soralım. Aramızda gayrimenkul danışmanı var mı, bilmiyorum. “Ağabey, çok güzel ev, şöyle fayansı var, böyle seramiği var.” Ama betonunu, demirini bilen yok. Var mı? Hiç kimse bilmiyor.

Binalar için riskli yapı tespiti meselesinde büyük sorun var. Çok sert bir kanunumuz var. Eğer yapınız riskli yapıysa, “6 ay içinde ya güçlendir ya da yık” diyor devletimiz. Bana bugüne kadar belki 40 tane telefon geldi, “Riskli yapı mı, kontrol edebilir misiniz?” diye, “Edelim, ama lütfen bir kanunu okuyun” dedim. Kanun uygulanacak olursa, Denizli’deki yapıların bir kısmı riskli çıkar. “6 ay içinde yık” dediği zaman devlet, bir anda depremzede olursunuz. Gidecek yeni eviniz varsa, yeni ev yapacak durumunuz varsa sorun yok; ama kaçımızın var? Böyle büyük bir problemle karşı karşıyayız.

Şahıslar için, depreme dayanıklı yapılarda oturmayı talep edeceğiz, bunun için sağlam yapılar bulacağız. Gerekliyse yapılar güçlendirilecek. Eşyaların sabitlenmesi, depremden korunma davranışının öğrenilmesi gerekiyor. Yani yaylı bir yatağın altına girdiğiniz zaman AKUT sizi kurtaramaz. Kes kes bitmiyor o yaylar. Yani kurtaramaz sizi. Nasıl davranmanız gerektiği bilmeniz gerekiyor. Deprem sonrası için yardım eğitimleri alınmalı. Bütün bunlar şahısların yapabileceği şeyler.

Deprem güvenli kentler için, bir kere, halk olarak artık imar affı istemekten vazgeçelim. Hadi itiraf edelim. İmar affı çıktığı gün kim üzülmedi? Herkes çok sevindi. “Yaşasın! Evim kurtuldu, evim artık ruhsatlandı. Kiraya vereceğim” falan denildi. Adamın fazladan onlarca, yüzlerce apar-

tı oldu bir anda. Kolon ve kiriş kesilmeyecek, duvarları yıkmayacağız, kaçak kat çıkmayacağız. Ucuz iş, ucuz emek, ucuz malzeme yerine, mimarlığın, mühendisliğin, her dalın emeğinin kıymetini bileceğiz. Yani artık vatandaş da şunu söylemeyecek: “Benim evi cızıver mimar hanım, mimar bey.” Mühendislere, “Benim evi cızıver” demeyecek. Bu bir emek, uzun süreli çalışma;

bunu anlayacak. Zemin etüdünü, zemin iyileştirme projesini, yönetimini, taşıyıcı sistemi, projeyi yapan mühendisi, beton deney sonuçlarını da halk merak edecek ki, deprem güvenli kentler oluşabilin.

Tahminimden biraz uzun konuştum, ama şimdi sözü size bırakalım.

II. OTURUM

DEPREMDE YAPILACAKLAR

Oturum Başkanı: DOÇ. DR. DEVRİM ALKAYA

ÖZLEM DURDU KABEL- Devrim hocam çözüm önerilerini sıraladı. Bu konuda katkı sunmak isteyen, fikir beyan etmek isteyen arkadaşlarımızdan başlayabiliriz. Bizim de zaten sıraladığımız başlıklar vardı.

DEVİRİM ALKAYA- Biraz evvel programı sunan meslektaşımız, 3 dakikayla kısıtlı olsun dedi. Herkese söz verebilelim.

SALONDAN- Herkese selam ve sevgilerimi sunuyorum.

Ben ve yanımdaki değerli Antakya Lisesi emekli müdürü -ben de Hataylıyım- depremi birebir yaşayanlardanız. Onun için, şu anda sizin anlattıklarınızı yaşayan insanlar olarak söylüyorum. Onun için, söylediğiniz her şeye katılıyorum. Dediğiniz gibi, olay tamamen ticari olmakta. Ticari olmasıyla beraber, biliyorsunuz, ekonomik durumun kötüye gitmesi sürecinde daha iyisinin olabileceğini -Türkiye şartlarına göre diyorum- beklemiyorum. Benim sülalemden belirlenen 5 kişi. Daha enkazlar kaldırılmadı. Nice arkadaşlarım, öğretmen arkadaşlarım ve öğrencilerim -öğretmen olduğumuz için büyük bir talihsizlik bizim için- nice lise öğretmeni arkadaşımı kaybettim, nice meslektaşlarımı kaybettim. Tek temennim Denizli'nin böyle bir şey yaşamaması. Ama gerçekten yaşamaması demekle kalmıyor, yaşanacaksa da yaşanıyor. Onun için, tedbir her şeyden önemlidir.

Teşekkür ediyorum.

DEVİRİM ALKAYA- Başınız sağ olun, geçmiş olsun.

Buyurunuz.

F. NECDET ARDIÇ- Teşekkür ederim. Toplantı için de Mimarlar Odamıza çok teşekkür ederim.

Biliyorsunuz, biz tabipler olarak deprem anında en kritik işgüçlerinden biriyiz. O yüzden, hem çalışan arkadaşlarımız, hem bu konuda daha önce yaşamış arkadaşların önerileriyle bir liste hazırladık. Denizli'de afet olmadan alınacak önlemlerin listesini sizlere okuyayım.

Biz hızlıca 1., 2., 3. basamak sağlık kurumlarının depreme dayanıklılık testlerinin kamuoyuna açıklanmasını istiyoruz. Hızlı test değil, risk değerlendirmesi istiyoruz ve acil güçlendirme.

Ecza ve tıbbi malzeme depolarının merkezden kaldırılarak sağlam zeminli bölgelere taşınmasını istiyoruz. Biliyorsunuz, deprem bölgelerinde hiçbir malzemeye ulaşılamadı. Bütün eczaneler, depolar, hepsi yıkıldı. Bizde de bütün depolar Denizli'nin en çürük yerinde.

SALONDAN- Bir de ulaşabilmemiz gerekiyor oralara.

F. NECDET ARDIÇ- Toplanma alanlarının her mahallede netleştirilmesini istiyoruz.

O bölgede bulunan aile hekimliklerinin toplanma alanlarına inşa edilmesi, acil müdahale araç-

ları ve ilkyardım malzemelerinin bu merkezlerde depolanması; toplanma alanlarında muhafaza altında enerji gereksinimi için yeterli güçte jeneratör bulundurulması ve her 3 ayda bir periyodik bakımlarının yapılmasını istiyoruz. Yani her toplanma alanı hem tıbbi müdahalenin yapılabileceği, hem de aletlere erişebilecek bir nokta haline getirilmesini düşündük.

Her hastanenin etrafında yeterli büyüklükte boş alanların belirlenmesi, bu alanlarda yedek sahra hastanesi depolanması; yani hastanenin hemen yanında boş alanların netleştirilmesi ve her hastanenin kendi sahra hastanesini yedek alıp o depoyla o alanda tutması, acil bir durumda hemen hastanenin devreye sokulması.

DEVİRİM ALKAYA- Burada büyük bir sorun daha var hocam. Hastane belki ayakta; fakat içerideki alet, makine, ameliyathane kullanılamaz hale geliyor. Devriliyor, bozuluyor. O yüzden, sahra hastanesi çok önemli bir husus.

F. NECDET ARDIÇ- Sağlık personellerinin şehrin daha az riskli bölgelerinde ikamet etmeleri için teşvik edilmesi. Herhangi bir afet durumunda destek için görevli gelecek sağlık personellerinin şimdiden belirlenmesi, görev yerlerinin tanımlanması. Çünkü buradan onlarca insan görevlendi, bir-iki gün nereye gönderileceklerini bilemeyecekleri şekilde organizasyonsuzluk oldu. Dışarıdan gelen sağlık personelleri için konteynırların şimdiden hazır edilmesi. Depremde zarar görmüş hastanenin içinde yatmak zorunda kalan arkadaşlarımız oldu. Hastalar da, doktorlar da, sağlık personeli de sonradan boşaltılan hastanelerde çalışmak zorunda kaldı ilk bir hafta.

Mahalle gönüllüleri için acil müdahale ve ilkyardım kursları düzenlenmeli. Sağlık personelleri yetişene kadar, bütün mahallelerde ilkyardım bilen insanların bulunması gerekiyor. Bunlar afet gelişmeden önce alınacak önlemler.

Tabii, bizim bir özelliğimiz var; başka illerdeki afeti desteklemek için alınacak önlemler de lazım bize, sağlık personeli için. Denizli'de UMKE ekiplerinin dışında, sadece afet durumlarında kullanılacak acil müdahale ekiplerinin hazırlanması gerektiğini düşünüyoruz. Yani doktorların ve sağlık personellerinin ekip ekip şimdiden belirlenmesi ve deprem anında, Aydın, Muğla, nereye gideceksek, şimdiden bu ekiplerin toplanması gerektiğini düşünüyoruz. Bu ekiplerin doktoru, hemşiresi, sağlık personeli şimdiden belirlenmeli. Her ekipte yabancı dil bilen elemanlar bulunmalı. Acil durumlarda kullanılacakları malzemenin niteliği ve miktarı şimdiden belirlenmeli. Alçı eksikliği oldu Hatay'da, alçı gönderdik buradan. Alçı çok ağır malzeme, öyle kolay kolay gitmiyor. Yani bizler gittiğimiz zaman ne malzemeye ihtiyacımız olduğunu artık biliyoruz. Onlar şimdiden belirlenmeli ve bu ekiple beraber hazır edilmeli.

Görev emri geldiğinde nasıl hazırlanacakları, yanlarına neler almaları gerektiği konusunda eğitilmeliler bu ekipler. Olağanüstü durumlar için görevlendirilecek kişilerin iletişim numaralarının her ay güncellenmesi gerekiyor. Yola nasıl çıkacağı, ulaşım görevinin kimde olduğu şimdiden belirlenmeli. Bu ekipler için şimdiden çadır, uyku tulumu gibi konaklama malzemeleri temin edilip gidilecek yere ekiple beraber götürülmeli ve bunun tatbikatı yapılmalı. Hiç çadıra yatmamış o kadar çok hekimimiz var ki veya mimarımız, mühendisimiz var. Ekibi dışarıdan destekleyecek destek personeli, yemek, güvenlik, çadır kurulumu, ulaşım ve malzemelerin takibi de aynı anda onlarla beraber yola çıkmalı. Doktorları, hemşireleri gönderdiler, o kadar. Çadırlar nerede; yok. Yemek yok.

DEVİRİM ALKAYA- Teşekkür ediyoruz hocam.

Bütün bu söylediklerinizi tatbikat haline getir-

mediğimiz zaman da kâğıt üzerine yazılı olan hususlar yeterli başarıyı sağlamıyor. Şu an bu salonda kaç kişi çadırda yatmıştır, kaç kişi iki gün boyunca ölmeden doğada hayatını idame ettirebilir? Öyle kolay değildir iki gün doğada hayatta kalmak. Bütün bunları denemek zorundasınız. Ben, AKUT'un bütün mühendis, mimar ve doktorlarla doğada böyle güzel bir kamp yapmasını öneririm.

Buyurun.

SALONDAN- Emir-komuta zincirinin çok zafiyetini gördük. Biz Hatay'da en büyük sıkıntıyı emir-komuta zincirinde çektik. Daha önce yaşamış olduğumuz depremlerde özellikle talancılık had safhadaydı. Millet can derdindeyken, bazı insanların gelip de o tür durumlarda, bir tarafta annesi, bir tarafta bacısı vefat ederken, kendisine ait birkaç kuruşunu alan insanları gördük. Asker yoktu. Size şunu söyleyeceğim: Sevgili dostumuzun söylemiş olduğu şeye katılıyorum, ama emir-komuta zinciri bu deprem olgularında çok çok önemli. Bunu söylemeden geçemeyeceğim.

Çok yardım gördük. Allah razı olsun bütün Türkiye halkından. Biz Hataylılar olarak bunu birebir yaşadık. Ama orada, "Ya AFAD yazısını asacaksınız ya da yardım edemeyiz" diye söylemlerle karşılaştık. Nice iş adamı dostlarım oraya yardım gönderirken belirli bir süre için gönderiyor; yani 3 günde boşalt, getir. Onların boşaltılması sıkıntı oldu, dağıtılmasında zafiyetler oldu. Ben çadırda da kaldım orada, çünkü birebir yaşamak istedim. Ben 1,5 senedir Denizli'deyim, ama orada hemşehrilerimin yaşadıklarını birebir yaşamak için çadırda da kaldım. Her şeyi gördüm. Özellikle yağmurlarda o çadırlar çok berbat bir duruma geldi.

Teşekkür ediyorum.

DEVİRİM ALKAYA- Buyurun.

SALONDAN- Depremlerde en büyük sıkın-

tı telekomünikasyon. Yani insanların cep telefonu çekmedi, enkaz altından ulaşamadılar ve bunların tek sebebi de bina üstüne kurulan baz istasyonları. Acaba burada bilen var mıdır diye sormak istiyorum. Öncesindeki en büyük önlemlerden biri bence, böyle acil durumlar için, amatör telsizciliğin çok ciddi bir şekilde, biraz daha il bazında yaygınlaştırılması. Bir de bu baz istasyonları gerçekten sağlam, çelik yapıda, negatif bir yıkılmada... Sismik izolatörlerle mi yapacaklar binalarını ya da bu binaların üstlerine mi koyacaklar baz istasyonlarını? "Ulaşamadık, insanların telefonları çekmedi, internet altyapısı kilitlendi, enkaz altında bildiremediler, biz onlara ulaşamadık" gibi birçok şey yaşıyoruz. Deprem öncesinde iletişimde sıkıntısız gidemiyor muyuz biz artık?

DEVİRİM ALKAYA- Bence, bu telekomünikasyon şirketleri de bunu artık düşünmek zorundalar. Daha büyük antenleri dağlara, çevreye yapacaklar. Şu an üç-beş katlı, bizim göremeyeceğimiz bir sürü eski binada antenleri var; ama onlar da yıkıldığı zaman iş göremez hale geliyor ya da bina yıkılmasa bile elektrik kesildiği için de iş göremez hale geliyor. Dediğiniz gibi, bununla ilgili önlem mutlaka alınmalı.

SALONDAN- 99 depreminde amatör telsizciler çok çalışmışlardı ve duymuştuk. Bu sefer gide-mediler, onlar da kimse dönüş yapmadı.

DEVİRİM ALKAYA- Maalesef, telsiz meselesine Türkiye bir türlü ısınmadı. Örnekler var elimizde, ama ısınmadı insanlar. Bu salonda kaç kişinin amatör telsizci belgesi var?

Buyurun.

ARİF BALKANAY- Arkadaşlar, sağlıklı yaşam ve barınma anayasal bir hak. Dolayısıyla bu hakkı hepimize sağlama görevinin devlete düştüğünü düşünüyorum, kamuya düşüyor, kamu hizmetlerine düşüyor. Merkezi otoritenin yapması

gereken görevler var, yerel yönetimlerin yapması gereken görevler var. Bu bölümde özellikle biz “Depremden önce neler yapmalıyız?” sorusunun yanıtlarını aramaya çalıştığımızı göre, örneğin iletişim de artık çağımızda temel bir insan hakkı. Ulaşım, beslenme, en temelde barınma. O zaman, kamunun bunu yapması gerekiyor. Kamu bu görevini layıkıyla yerine getiriyor mu? Hadi, merkezi otoriteyi bıraktık, yerel yönetimlere gelim, ölçeği Denizli’ye indirelim. Maraş depremi olmasaydı, bizim iki belediyemize “Depremle ilgili Denizli’de neler yapacağız? Masaya neden 5 yıldır, 10 yıldır, 20 yıldır yatırmadınız?” sorusunu sormak sorumluluğunu biz bile taşıyor olacaktık. Yaşadık, şu anda soruyoruz. Dün mü, evvelki gün mü, sanıyorum ki Büyükşehir böyle bir konuyu gündeme getirmiş. Ama eminim ki, şu anda Büyükşehir bile “Riskli yapı stokumuzda kaç adet bina var?” sorusunu net bir şekilde bilmiyor. Hocam biliyorsa cevap versin.

DEVİRİM ALKAYA- Devlet İstatistik Enstitüsünün yaptığı yıllara göre binaların sayısı belli sadece.

ARİF BALKANAY- Şöyle düşünelim: Almanya’da gelmiş işçi Arif, ben çalışmışım, çalışmışım, Zeytinköy’de ya da Sümer’de, 2000 yılından önce 3 katlı, 4 katlı bir yapı yapmışım. Deprem olmuş, korkuyorum, kontrol ettirmek istiyorum. Ne diyor bana belediye? “Kontrol ettirdiğin zaman eğer çürük çıkarsa, sen bu yapıyı 6 ay içerisinde yıkıp yeniden yapacaksın” diyor. Vatandaşın yerine kendinizi koyun. Yapabilir mi vatandaş bunu; yapamaz. O zaman vatanndaşa, “Sen bizzat tabutunun içinde yaşamaya mahkumsun” demek değil mi aslında o yasanın içeriği? O zaman sormak gerekiyor. Demek ki, burada bir sıkıntı var, burada bir arıza var. Maraş bölgesindeki toplam ekonomik kaybın 104 milyar dolar olduğundan bahsediyoruz. Oysa aynı bölgede 10-15 milyar dolarla belki de bütün o

bölgeler güçlendirilebilecekti, belki de depreme hazır hale gelebilecekti. Bırakın ekonomik kaybı, bizim en az 50 bin canımız gitmeyecekti, toprak olmayacaktı. Aynı şeyi o zaman Denizli’de düşünmemiz gerekiyor. Kamunun, asıl o sorumluluğu yerine getirmesi gereken kamunun bunu yapmadığını gördüğümüz zaman, vatandaşlar olarak bizlerin ne yapması gerekiyor? Bence inisiyatif almamız gerekiyor. Yerel, sivil inisiyatif geliştirmemiz gerekiyor arkadaşlar. Mademki sağlam yapılarda yaşamak bizim hakkımız, o zaman bu hakkımızı elde edebilmek için, kamunun gerekli görevi yerine getirmesi için örgütlenmemiz ve çaba harcamamız gerekiyor. Bunun başka şeyi yok. Kendi canımızı kendimiz korumak için ne gerekiyorsa onu yapmamız gerekiyor. O zaman bence yerelde yerel yönetimler, merkezde de merkezi otorite bunun gereğini yapacaktır. Çünkü biz, o vergileri bunun için ödüyoruz zaten, o devlet bu paraları bunun için topluyor. O zaman görevi, yapacak.

Ben binamı zamanında şundan şundan dolayı yeterince sağlam ve depreme dayanıklı yapamamışım, doğru, benim suçum. Ama benden önce kimin suçu; kamunun suçu. Çünkü ben mimar değilim, mühendis değilim, müteahhit değilim. Ben başımı sokacak bir göz ev peşindeyim. O zaman acilen sahip çıkmalıyız, başta kamu yapıları olmak üzere. Olası bir depremde Denizli Devlet Hastanesi ne oluyor kardeşim ya da Pamukkale Üniversitesi, benim bunu öğrenme hakkım var mı; var. Çocuğum okulda. O okul depreme karşı hazır mı, bunu öğrenmek ve o okulun depreme hazır hale getirilmesini talep etmek de benim hakkım. O zaman, benim bu hakkımı kullanabilmem için örgütlenmem gerekiyor. Meslek odaları önderliğinde sivil bir inisiyatif geliştirmek gerekiyor. Yetmez. Tam da şimdiki dönemde -önümüzde seçimler var- tüm yasal mevzuatın yetki ve sorumluluk çerçevesinde yeniden ele alınması gerekiyor.

Dünyanın bilgi toplumu diye yeni bir çağa evrildiğini söylüyoruz, ama biz daha 19. Yüzyılın kurallarıyla ve kurumlarıyla bir ülkeyi ya da kentleri yönetmeye kalkıyoruz. Olmaz!

Şunu da hocama bu konu da tartışılın diye söylüyorum: Bütün önyargımız ya da şartlanmamız, “Betonarme yapıları nasıl daha sağlam yapabiliriz?” diye bir varsayım üzerinden gidiyoruz. Hayır, böyle bir şey yok. Bakın, bilgi toplumundan, ileri teknolojiye bahsediyorum. Öyle malzemeler var ki, örneğin (...) yapacaksın bile molekül yapısını değiştirebileceğin demiri üretebiliyorsan karbon yapısını ele alarak ya da çimento, demek ki, aynı teknolojik olanaklarla daha sağlam yapılar elde edebilirsin ya da çelik yapılar üretebilirsin, mümkündür. Demek ki, bizim bu olanakları değerlendirebileceğimiz bir araç, bir mekanizma, bir süreç yönetimine ihtiyacımız var. Yoksa, vatandaş depremle karşı karşıya bıraktığınız zaman ya da vatandaş yerel yönetim ya da merkezi otoriteyle karşı karşıya bıraktığınız zaman, bir çözümsüzlüğe daha başından hazır olduğunuz anlamına geliyor ki, bence geleceğin Denizli’sini bu anlamda hazır edemeyiz. Bence herkes bu sürecin öznesi. Bunun yollarını, bunun araçlarını geliştirmek gerekiyor diye düşünüyorum.

Zamanımı aşmışsam kusura bakmayın. Teşekkür ediyorum.

DEVRİM ALKAYA- Buyurun Ahmet Bey.

AHMET YOLDAŞ- Birkaç tane önerim olacak. Aslında Devrim çok güzel özetlemiş. En son 10 maddede, planlamadan başlayarak, en ayrıntıda detaylara kadar neler yapılması gerektiğini çok güzel özetlemişsiniz. Benim burada önerim, orta vadede, uzun vadede yapılması gerekenlerle ilgili olacak. Şehircilikte desantralizasyon diye bir kavram var. Kentlerin özellikle çok yoğun bölgelerinde, yapılaşmanın çok yoğun ve sıkışık olduğu bölgelerde, mesela 5 tane yapı adasının

ortasından bir tanesini boşaltıyorsunuz, bunu belli aralıklarla yapıyorsunuz, belli boşluklar elde ediyorsunuz. Tabii ki, orada yaşayan insanların haklarını da gözeterek bunu yapıyorsunuz. Çeşitli yöntemleri var; onlara girmeyeceğim. Bu bizim kentimiz için de geçerli. Bence şimdiden bunun planlanmasına başlanmalıdır.

Bir de tabii ki, uydu kentler anlamında, deprem anında yıkılacak konutları ve orada yaşayan insanların (...) şimdiden zeminini oluşturmak gerekiyor.

Diğer teknik konulara zaten siz değindiniz, ama bu dediğim olay önemli. Çünkü çok sıkışık kentlerde hem belli yeşil alanlar oluşacak, deprem toplanma alanları oluşacak, hem de kent nefes almaya başlayacak. Bu önlemin de şimdiden yavaş yavaş alınmaya başlanması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

DEVRİM ALKAYA- Çok doğru. Teşekkür ederiz.

Buyurun.

ADALET ENGİN- Öncelikle bu toplantıyı düzenleyen Mimarlar Odasına teşekkür ederim.

Ben kendimi tanıyayım. Beni tanıyanlar var, tanımayanlar var. Ben inşaat mühendisi Adalet Engin. 94 yılında yurtdışı görevinden geldikten sonra uzun yıllar projecilik de yaptım ve şu ana kadar da çok sık olmasa da bu görev devam etmekteyim.

Başka bir işimden dolayı biraz geç kaldım toplantıya, Devrim Bey belki bahsetmiştir; kamu denetiminin öneminden bahsetmiş olacağını tahmin ediyorum. Pamukkale Üniversitesinin düzenlemiş olduğu, 4 hocamızın vermiş olduğu panelde aynı konulardan bahsetmişti. Orada da dile getirdim. Avni Bey’in biraz öne bahsetmiş olduğu kamu yönetimiyle ilgili somuta indirmek

istiyorum ve en son bu konudaki önerimi iletmek istiyorum.

Özellikle Marmara depreminden önce proje ve plan denetimi konusunda 5 odanın belediyeyle yapmış olduğu protokoller çerçevesinde iyi kötü Denizli’de bir denetim yapılmaktaydı. 1975 yılından itibaren, o zamanın belli başkanlarının inisiyatifleri, Odanın da girişimleriyle denetimi, 89 yılından itibaren de binaların temeli ve subasman konusunda ciddi denetimler yapılırdı. O konuda Denizli’nin bir bakıma şanslı olduğuna inanıyorum. Fakat 2001 yılında çıkan Yapı Denetim Yasasıyla beraber bu görevler odaların üzerinden alındı. Bunlar iyi niyetle yapılmış, odalarla belli başkanlar arasında yapılan protokoller sayesinde olurdu. Belki şu anda buna benzer, odaların ve sivil toplum örgütlerinin içinde olabileceği bir proje denetimi, protokoller çerçevesinde belli başkanlar tarafından onaylanıp devreye girmesinde büyük fayda olduğunu düşünüyorum. Zannederseniz, bazı belediyeler bu konuda çekince gösteriyorlar, protokolleri imzalamakta zorlanıyorlar. TMMOB bünyesindeki özellikle 5 mühendislik kolunun, proje yapan 5 mühendislik kolunun bu protokolleri imzalayarak baskı yapması, bu projelerin başlaması konusunda beraber hareket etmelerinde, bu konuda belediye başkanları üzerinde baskı yaratma konusunda önemli bir faydası olacağını düşünüyorum. Ben bunu geçen haftaki toplantıda, Devrim Bey’in bulunduğu toplantıda dile getirdiğimde, orada belediye başkanlarımız vardı; Merkez Efendi, Pamukkale ve Büyükşehir Belediye başkanlarımız. Bunu dile getirdiğimde, 75 yılından 2004 yılına kadar olan belediye başkanlarımızın teknik elemanlar olduğunu, en azından 2 tanesinin mimar, 2 tanesinin de inşaat mühendisi olduğunu, bunu önemsediklerini ve protokollere sadık kaldıklarını söylediğinde, o Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Bey özellikle bana cevaben, üzerinde alındı ve sanki ben

mesleki bir karşılaştırma yapıyormuşum gibi, mesleki bir sıkıntı yaratıyormuşum gibi anladı. Benim amacım o değil; teknik elemanların bu konudaki hassasiyetini dile getirmek ve bu protokolün devam etmesini istemektir amacım. Eğer bundan sonraki belediye başkanları bunu devam ettirirlerse, deprem öncesinde depreme dayanıklı binaların yapılması konusunda büyük bir aşama kaydetmiş olacağımıza inanıyorum. Bu konuda bu 5 meslek disiplininin önemli görevleri olduğunu düşünüyorum. Özellikle binaların depreme dayanıklı olması, bu konuda vatandaşlarımızın bizlerin güveni içerisinde binalarda yaşamış olması zaten daha sonra gelecek olan sorunları minimize eden bir durum. 3 bin, 5 bin, 10 bin tane binamız belki yıkılmaz, 3-5 binamız hasar görür, oradaki insanlar canlı çıkar ve büyük ekonomik kayıp ve can kaybından da böylece kurtulmuş oluruz. Özellikle bunları vurgulamak istedim.

DEVRİM ALKAYA- Teşekkür ederiz.

Buyurun.

SİNEM PARTİGÖÇ- Teşekkür ederim.

Kendimi tanıtayım. Pamukkale Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümünden Doç. Dr. Sinem Partigöç.

Ben şehir plancısı olarak 3 tane öneriye dikkat çekmek istiyorum. Biraz üst ölçek kalabilir; ama planlama sürecinin kademeli bir birliktelik ilişkisiyle gelmesi gerektiği için, üst ölçeğe dair de birkaç şey söyleyebilmeliyiz. Bunlardan birincisi, 1960’lı yıllardan 2000’lere kadar yapılan, ama ağırlıklı olarak 1960-80 arası çok önemli bölge kalkınma projeleri vardı ülkemizde ve özellikle Karadeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde bölgesel eşitsizliğin giderilmesi amacıyla çok önemsenen, kamu tarafından da ivedilikle hayata geçirilmesi gereken projeler olarak yürütülüyordu. Bu projeleri incelediğiniz zaman, bugünün mantalitesiyle, bugünün tecrü-

beleriyle de baktığınız zaman, orada çok önemli bir eksiklik var. Bölgeyi kalkındırıyorsunuz, pek çok sektörel yatırım yapıyorsunuz, sosyoekonomik gelişmişlik düzeyini arttırmak istiyorsunuz, kentleri kalkındırıyorsunuz; ancak, pek çok afet türüne ev sahipliği yapan bu bölgelerde afet risklerine dair herhangi bir öneriniz yok, bir eyleminiz yok; o kentsel yaşama dair can ve mal kayıplarını azaltabilecek, kentsel doku kayıplarını azaltabilecek bir tane stratejiniz yok ve bölge ölçeğinde yapılmadığı zaman yerel ölçeğe de gelemiyor. Bu birinci gerçek.

İkinci gerçek, Eylül 2021 itibarıyla bütün illerimizdeki il afet risk azaltma çalışmaları (İRAP) tamamlandı. Bu arada, biz de Denizli'deki sürecine dâhil olduk, Pamukkale Üniversitesinden farklı meslek branşlarından 4-5 tane hocamız. Orada şöyle bir tutum vardı: Bu süreci tamamlamamız için bize 1 yıl verildi. Bir an önce yapalım, yazalım ve Eylül 2021 takvimine yetişirelim. Tabii ki, her şeyde bir zamanlama söz konusu, ama ağırlıklı olarak jeoloji ve jeofizik mühendisliğinin bir ürünü olduğunu; ancak, alt-yapı önemli olduğu kadar üstyapının da önemli olduğunu ki, aslında yerin altında meydana gelen birtakım hareketliliklerin sonucu olarak üstyapıdaki yıkımları konuşuyoruz bugün. Dolayısıyla da İRAP planlarına baktığınız zaman -Denizli örneği, İzmir, Muğla örnekleri için konuşabilirim- üstyapıdaki zararları azaltabilmek adına İRAP planlarında sadece söylenmiş olmak için birkaç tane maddenin eklendiğini; strateji, amaç ve eylem düzeyinde, bunların sayısının mutlaka artırılması gerektiği ve ayakları yere basan stratejiler geliştirilmesi gerektiği de ikinci bir gerçek.

Üçüncüsü de, toplanma alanları kesinlikle yeni yapılaşma alanları için rezerv alanları değildir. Açık ve yeşil alanları ve sosyal donatı alanlarını -ki Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinde çok

net bir şekilde ifade edilir- bugün bir afet meydana geldiğinde, kamu binalarını, eğitim binalarını, sağlık binalarını, bunların bahçelerini toplanma alanı olarak da kullanabiliyoruz, açık ve kapalı pazar yerlerini de kullanabiliyoruz. Ancak, yapılaşma dinamiklerine baktığınız zaman, her açık alan mutlaka sizin yeni konut alanlarınız için bir rezerv alan, bir potansiyel alan niteliği taşıyor ve afet öncelikli olarak düşünmüyorsunuz, rant öncelikli olarak düşünüyorsunuz. Dolayısıyla da o alan işlevini yitiriyor ve afetlerden sonra görüyoruz, insanlar binalardan kaçabilse dahi sokaklarda, caddelerde, binaların altında kalarak can veriyor. Bu da üçüncü gerçektir. Dilerim, bunlar bu toplantılar aracılığıyla stratejilere, politikalara dönüşür.

Teşekkür ederim.

DEVRİM ALKAYA- Çok teşekkür ederiz hocam.

B. FURKAN BÜYÜKPAMUKÇU- Ben de hocamın söylediklerine ilaveler yapmak istiyorum.

Adım Bedrettin Furkan Büyükpamukçu. Şehir Plancıları Odası Denizli İl Temsilcisi, Merkez Efendi Belediyesi Plan ve Proje Müdürüyüm.

Deprem bölgesine yaklaşık 2 hafta evvel gitmiştim. 2 gün kadar geçirme fırsatı buldum. Hafızama kazınan birkaç cümleyi sizlere aktararak başlamak istiyorum. "Ağır hasarlı binadan eşya çıkarmak 20 bin, orta hasarlı 15 bin, az hasarlıdan 10 bin" şeklinde başlayan tarifeler mevcut. Ülke sınırlarımızda yaşayan vatandaşlarımız da, yurtdışından gelen mülteciler de bu şekilde bir sektör oluşturmuş durumda. Bu acı gerçeği aktarmak istiyorum. Yağmacılık, talan farklı bir boyut kazanarak, bu şekilde bir ivme yakalamış durumda.

İkinci bir husus, bir depremzede vatandaşın Maraş Nurhak'ta sarf ettiği bir cümleyi aktarmak istiyorum. "Bu ortamda çocuklar büyüyemez"

cümlesi hafızama kazınan ikinci cümleydi.

Üçüncüsü ise, fotoğrafını çekmiştim. Arkadaşlarımla paylaşmadım, ama temsilcilik olarak bizlerin hazırlayacağı panelde bunları yansıtılabileceğimizi düşünüyorum. Enkazda karşılaştığım bir kitap vardı; sosyal medya hesabımdan bunu yayınladım. “Yüzyıla Yön Veren İcatlar ve Muçitler” diye bir kitap çıkardım enkazdan.

Diğer bir husus, gündelik hayatta 14-15 yıldır yürütmekte olduğum mesleğimle alâkalı olarak, 13.5 yıl Denizli Büyükşehir Belediyesinde görev yaptım, yaklaşık 1.5 yıldır da Merkez Efendi Belediyesinde hizmet vermekteyim. Büyükşehir Belediyemizin İmar Daire Başkanı meslektaşım Hasan Bey de burada. Beni en iyi anlayabileceklerden biridir kendisi. İmar durumu veriyoruz, parseller küçük, tevhide tâbi veriyoruz. 40-50 metrekare parseller, cephesi yetmiyor, derinliği yetmiyor, hiçbir şekilde yapılaşabilmesi mümkün olmadığı için ve nitelikli bir parsel hüviyetinde bulunmadığı için, teknik olan ve olmayan her vatandaşımız çıkıp geliyor, eli belinde, “Nasıl tevhide tâbi verirsiniz?” diyor. Cephen yetmiyor. Ayrık nizam, yerine gidip bakıyoruz, her yer bitişik nizam yapılaşmış. Çekiçleme etkisi vesaire diyoruz.

Bizim mesleğimizi icra ederken yaptığımız olay şu: Artık elimizden hesap makinesi düşmüyor. Mesleğimizi icra etmekten çok, mesleğimizi nasıl muhafaza edebiliriz? Belediye meclislerine sunulan talepler nasıl metrekare bazında artış olmamalı? İmar planlarını bir kontrol edelim. Tedbirle gidiyoruz, dikiz aynasına bakarak gidiyoruz. Direksiyon elimizde, önümüze bakarak, ilave neler koyabiliriz, buna çok fazla bakamaz pozisyondayız. Sürekli bir söylenti, “Bilmem ne mahallesinde kat veriliyormuş. Doğru mu?” diye.

Az önce sizler de aktardınız hocam. Geçen haftaki sununuza da katılmıştım.

Sürekli, “Evimizin neresini kapatsak, 3 katı nasıl 5 kat yapsak?” Vatandaşlar bazında söylüyorum, meslektaşlar bazında söylüyorum, teknik çalışanlar olarak söylüyorum. Onlarca kez şu tarz talepler de karşılaştık. Az önce Arif Bey izah etti, üzerine ilave yapmak istiyorum. Belediye meclis üyeliği yaptığı dönemden kendisi de çok iyi bilir. Kamu kurumlarımızın da şu tarz talepleri oluyor: “Bahçemize ilave bina yapacağız, emsal arttıralım.” İl Sağlık Müdürlüğünden geliyor, İl Milli Eğitim Müdürlüğünden geliyor. Nedir; kamu yararadır. Daha fazla okul yapılsın, daha fazla sağlık alanı yapılsın. Ama nereye; bahçeye. Bir eğitim alanının bahçesinde 30 yıllık bir yapı var, ilave bir bina yapılmak isteniyor, yeni bir bina yapılıyor; ama bahçesinde hâlâ 4-5 katlı, 30 yıllık yapı kalıyor. Hocamın da az önce bahsettiği gibi, hani bizim toplanma alanımız? Toplanma alanımız küçülüyor. Kamu kurumuna, “Bu bölgede, bu mahallede başka eğitim alanları ve sağlık alanları var; oraya da yapabilirsin” diyoruz, yok. Neden? Kamulaştırmak zorunda. Vatandaşlardan, yani KOP’tan gelen, kamulaştırma ortaklık payından gelen alanları 5 metrekare, 10 metrekare, onlarca, yüzlerce vatandaşın elinden kamulaştırarak, o alanlara yeni yapılar yapabilir, yeni eğitim ve sağlık alanları yapabilir. Hayır. Kamulaştırmaya para harcamayıp mevcut eğitim alanlarını ve sağlık alanlarının bahçesine yeni binalar inşa etmek, bahçesine gölge düşmeyen bahçeler bırakarak, apartman gibi eğitim alanları, sağlık alanları yaparak ilerlemeye çalışılıyor. “Çekme mesafeleri azalsın, emsal artsın.” Biz hep vatandaş bazında ele alıyoruz, ama bir yandan da böyle bir gerçekte söz konusu.

Şunu merak ediyorum. Belki bir cevabı, mantıklı bir açıklaması vardır. Neden Deprem Yönetmeliği vardır, neden Deprem Kanunu hüviyetinde değildir.

DEVİRİM ALKAYA- Yönetmeliğimiz de çok

eski bir kanuna dayanarak çıkarılmıştır. Tarihini söylemeyeyim. Eski bir kanuna bağlı yönetmeliktir. Yönetmelik de olsa, nihayetinde Resmi Gazete’de yayınlanır, kanun hüviyeti gibi resmi bir unsur kazanır ve uyarız. Muhtemelen bizim ana sorunumuz, AFAD Başkanlığı, Başkan İktisadi İdari Bilimler mezunu. Mühendisliğin dışında, ben de okudum İktisadi İdari Bilimlerde. Mühendislik okumasaydım, afetle ilgili bir cümle kuramazdım. Bu bir.

İkincisi, AFAD Başkan Yardımcısı ilahiyatçı. Sağ olsun, atayanlar da sağ olsun. O kadar mühendisten, mimardan, plancıdan bulamadık da o kişileri mi atadık? İçişleri Bakanlığına bağlı kuruldu AFAD. İçişleri Bakanlığı mülki idare amirleri hâkimiyetinde olan bir konudur. Öyle olunca, başkan, başkan yardımcılığını falan kendilerine yazmışlar. Böyle bir yönetmeliği çıktı. Bunun acilen değiştirilmesi lazım. AFAD teknik bir kurumdur, başında da bir mühendis görmek

istiyorum; hangi daldan olursa olsun, mühendis olmak zorunda. Görüyorsunuz, konuşmalarda AFAD Başkanını göremedik, Başkan Yardımcısını göremedik, bir cümle edemediler halka. Jeoloji mühendisi kökenli bir profesör var orada, Genel Müdür, “Alın bunu, yiyin” diye halkın önüne hep onu koydular; yani yapamıyorsa da o yapamıyor gibi görünecek. Başkan nerede, basından veya normal halktan hangisin tanıyor Başkan? Hiç çıkmadı insan önüne. Niye? Yok kardeşim. Ben bu bilgiyi edinebilmek için 30 yılımı verdim. Bugün burada konuşmak kolay mı? 30 yıl. Siz 15 yılınızı verdiniz. Tamam, vilayet, vali çok önemli makamlardır; ama teknik işlerin erbabı, doktorunki doktor, mühendisinki mühendis, mimarinki mimardır. AFAD da teknik bir kurumdur, hiç tartışmaya da gerek yoktur.

B. FURKAN BÜYÜKPAMUKÇU- Teşekkür ederim.

DEVİRİM ALKAYA- Ben teşekkür ederim.

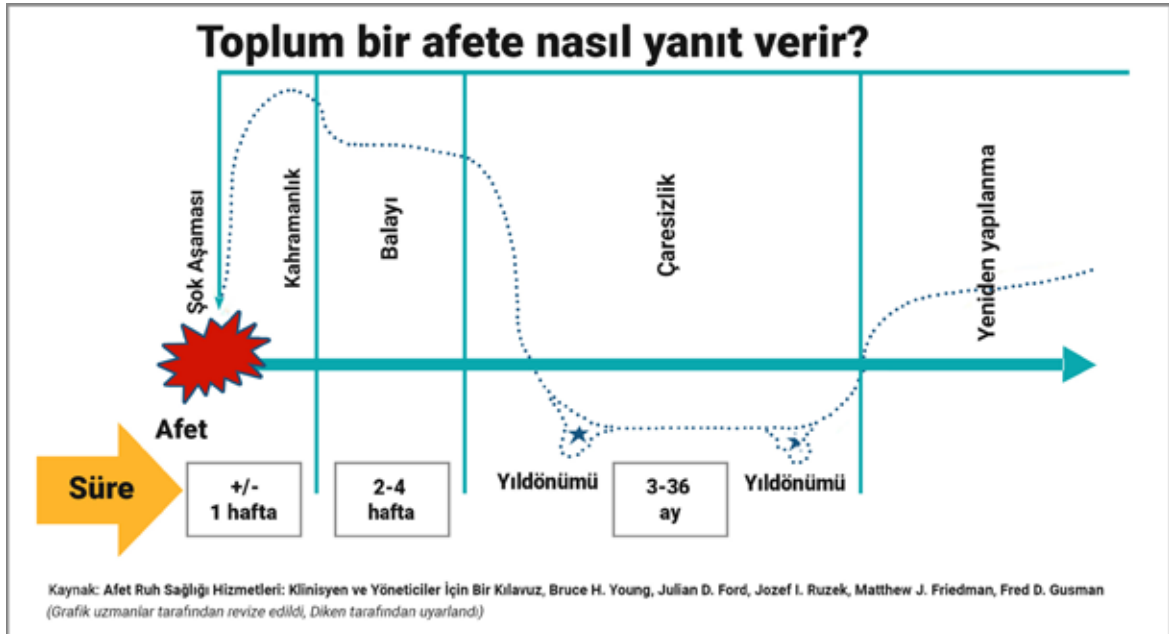
III. OTURUM

DEPREMDEN SONRA YAPILACAKLAR

Oturum Başkanı: PROF. DR. FAZIL NECDET ARDIÇ

FAZIL NECDET ARDIÇ- (Depremden hemen sonra) İlk bir kaç gün ıvır zıvır şeyleri göndermek için uğraştık oraya, ilk bir hafta özellikle. Travma döneminin atlatılmasından sonra, Aile Hekimliği Derneğinin aktifleştirilmesi ve sürekli sağlık hizmeti için gezici ekiplerin gerekirse bölgeye gönderilmesi lazım. Çok güzel gözlemlerdi hakikaten. Yani tansiyonu, şekeri olan, kanser olan onlarca, yüzlerce, binlerce hasta olacak ortada ilaçlarına ulaşamayan. Ki reçete yapılması diye sorun çıktı önce. Bu devletimizin kurduğu bu sağlık sisteminde her şey elektronik olduğu için bütün sistemler kesik, reçete yazamıyorsunuz, böyle saçma sapan durumlar ortaya çıktı.

Ve şunu da ilk defa duyacaksınız, mesela depremde olan doktorların, ki bizler biliyorsunuz maaşlarımızın önemli bir bölümünü yaptığımız işlemlere göre alıyoruz. Hastanelerde teşvik sistemiyle, baktığımız hasta sayısı, yaptığımız ameliyat, işlem sayısı maaşımızı etkiliyor. Deprem bölgesinde depremde olan doktorların ücreti %30-40 düştü. Depremdeyseniz, her şeyinizi kaybetmişsiniz, maaşınızı da kesiyorlar. Daha beterini söyleyeyim, buradan görevlendirilip gönderilen hekimlerin hastanede işlem yapmadıkları için maaşları kesintiye uğradı. Yani böyle bir sistemde nasıl çalışabilirler insanlar? Artı, gönüllü gidenlere dediler ki 'biz sizi gö-

revlendirmiyoruz, izin alıp gidin!” İzin aldıkları için maaşları kesintiye uğradı.

Ondan sonra sağlık personeli niye böyle grev yapıyor, onu tartışıyorlar. Artı, depremzede sağlık personellerinin muhtemelen uzun süre izin alması gerekiyor, bunu da sisteme koymamız gerekiyor kendilerini toparlayana kadar.

Deprem sorasında bölgeye kalıcı olarak sağlık personelleri atanmaya başladı. Ki bu muhtemelen öğretmenler ve diğer personeller için de geçerli. Gittiklerinde kalacakları yerleri yok. Görevlendirme kuraları çekip gidiyorsunuz Kahramanmaraş Devlet Hastanesine, nerede kalacaksın? Buluyor bir yer. Konteyner olabilir, çadır olabilir ama bunlar kalıcı olarak orada görevlendirilen insanlar. Bu şekilde bir yıl, iki yıl, üç yıl orada yaşayamazlar. Afettede de değiller, hakları da yok ev yapımı için alacakları!

Bunların çözümlenmesi gerekiyor. Bizim Tabip Odası olarak arkadaşlardan geri dönüşlerde aldığımız depremden hemen sonraki bilgiler bunlar.

Şimdi ben hemen sizlere dönmek istiyorum. Sizlerin önerileri, diğer branşlardaki yapılacak şeylerle ilgili... onlara devam edelim isterseniz.

AYŞE DAYIOĞLU- Verdiğiniz bilgiler için çok teşekkür ederim. Ben Ayşe Dayioğlu.

6 Şubat depreminin hemen ertesinde ben de Denizli’den, birinci derecede deprem olduğu için ne yapabiliriz hemen diye başladım. Baktım ki toplanacağımız alanlar da; okullar, kurumlar ne kadar dayanıklı? LİHKAB’dan bir kaç arkadaşla daha önce görüşmüştüm, biz kurumdayken güçlendirme yapıldığı, tam layıkıyla yapılmadığı, hani ola ki gündüz (deprem) olursa ne kadar yeterli? Denizli büyük bir şehir, bu alanlar ne kadar yeterli olacak ya da yıkılmayacağını nereden biliyoruz bir krizde, bunun için bir önlem var mı, bir çalışma var mı sizden diye bunu öğrenmek istiyorum.

F. NECDET ARDIÇ- Kesinlikle. Bu konuda cevap verebilecek bir arkadaşımız var toplantıda. Devrim Hocam senin haberin var mı, ya da ...?

DEVRİM ALKAYA- Bu soruya cevap vermesi gereken, zannediyorum Odadır.

F. NECDET ARDIÇ- Buyurun Sinem Partigöç Hocamız buyurun.

Sinem PARTİGÖÇ- Ben konuyla ilgili bu soruya cevap vereyim. Herkesin, öğrencisi olan her veli okula dilekçe hakkını kullanarak, dilekçe hakkımızla, bilinçaltımızla okullara, okulun depreme dayanıklı olup olmadığı tarafımıza bildirilerek diye dilekçe yazılması halinde okul yönetimleri mecburen kendi kurullarını işleme sokmak zorunda kalacaklar ve bunun sonunda çözüm gelecektir diye düşünüyorum. Ya da çalışan memurlar, kamu kurumunda çalışan memurlarda dilekçe hakkını kullanarak çalıştıkları kurumun ‘depreme dayanıklı olup olmadığının tarafıma bildirilmesi gerek’ diye dilekçe vermesi halinde kamu kurumlarının da - ki sonuçta bunu yapacak olan devlettir - devlet bu konuda yapmak zorunluğu hissedecektir. Hukuki sistemde CİMER - hepimizin kullandığı - dilekçeye cevap alınmasa bile herkes, her vatandaşın CİMER’e bunu yazdığına siyasi otoriteler de bunu çözmek zorunda kalacaktır diye düşünüyorum. Benim kendi şahsi fikrim bu konudaki bu. Aynı zamanda Mimarlar Odasına çok teşekkür ediyorum, evet ‘kahramanlık’ ve ‘balayı’dan sonra ‘çaresizlik’ kısmında da hala diğer odalarla birlikte buna devam edilecektir. Ayrıca şahsınıza da çok teşekkür ederim.

F. NECDET ARDIÇ- Teşekkürler. Buyurun.

MEHMET ÖZTÜRK- Beraber her şey konuşuldu. Tabi ki öncelikler bu tür ağır travmaların, çaresizliklerin yaşanmaması için öncelikle yapılması gereken, sağlıklı kentlerin oluşturul-

ması. Tabi ki bu tamamen planlamayla gerçekleştirecek bir durum. gerek merkezi yönetimlerin gerekse yerel yönetimlerin kesinlikle yeni imara açılacak yerlerde özellikle dikkat etmesi gereken husus bunlar. Mesela yeraltı sularının; taşkın suları, deniz suları, atık suları, sağlıklı bir şekilde altyapının daha doğrusu hazırlanabilmesi için de ciddi çalışmalar gerektiğini düşünüyorum. Bizlere bu kadar yük düşmemesi için de sağlıklı kentlerin dolayısıyla sağlıklı yapıların oluşması gerektiği düşüncesindeyim.

Mesela öncelikle bizim en ağır hasar alacak bölgemizi deprem açısından kendimiz adımıza düşündüğümüzde, kent merkezimiz. Buralardan

başlanmalı öncelikle çalışma meselesi. Yani boşaltılmalı gerekirse. Çünkü ana caddelerde bizim sekiz on katlı binalarımız var, arkalar iki-üç katlı. En azından bu iki üç katlı binaları ayıklayarak toplanma merkezlerine dönüştürüp insanların kaçabileceği. Çünkü kaçabilecekleri hiç bir yer yok. Yola çıksalar binalar üzerlerine gelecek çünkü. Yani çok, aslında yavaş yavaş deniliyor da, aslında acilen çözüm üretilmesi gerekiyor, çünkü depremin nerede olacağının bir garantisi yok.

Teşekkür ederim.

F. NECDET ARDIÇ- Ben teşekkür ederim.

DEPREM DEĞERLENDİRME FORUMU

EK BELGELER

Deprem Önlemleri

Depremde Yapılması Gerekenler ile İlgili Çözüm Önerileri

Depreme Hazırlık Çalışmaları

Deprem Forumu Notları

EK BELGE I

DEPREM ÖNLEMLERİ

DENİZLİ'DE AFET GELİŞMESİNDE ALINABİLECEK ÖNLEMLER

- 1 Birinci, ikinci ve üçüncü basamak sağlık kurumlarının depreme dayanıklılık testlerinin kamuoyuna açıklanması.
- 2 Ecza ve tıbbi malzeme depolarının merkezden kaldırılarak sağlam zeminli bölgelerine taşınması.
- 3 Toplanma alanlarının belirlenmesi.
- 4 O bölgede bulunan aile hekimliklerinin toplanma alanlarına inşa edilmesi, acil müdahale araçları ve ilk yardım malzemelerinin bu merkezlerde depolanması.
- 5 Toplanma alanlarında muhafaza altında enerji gereksinimi için yeterli güçte jeneratör kurulması ve her 3 ayda bir periyodik kontrolünün yapılması.
- 6 Her hastanenin etrafında yeterli büyüklükte boş alanların belirlenmesi ve bu alanlarda yedek sahra hastanesi depolanması.
- 7 Sağlık personellerinin şehrin daha az riskli bölgelerinde ikamet etmeleri için teşvik edilmesi.
- 8 Herhangi bir afet durumunda destek için görevli gelecek sağlık personelinin şimdiden belirlenmesi, görev yerlerinin tanımlanması.
- 9 Dışardan gelen sağlık personeli için konteynerlerin hazır edilmesi.
- 10 Mahalle gönüllüleri için acil müdahale ve ilk yardım kurslarının düzenlenmesi.

DEPREM SIRASINDA YAPILACAKLAR

- 1 Depremzede sağlık personelinin, ailelerinin yanına gönderilmesi.
- 2 Hastanelerin yanlarındaki alanlara sahra hastanelerinin kurulması, gelen sağlık personellerinin kalacağı konteynerlerin yerleştirilmesi.
- 3 Daha önceden planlanan sağlık personelinin birer haftalık vardiyalar şeklinde çalıştırılması.
- 4 Bireysel gelen gönüllü sağlık personeli için kayıt masası oluşturulması.
- 5 Deprem bölgesinde hastane ve bölge sorumlularının belirlenmesi ve koordinatörle doğrudan temaslarını sağlayacak uydu telefonlarının sağlanması.
- 6 Yardım için gönderilen ihtiyaç malzemelerinin afet bölgesine girmeden depolanması, sınıflanması.
- 7 Bildirilen ihtiyaçların doğrudan ihtiyaç noktasına götürülmesi.
- 8 Travma döneminin atlatılmasından sonra aile hekimliği merkezlerinin aktifleştirilmesi, sü-

- rekli sağlık hizmetleri için gerekirse gezici ekiplerin oluşturulması.
- 9 Depremzede veya bölgeye yardıma giden sağlık personellerinin maaşlarında kesinti olmasının engellenmesi.
- 10 Depremzede sağlık personeline uzun süreli ücretli izin verilmesi.
- 11 Deprem sonrasında bölgeye kalıcı olarak atanan yeni sağlık personeline kalacak yerlerin önceden ayarlanması.

BAŞKA YERDEKİ AFETİ DESTEKLEMELİK İÇİN ALINABİLECEK ÖNLEMLER

- 1 Denizli’de UMKE ekiplerinin dışında sadece afet durumlarında kullanılacak acil müdahale ekipleri hazırlanmalı.
- 2 Bu ekiplerin doktoru, hemşiresi, sağlık personeli şimdiden belirlenmeli.
- 3 Her ekipte yabancı dil bilen eleman bulunmalı.
- 4 Sağlık personelinin acil durumlarda kullanacağı malzemelerin niteliği ve miktarı belirlenmeli.
- 5 Görev emri geldiğinde nasıl hazırlanacakları, yanlarına neler almaları gerektiği konusunda eğitilmeli.
- 6 Olağanüstü durumlar için görevlendirilebilecek kişilerin iletişim numaralarının her ay güncellenmesi sağlanmalı.
- 7 Yola nasıl çıkılacağı, ulaşım görevinin kimde olduğu şimdiden belirlenmeli.
- 8 Bu ekipler için şimdiden çadır, uyku tulumu gibi konaklama malzemeleri temin edilip, gidilecek yere ekiple beraber götürülmeli.
- 9 Ekibi dışardan destekleyecek destek personel (yemek, güvenlik, çadır kurulumu, ulaşım ve malzemelerin takibi) yanlarında olmalı.

EK BELGE II

DEPREMDE YAPILMASI GEREKENLER İLE İLGİLİ ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

156.000 bina yıkıldı. İlk belirlemeye göre 25 milyar dolar hasar, 60.000'e yaklaşan can kaybı var. Tekrar tekrar söylemeye devam edeceğiz! Asrın felaketi depremin büyüklüğü değil, asrın felaketi yıkılan binalar!

6 Şubat'ta yaşadığımız depremin ardından 25 Şubat tarihinde daha çok "depremle yüzleşme" diyebileceğimiz forumumuzu gerçekleştirdik. Ardından katılımcı kurum ve kuruluşlar ile çözüm önerilerimizi uygulayıcılar ile paylaşma kararı aldık. Fakat tozlu raflarda kalan çözüm önerileri olmasın istedik. Güvenli kentlerde sağlam binalarda yaşama talebinin bir vatandaşlık talebi olduğundan yola çıkarak, uygulayıcıların iradesinin önemini anlatmak için Forum-2'yi yapmaya ve salondaki tüm katılımcıları çözümün bir parçası olmaya davet etmek istedik. Diğer taraftan, net ve somut çözüm önerisi olan veya 'deprem ile ilgili ne yapılıyor, ben de takipçisi olacağım ve unutturmayacağım' diyen kentlileri bir araya getirmeye karar verdik. Toplantının verimli geçmesini diliyoruz. Mimarlar ve mühendisler olarak depremden önce yapılması gerekenlerde sorumluluk alarak, bu konu ile ilgili küçük bir açılım yapıp sözü moderator arkadaşlara ve salona bırakıyorum.

1. Deprem riskini belirle, fay hatlarının yerini belirle! (Elimizde mevcut)

*Zemin etüdü imar durum eki olarak verilmeli.

2. Deprem riskini arttırma! Yeni yapılacak yapıların tamamen deprem şartnamesine uymasını sağla!

* İmar yönetmeliklerimizde ki zorlayıcı şartlar düzenlenmeli. (Yapılarda perde duvar kullanımı)

* Yapı denetim sistemi değişmeli.

* Kullanılan malzemenin şartnameye uygunluğu.

* Proje hazırlamasında denetim sisteminden sorumlu tüm mühendislerin mezuniyetten sonra 2 yıl çalışması 'yetkin mühendislik' unvanı alması sağlanmalı.

* Denetleyenin yapandan daha iyi bilmesini sağlayan sistem geliştirilmeli.

* Müteahhitlik sistemi değişmeli.

* Şantiye şefi yapma koşul ve kuralları değişmeli.

3. Hesap verebilir bir sistem kurulmalı!

*Sorumluluk o kadar dağıtılmıştır ki (yapı ruhsatında en az 10 imza bulunmakta) yargılamakta yapan hâkimin asıl sorumluyu belirlemesi çok zor olmakta.

*Mesleki sorumluluk sigortası (yanlış uygulama sigortası) zorunlu hale getirilmeli.

4. Mevcut deprem riskinin azaltılması!

*Kentsel dönüşüm olmalı ancak uzun soluklu

bir süreç hemen başlamalı.

*Bina performans analizleri yapıp deprem anında zarar görecekt taşıyıcı sistem elemanları belirlenmeli. Acil müdahale edilmesi gereken yapıların içinde yaşayanların binalarını boşaltmayacak ve minimum rahatsızlık verecek şekilde uygulanacak güçlendirme yöntemleri ile ve süratle güçlendirme işlemleri yapılmalı. Olası bir depremde tamamen yıkımını önler en azından can kayıplarını azaltırız.

*Okul, AVM, otel vb. yapılarda (kullanıcıla-

ra) 3. şahıslara karşı mali sorumluluk sigortası getirilmeli. Bu açma ruhsatı eki olarak istenebilir. Veya kullanıcı yeşil bina sertifikası gibi bu belgeyi de talep edebilir.

*Binaların deprem güvenli sertifikası verilmeli.

*Satış veya kiralamada deprem güvenlik sertifikası zorunluğu getirilmeli.

***Yerel yönetimler bu önerileri detaylandırmak için teknik elemanlardan oluşan afet komisyonları (bilim kurulları) kurmalı.**

EK BELGE III

DEPREME HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

- 1 Depreme hazırlık için DTO ve DHO üyelerine bir seminer düzenlenebilir.
- 2 Deprem sonrası olası acil tedavi ihtiyacında travma ile ilgilenen hekimlere ihtiyaç olacaktır. (Oda bünyesinde gönüllü bir ekip oluşturulabilir mi?) Travma durumunda acil müdahaleler ile ilgili eğitimler planlanabilir.
- 3 Mobil ünitelerin ve gerekli olan malzemelerin önceden hazırlığı planlanabilir.
- 4 Depremzedelere ulaştırılacak gerekli ağız bakım ürünlerinin (diş fırçası, macun, ağız gararası) temini için planlama yapılabilir.
- 5 Başka yerdeki yardımlara planlı gitmek için oda bünyesinde gönüllü hekim grubu ve mobil ünite ve malzemeleri hazır bulundurulabilir.
- 6 Pamukkale ve Merkezefendi merkez belediyeleri başta olmak kaydıyla, ilimiz belediyeleri ile görüşülüp yerleri belli olan birer adet konteynerin, afet anında dış hekimlerine tahsil edileceği şimdiden belirlenip tespit edilerek ilgili odaya bildirilebilir.

EK BELGE IV

DEPREME HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

DENİZLİ YEREL DEPREM EYLEM PLANININ OLUŞTURULMASI İLE İLGİLİ DENİZLİ SOROPTİMİST KULÜBÜ'NÜN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

Kulübümüz adına 25 Şubat ve 25 Mart Forum toplantılarına üyelerimizden 6 kişi ile katılım sağlandı. Konuya ilişkin değerlendirmeler, çeşitli mesleklerden olan üyelerimizin görüş ve önerileri doğrultusunda aşağıda liste halinde sunulmuştur.

- 1 Şehirdeki yapıların mimari projelerinin, belediyelerce ilgili bakanlığın ulusal veri ambarında saklanması ve kamuoyuyla paylaşılması ve/veya isteyen ilgilinin erişmesi için sistemin belirlenmesi suretiyle saklanması. Beraberinde hard disklere ve/veya SSD'lere yüklenerek İçişleri Bakanlığı bünyesinde saklanması ve periyodik olarak bu bilgilerin güncellenmesi. (Depremde arama kurtarma sırasında yapının yatak odası-mutfak gibi yaşam bölümlerinin bilinebilmesi bakımından.)
- 2 Binalarda yerleşik sakinlerin kimler olduğuna ilişkin verilerin muhtarlıklardan alınarak, yine valilikçe ilgili bakanlığın düzenleyiciliğiyle ulusal veri ambarında erişilebilirlik sisteminin belirlenmesi suretiyle saklanması. Beraberinde hard disklere ve/veya SSD'lere yüklenerek İçişleri Bakanlığı bünyesinde saklanması ve periyodik olarak bu bilgilerin güncellenmesi. (Depremde arama kurtarma sırasında yapı sakinlerinin kimliklerinin kolay tespiti bakımından.)
- 3 Çapraz şehirler uygulamasıyla şimdiden eşleşmeler başlatılarak, süreç içinde tüm bilgi ve afet hazırlığı ile ilgili çalışmaların-kararların-tespitlerin, şehirlerin birbirine iletimiyile saklanması.
- 4 Bir "şehir afet haritası" oluşturulması. Şehir yaşayanlarına kamu spotu-sms-bilbord-kamu binalarına pano konulması vasıtasıyla anlatılması ve haritanın çapraz şehirlere iletilmesi. Bu afet haritasının telefonlara indirilebilecek bir program olarak hazırlanması.
- 5 Şehirde (sağ kalanların arama kurtarma faaliyetine katılabilmesi için) ve ilave olarak, şehre yakın olmayan (aynı fay hattında bulunmayan) bir başka şehirde/şehirlerde (eşleşme yapılan çapraz şehirlerde) arama-kurtarma konusundaki insan kaynaklarının öğrenilmesi-gönüllü sayısının artırılması ile ilgili kollektif çalışmalar yapılması. Bu şehirlerle Denizli arasında bilgi-veri-tecrübe eşleştirmelerinin periyodik olarak yapılması. Bu konuda kamu-STK'lar-meslek odaları işbirliği programları üretilmesi.
- 6 Şehrin ve şehre yakın olmayan (aynı fay hattında bulunmayan) bir başka şehrin/şehirlerin (çapraz şehirlerin) ekipman kaynaklarının-eksiklerinin önceden bilinmesi-tamamlanmasıyla ilgili çalışmaların organizasyonu.
- 7 Olası bir felakette (AKUT ve/veya AFAD gibi) arama kurtarmacılar, UMKE (tabipler, hemşireler, eczacılar, veterinerler) yani sağlıkçılar, dozer-vinç vb. ekipman bulundur-

ma, Kuruluşların aynı enkazda, aynı anda, yan yana çalışabilmeleri için, ilk toplanma yerinin (karişiklik olmaması bakımından tek yer) belirlenmesi, burada ekipleri anlık olarak oluşturacak ve ilgili felaket alanlarına, doğru şekilde yönlendirecek liderlerin belirlenmesi, bu amaçla periyodik tatbikatların yapılması.

- 8 Diğer şehir ve dış ülkelerden yardıma gelecek ekiplerin ilk buluşma noktalarının belirlenmesi, ara dinlenmeler için oluşturulacak açık-kapalı alanların belirlenmesi ve bunun şehir afet haritasına işlenmesi.
- 9 Afet anında zorunlu ihtiyaçların bulunabileceği kiosklar planlanması ve bunların yerlerinin şehir afet haritasına işlenmesi.
- 10 Afette toplanma alanlarının kontrolü, süreç içinde başka amaca ikame edilmeyecek-daima boş kalacak şekilde olup olmadığının arada denetlenmesi, bu alanlar konusunda halkın bilinçlendirilmesi.
- 11 Yapılıp kağıt üzerinde kaldığı anlaşılan PASVAK ve AKUT işbirliği protokolünün güncellenmesi ve ara tatbikatlarla eksiklerin ve anlık koordinasyonun 6 aylık aralarla kamuyla paylaşılması.
- 12 Afet konusunun anaokulundan üniversitelere kadar ders olarak müfredata konulması için merkezi idare üzerinde kamuoyu baskısı oluşturulması çalışmalarının yapılması.
- 13 Afet anında ve sonrasında yaşam-sağlık konusunda halkın periyodik olarak eğitimler almasının sağlanması. Bunun için okullar, kamu binaları, askeriye, hastaneler gibi halkın yoğun bulunduğu yerlerde eğitimler yapılması. Nikah akdi, denetimli serbestlik uygulaması, inşaat ruhsatı alma, devlet memuriyetine giriş vb. gibi kamu otoritesi iznine muhtaç işlemler öncesinde, eğitim

kuruluşlarında kısa süreli eğitim alındığına dair belge talep edilmesi yoluyla, eğitimlerin sürdürülebilirliğinin ve denetimin yapılabilmesi.

- 14 Afet anında çalışacak ekiplerin görev temalarıyla birlikte, şimdiden şehir yaşayanlarından belirlenecek gönüllülerle oluşturulması. (Giysi, gıda temin-dağıtım vb.) Ekiplerde görev alacak her kişinin (afette hayatını kaybetmesi veya yaralanması ihtimaline binaen) muadilinin de belirlenmesi.
- 15 Şehirde ve eşleşilen şehirlerdeki telsiz adet ve telsiz kullanım hakkı sahiplerinin şimdiden belirlenmesi, iletişim sisteminin kurulması ve 6 aylık aralarla çalışır halde olduğunun değerlendirilmesi ve bunun kamuyla paylaşılması.
- 16 Afette hekimlerin, veterinerlerin teşhis tedavi ve ameliyat için eczacıların ilaç sağlayacak yerlerinin belirlenmesi, bu belirlemenin şehir afet haritasına işlenmesi. (Belki imalatı kaliteli olmuşsa çatısı kapalı pazaryerleri olabilir, şimdiden etüdü yapılmış sağlam kamu-dernek-vakıf binaları olabilir.) Toplantıda, “aynı kişiye 5 ayrı yerden aynı ilaç 5 kere gitmiş” diyen eczacı arkadaşım tespitine binaen, hangi hastaya hangi ilacın ne zaman gittiğinin kaydını tutacak eczacıların belirlenmeli.
- 17 Şehre kara ve hava yoluyla ulaşımın sağlanabilmesi için, eşleşilen şehirlerle işbirliği toplantıları yapılmalı. Hava taşıtlarının inebileceği alternatif alanlar belirlenmeli, ana karayolu ve otoyol dışındaki alternatif ulaşım haritaları çıkarılmalı ve afet haritasına işlenmeli.
- 18 Şimdiden, afet anında, afet mahallerinde gönüllü görev yapacak “kamu çalışanı ve sivil gönüllülerden oluşan” 2 şer kişilik çocuk

takip sorumluları belirlenmeli. Bu ekiplerin tek tek mahalleleri saptanmalı ve bu listeler periyodik olarak güncellenmeli.

- 19 Acil ilaç ve sağlık gereçleri listesi ve bunların en yakın hangi şehirden geleceği belirlenmeli.

Ayrıca yerleşkelerin, binaların ve şehrin genel mimari projeleri elektronik ortamda saklanmalı ve yardıma koşacak şehirlerde bu planlar bulunmalı. Yardım edecek iller seçilirken aynı fay hattı üzerinde olmaması, depremden aynı süreçte etkilenmemesi dikkate alınmalı. Örneğin Denizli'ye yardım için Antalya, Konya ve Ankara illeri eşleştirilebilir.

- 20 Toplantıda “meğer afete hazırlıklı olmadıklarımızı farkettiklerini” bizzat beyan eden hekimlerimizin afete hazırlık konusunda yetkinliklerini oluşturmak ve artırmak için, sağlıkta faaliyet gösteren kamu, üniversite, özel sektör kuruluşlarıyla organizasyon yapılmalı, hazırlık çalışmalarına başlanmalı.

- 21 KIZILAY'ın çadır ve battaniye envanteri bilinmeli ve bilgiler arada güncellenmeli.

- 22 Afette öncelik insanlarımızın ve hayvanlarımızın canları olmakla birlikte hem can kaybının hem mal kaybının sorumlularının tespiti bakımından, alanda derhal delil tespitlerine başlanması son derece önemli. Yani adaletin tesisi için deliller yok olmadan tespit edilmeli. Bunun kamu adına savcılarca yapılması gerekiyorsa da, bu konuda kamu makamlarına yardımcı olacak şekilde, Barodan gönüllü avukatlar belirlenmeli. Aynı şekilde TMMOB'da kendi odalarından avukatlarla birlikte çalışacak gönüllüleri belirlenmeli. Ekip eşleşmeleri yapılmalı.

- 23 Afet anında şehre giriş noktalarının trafik tarafından tutulması ve acil girişlere izin veril-

mesi önemli. Şehre önce kurtarma ve sağlık ekipleri girmeli, bunun için bir deprem ulaşım stratejisi oluşturularak Denizli de bu işi üstlenecek şehir trafik ekipleri belirlenmeli, koordinasyona İl Trafik Müdürlüğü dahil edilmeli.

- 24 Şehre dışarıdan gelecek yardımlar, şehrin karayoluyla giriş noktalarında toptan olarak tutulmalı, ayrıştırılmalı, şehre girişi yapılmamalı, afet mahallerinde gezici ve ihtiyaç belirleyici ekipler ile bu noktadan telsiz haberleşmesi yapılarak hangi mahalleye neyin, ne miktarda ihtiyaç olduğu bilgisi alınmalı, dağıtım perakende olarak buna göre planlanmalı. İhtiyaç malzemeleri eşleşilen şehirlere düzenli bilgi akışıyla bildirilmeli.

- 25 Denizli sadece karayolu ve havayolu ulaşımına açık görünmekle birlikte, Aydın üzerinden, arapapıştı kanyonundaki su yolu ulaşımıyla, Kale'ye giriş yapılabileceği unutulmamalı.

- 26 Toplantıda konuşan bir beyefendinin “afet şehirlerine doğru yola çıkış yapmak için 24 saat haber bekledik, vali yardımcısını bekledik” şeklindeki beyanatına binaen, Denizli'deki yürütmeden sorumlu vali, kaymakamlar ve belediyelerin anlık karar almalarının sağlanması için ne yapılabilir? Bu konuşulmalı.

- 27 Mali yardımların mutlaka ulusal ölçekli kuruluşlara veya merkezi idareye yapılması gerekmiyor. Denizli'de son derece başarılı bir vakfımız var. PASVAK ın IBAN bilgileri eşleşilen şehirlere, oralardaki ve şehrimizdeki yerel TV'lere, medyaya ve afet anında anlık olarak sosyal medyaya bildirilmeli. Kendi yardımlarımızı kendimizin harcayabilme imkanı olmalı. Yine (var ise) Denizli'deki kamuya yararlı diğer yardım derneklerinin IBAN bilgileri de paylaşılmalı. Denizli sivil

toplumculukta başarılı bir il. Bu avantajını afette çok iyi kullanmalı.

- 28 Şehirdeki tüm apartmanların, kamu ve özel sektör binalarının yeterli sayıda konteyner edinmesi sağlanmalı. Kat Mülkiyeti Kanunu'nda böyle bir yükümlülük yok ancak bina sakinleri bu konuda bilinçlendirilmeli. Konu hakkında kamuoyu farkındalığı oluşturulmalı.
- 29 Bina/site yakınlarında kapalı kutuda proje ve isim listeleri bulundurulabilir ve bu listeler 6 ayda bir güncellenebilir.
- 30 Toplanma alanlarında konteynerlerde ihtiyaç malzemeleri hazır bulundurulabilir. Toplanma alanlarının elektrik, kanalizasyon ve su alt yapı sistemleri hazırlanmalı.
- 31 İş güvenliği kamu/özel tüm kuruluşlar ile apartmanları da kapsamaktadır. İş güvenliği konuları arasında afet yönetimi önemli bir yer tutmaktadır ancak işgüvenliği denetimleri düzenli yapılmadığından mevcut 6333 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunu hükümsüz gibi görünmektedir. Denetimler olursa eksikler farkedilir ve giderilir. Sürekli ertelenen iş güvenliği denetimlerine her yerde ivedilikle başlanmalıdır.
- 32 İlkokuldan itibaren ders programları dahilinde deprem/afet farkındalık eğitimleri verilmelidir.
- 33 Deprem simülasyon laboratuvarları, bölgelerdeki inşaat mühendisliği fakülteleri bünyesinde kurulmalı ve öğrenciler uygulama gezisi olarak bu laboratuvarlara getirilmelidir.
- Yapı denetimi ile ilgili farkındalık eğitimleri verilebilir, kaçak ve ruhsatsız yapıların ihbar ve denetimlerinde bu kişilerden destek alınabilir. (Trafik müşavirleri gibi).

Onay verilmeyen imar barışı başvurularında yapıların yıkılması ya da uygun hale getirilmesi sağlanmalıdır.

Yeşil alanların korunması ve hareket serbestliğinin sağlanması, ambulans/itfaiye araçlarının sokaklarda geçebileceği şekilde caddelerin ve park yerlerinin düzenlenmesi gereklidir.

Profesyonel kurtarma ekibi sayısı artırılmalı ve donanım alt yapısı güçlendirilmelidir.

Psikolojik ilk yardım lise ve üniversite müfredatlarında yer almalıdır. Sosyal destek çalışmalarında yer alacak kişilerin detaylı bir şekilde psikolojik ilk yardım konusunda bilinçlendirilmeleri için program yapılmalı ve gerekli durumlarda uzmanlara yönlendirilmesi için listelerin önceden yapılmalı.

Hayatını kaybeden ve kimliği belirlenemeyen çocukların/yetişkinlerin kimliklendirme işlemleri için (parmak izi, DNA örneği, fotoğraflama) her çocuğa yönelik prosedüre uygun standartlar oluşturulmalı ve sevkedilecek bölgesel hastanelerin belirlenmesi suretiyle, ailelerin gereksiz yere efor harcaması ve belirsizliklerin önüne geçilmeli.

Bilimsel çalışmalar eşliğinde, risk analizlerine göre tespit edilen riskli binalarda, karbon (FRP), betonarme ve çelik güçlendirme gibi çalışmalar yapılmalı.

Denizli'nin üç girişi var. AFAD depoları şehrimize Ankara, İzmir ve Antalya yönünden giriş istikametinde konumlandırılmalı. Çıkış yönünde depo oluşturmak zaman kaybına yol açacaktır.

Şehir içindeki parklarda acil yardım ve kurtarma ekipmanlarının bulunduğu depolar oluşturulabilir. Bu depolarda vardiyalı görevlendirilen/istihdam edilen görevliler hem park bakımı hem de depo güvenliğinden sorumlu tutulabilir. Depo

anahtarları bu görevliler dışında muhtarlarda/ yetkili başka kişilerde bulunabilir. Böylece gerektiğinde kolay erişimi de mümkün olabilir.

Eylem planları önce mahalle kapsamında yapılmalı. Bunu şehir-bölge-ulusal çapta planlar izlemeli.

Şehrin fay haritaları değişkenlik gösterebileceğinden 6 ayda bir güncellenerek paylaşılmalı.

Erken uyarı sistemleri ile ilgili teknolojik uygulamalar ilimizde kullanılmalı.

Konu ile ilgili proje hazırlanarak sürekli izlen-

meli.

Yukarıda yazılanların proje kapsamında bütüncül bakış ile birleştirilmesi, üniversitenin ilgili birimlerinin koordinasyonu içerisinde kamu, özel, sivil toplumdan etkili bir heyet, kurul, komitelerin oluşturulması önerilmektedir.

Huriye DEMİRHAN
Denizli Soroptimist Kulübü
(İş ve Meslek Kadınları Derneği)
2022-2023 Dönem Başkanı

6 Şubat 2023 Depremleri Değerlendirme Forumu SONUÇ BİLDİRGESİ

6 Şubat 2023 tarihinde Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü verilerine göre Sofalaca-Şehitkamil Gaziantep'te 7.7 büyüklüğünde bir deprem meydana gelmiş; ardından Ekinözü Kahramanmaraş merkezli 7.6 büyüklüğünde bir deprem daha yaşanmıştır. Depremler Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu İç Anadolu ve Akdeniz Bölgelerini kapsayan geniş bir alanı etkilemiştir. 20 Şubat 2023 tarihinde ise Samandağ-Hatay'da 6.4 büyüklüğünde bir deprem daha meydana gelmiştir. Sığ odaklı olan deprem Akdeniz, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde hissedilmiş; Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa illerinde yaşayan yaklaşık 14 milyon yurttaş depremden etkilenmiştir.

AFAD'ın 20 Mart 2023 tarihli açıklamasına göre 6-23 Şubat tarihlerinde gerçekleşen depremlerde 50 bin 96 kişi hayatını kaybetmiş, 107 bin 204 kişi yaralanmıştır. Resmi veriler 14 Nisan 2023 itibarıyla henüz güncellenmemiş ancak İçişleri Bakanı tarafından 14 Nisan 2023 tarihinde yapılan son açıklamaya göre depremde can kaybı 50.500 iken 100 binin üzerinde yurttaşın yaralandığı açıklanmıştır.

Afetlerde kaybettiğimiz yurttaşlarımızı saygıyla anıyor; yaralıların iyileşmesini ve yaraların bir an önce sarılmasını diliyoruz.

Deprem etkilerinin en yoğun yaşandığı, en

çok hasar gören Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman, Malatya'da ve bölgenin periferisinde olup etki alanı içinde kalan Adana, Diyarbakır, Elazığ, Gaziantep, Kilis, Osmaniye Şanlıurfa'daki yaşamsal ihtiyaçların karşılanmasından yıkım çalışmalarına afet sonrası sürecin yönetiminde yanlışlıklar, yetersizlikler ve koordinasyon eksikliklerine tanık olundu. Bu noktada sivil insiyatiflerin rol alarak çok anlamlı çalışmalar yaptığı görülmüştür.

Yaşanan depremlerin ardından bölgede etkilenen yerleşim alanlarının tamamında;

- *Arama kurtarma,*
- *Beslenme, barınma,*
- *Sağlık hizmetleri,*
- *Hasar tespit ve son olarak*
- *Enkaz kaldırma çalışmalarında gecikme yaşandığı bilinmektedir.*

Yaşanan aksaklıklarla birlikte gecikme, eksiklik ve koordinasyon zaafiyeti göstermiştir ki, sivil toplum ve meslek örgütlerinin katılımı olmadan, ortaklaşmacı önlemler ve çalışma politikaları üretilmeden bu tür doğal afetlerin üstesinden gelmek resmi politikaların kifayetsizliği nedeniyle başarılı olamamaktadır.

Son depremler açıkça göstermiştir ki, küresel deprem bölgesinde yer alan ülkemizde gerçekleşen böylesi felaketlerde, can kayıpları yaşa-

mamak için alınması gerekli tedbirler aklın ve bilimin ışığında oluşturulmalı kentimizin ve kentlerin genel afet planları oluşturulmalı bunu yaparken de sivil toplumun rolü gözardı edilme-

den kentte ki tüm bileşenler ile birlikte ele alınacak çalışmalarla ortak akıl oluşturulmalıdır.

Saygılarımızla

TMMOB
Mimarlar Odası Denizli Şubesi

Denizli Tabip Odası

AKUT
Arama Kurtarma Derneği

TMMOB
Elektrik Mühendisleri Odası Denizli Şubesi

TMMOB
İnşaat Mühendisleri Odası Denizli Şubesi

TMMOB
Jeofizik Mühendisleri Odası Denizli Temsilciliği

TMMOB
Jeoloji Mühendisleri Odası Denizli Şubesi

TMMOB
Makina Mühendisleri Odası Denizli Şubesi

TMMOB
Şehir Plancıları Odası Denizli Temsilciliği

Denizli Eczacılar Odası
Denizli Veteriner Hekimler Odası

Denizli Soroptimist Kulübü
İş ve Meslek Kadımları Derneği